ACTA LINGUISTICA LITHUANICA
LIETUVIŲ KALBOTYROS KLAUSIMAI XLI (1999)

Laimutis BILKIS
Lietuvių kalbos institutas, Vilnius

LIETUVIŲ PRIESAGINIAI DEMINUTYVINIAI HELONIMAI

1. Svarbiausi lietuvių deminutyvų darybos bruožai

1.1. Lietuvių kalba pasižymi deminutyvų gausa. Tai pabrėžiama visuose tiek sinchroniniams, tiek diachroniniams žodžių darybos tyrimams skirtuose darbuose (LKG I 254; Urbutis 1978: 280; Ambrazas 1994: 130; ir kt.). Ypač akcentuotina jų darybos įvairovė: didelis darybos afiksais galinčių būti priesagų kiekis, reali ar potenciali galimybė kone iš kiekvieno daiktavardžio ir nemažos dalies būdvardžių pasidaryti deminutyvų ir pan.

Chronologiniu požiūriu išskiriami keturi lietuvių deminutyvų sluoksniai: 1) indoeuropietiškasis: vediniai su determinatyvu **-k-*; 2) atskiruose ide. kalbų dialektuose bei jų grupėse pradėję rastis deminutyvai: vediniai su determinatyvais **-l-, *-g-/-g'-, *-s-* bei su būdvardžių priesaga **-īno-*; 3) prabaltiškasis: vediniai su determinatyvu **-t-*, būdvardžių priesaga **-ino-* ir ypatybės turėtojų pavadinimų priesaga **-ītiọ- (< *-īto- + *-iọ-)*; čia dar išskiriamas bendras lietuvių ir latvių deminutyvų sluoksnis (vediniai su priesagomis **-ēno- (< *-ēn- + *-o-), *-iniọ- (< *-ino- + *-iọ-), *-ātiọ- (< *-āto- + *-iọ-)* bei su slaviškomis priesagomis *-ka, -uška*); 4) lietuviškasis: vediniai su *-aitis (-aitė), -eitė, -uolis (-uolė), -yklė, -uklis,* taip pat su įvairiomis slaviškomis priesagomis (Ambrazas 1994: 153).

1.2. Tiriant lietuvių kalbos deminutyvų darybą gana plačiai naudojamasi toponimijos (ypač hidronimijos) duomenimis[1]. Vandenvardžiai, kaip mažai kintanti vietovardžių klasė, gali suteikti vertingų duomenų apie lietuvių deminutyvų raidą (chronologiją, paplitimą ir kt.).

Apie deminutyvinius lietuvių upių ir ežerų vardus yra rašęs J. Senkus (Senkus 1963: 249–260), ypač detaliai jie ištirti A. Vanago hidronimų darybos studijoje (Vanagas 1970). Iš šių tyrimų matyti, jog lietuvių vandenvardžių su deminutyvinėmis priesagomis daryba yra adekvati apeliatyvinių deminutyvų darybos tendencijoms: pasižymi darybos produktyvumu (pvz., tarp priesagų vedinių daugiausia yra upių ir ežerų vardų su deminutyvų priesaga *-elė, -elis)* bei pakankamai gausiu darybos afiksų inventoriumi. Panašios tendencijos pastebimos ir latvių hidronimijoje – tarp priesaginės darybos limnonimų produktyviausios vėlgi deminutyvų darybos priesagos *-īt-* ir *-iṇ-* (Balode 1985: 61). Taigi čia pateiksima

[1] Be nurodyto S. Ambrazo straipsnio, dar plg. P. Skardžiaus žodžių darybos studiją (Skardžius 1996).

kalbamosios kategorijos helonimų, arba pelkėtų vietų vardų[2], analizė, atrodo, galėtų būti reikalinga bei nuosekli vandenvardžių tyrimų tąsa. Be to, ši analizė suteiktų galimybę palyginti deminutyvinių helonimų[3] ir kitų hidronimų darybą, atskleistų jų panašumus bei skirtumus.

2. Deminutyvinių helonimų darybos analizės problemos

Pradedant analizuoti priesaginius deminutyvinius helonimus, spręstinos kelios svarbiausios problemos, susijusios su 1) darybos būdo nustatymu; 2) darybos pamato leksinio statuso nustatymu; 3) darinio darybos reikšmės nustatymu, t. y. jo priskyrimu tam tikrai darybos kategorijai.

2.1. Kalbant apie darybos būdo nustatymo problemą minėtini atvejai, kai darybos pamatas yra bendrinis daiktavardis, nes greta bet kurio iš jų kalboje egzistuoja su įvairiomis priesagomis padarytų deminutyvinių variantų, todėl helonimai gali būti atsiradę tiesiog iš pastarųjų, pvz., *Balēlė* b. Rm < *balēlė* < *balà*; *Raist-ùkas* b. Dbg < *raistùkas* < *raĩstas* ir pan. Teigiant tokį darybos modelį, pelkėtų vietų vardus reikėtų laikyti priesagėtaisiais, t. y. turinčiais priesagą, kuri yra ne darybos afiksas, o tik tiesiog iš pamatinio apeliatyvo perimta morfema. Tačiau, rodos, tai nebūtų teisinga. Gana akivaizdu, jog absoliuti dauguma deminutyvų, teoriškai galinčių būti pamatiniais žodžiais, nėra ***nominaciniai nomenklatūriniai*** *geografiniai terminai*, kadangi leksine prasme jie nėra neutralūs, išreiškia ir tam tikrą vertinamąjį emocinį aspektą. Išimtis būtų nebent nominacinis terminas *upēlis*. Tokių apeliatyvų beafiksė toponimizacija nėra dažnas vietovardžių radimosi būdas. Žinoma, tai nereiškia, kad jis negalimas, tačiau išskirti šių atvejų beveik neįmanoma, todėl visi helonimai, turintys deminutyvų darybai būdingas priesagas, laikytini priesagų vediniais.

2.2. Lietuvių toponimikų darbuose ypač reikšmingu laikomas darybos pamato leksinis pobūdis: visų pirma jo priklausymas apeliatyvų arba onimų klasei, o toliau – tam tikriems smulkesniems poklasiams (žr. Vanagas 1970; 1973: 209–219; Razmukaitė 1981: 199–206; 1983: 146–153; 1988: 88–104; 1989: 138–147; 1991: 53–60). Pavyzdžiui, teigiama, jog oikonimų darybai greta vienos kitos universalesnės priesagos būdingi keli priesagų tipai, kurie atsirado dėl priesagų priklausymo nuo leksemos, prie kurios jos jungiamos, t. y. nuo to, koks yra darybos pamatas: apeliatyvas, asmenvardis, toponimas (Razmukaitė 1989: 139). Netgi manoma, jog šiuo pamatu atlikta visais darybos būdais padarytų vietovardžių diferenciacija galėtų būti pirmasis darybinės klasifikacijos žingsnis (Savu-

---

[2] Šių terminų vartojimas yra aptartas išsamiau (žr. Bilkis 1997: 35–57).

[3] Sekant nusistovėjusia apeliatyvinių deminutyvų tyrimų tradicija terminas *deminutyvinis helonimas* čia ir toliau straipsnyje suprantamas plačiąja prasme: deminutyvais laikomi ir amplifikatyvai, melioratyvai bei pejoratyvai, juolab kad kalbant apie helonimus (kaip ir apskritai – toponimus) tokių vedinių reikšmes atskirti kažin ar įmanoma.

kynas 1971: 168). Todėl šio skirstymo nevengiama analizuojant ir deminutyvinius priesaginius helonimus, nes norima išsiaiškinti priesagų santykius su atitinkamiems leksikos sluoksniams priklausančiais pamatiniais žodžiais. Tiesa, tenka pripažinti, kad tai nėra struktūrinė, o tam tikra prasme semantinė klasifikacija, todėl konstatuotinas klasifikavimo nevienarūšiškumas (plg. Toporov 1963: 228). Tačiau jis pateisinamas, kadangi, kaip minėta, nuo helonimų darybos pamato leksinio pobūdžio gali priklausyti priesaginių helonimų struktūrinės ypatybės. Be to, tai nėra helonimų, o jų pamatinių žodžių semantinis klasifikavimas. Remiantis tuo, kas pasakyta, išskiriamos dvi pagrindinės deminutyvinių helonimų grupės. Pirmajai (**1.**) priskiriami helonimai, padaryti iš apeliatyvų (priesaginė toponimizacija), antrajai (**2.**) – helonimai, padaryti iš onimų (toponimų) (priesaginė transtoponimizacija). Jos skirstomos smulkiau – pirmoji: *iš fiziografinių terminų, iš augalų pavadinimų, iš gyvūnų pavadinimų, iš objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimų* ir t. t.; antroji: *iš kitų helonimų, iš upių ir ežerų vardų, iš oikonimų, iš kitokių toponimų*.

Skirstant deminutyvinius helonimus pagal pamatinio žodžio leksinį statusą kai kada sunku nustatyti, kuriai grupei – apeliatyvų ar onimų (konkrečiau – toponimų) – pastarasis priskirtinas. Tas faktas, jog šalia helonimo su deminutyvine priesaga neužfiksuotas tos pačios šaknies vietos vardas be priesagos dar nepatvirtina, kad tokio pelkėtos vietos vardo gyvojoje kalboje nėra ar nebuvo anksčiau. Tačiau nesant konkrečios galimybės tai įrodyti transtoponimizacinei grupei priskirtini tik tie helonimai, kurių pamatiniu žodžiu esantis vietovardis yra realiai paliudytas, t. y. užrašytas iš gyvosios kalbos.

Pažymėtina ir tai, jog kai kuriais atvejais pamatinis helonimas gali būti ne savarankiškas toponiminis vienetas, o gretiminė vedinio lytis, tačiau tai nustatyti taip pat labai sunku. Be to, ši galimybė neturi svarbesnės įtakos darybos pamato leksinei charakteristikai, nes abiem atvejais derivantas yra vietovardis, konkrečiau – helonimas.

2.3. Priesaginių helonimų darybos reikšmės tyrimą komplikuoja tai, kad nemažõs šių vedinių dalies pamatinis žodis ne visai aiškus ar visiškai neaiškus, o priesagos išskirtinos gretinant helonimą su kitais bendrašakniais helonimais, upių ir ežerų vardais, kitokiais toponimais bei tokiais vediniais, kuriuose taip pat galima išskirti analogišką formantą (priesagą): *Al-iùlė* b. Šš – plg. *Āliai* plk. Švnč; *At-aisaĩ* plk. Šlv – plg. *At-uonės* b. Trš, *At-esỹs* ež. Smn; dėl priesagos plg. *Ilg-áisis* rst. Krn, *Juod-aĩsės* plk. Btr, *Rim-aisaĩ* k. Rm, lat. *Raūnaisis* ež., *Kļavaisa* up., *Āraisis* ež. ir pan. Tokiais atvejais, be abejo, yra neaiški ir helonimų (tarp jų ir turinčių deminutyvų darybai būdingas priesagas) darybos reikšmė, todėl kalbant apie deminutyvinius helonimus turimi omenyje tik aiškios darybos pelkėtų vietų vardai, t. y. tokie, kurių pamatinis žodis visiškai aiškus.

Helonimų, padarytų su deminutyvų darybai būdingomis priesagomis, darybos reikšmė nevienoda, o kai kuriais atvejais kiek kitokia nei atitinkamų apeliatyvų.

2.3.1. Tikraisiais deminutyviniais helonimais galima laikyti tik tokius, kurių pamatinis žodis – bendrinis daiktavardis, pvz., *Šak-ēlės* < *šakà*; *Ąžuolyn-ēlė* < *ąžuolýnas*; *Uodeg-ìkė* < *uodegà* „žemės, pievos, dirvos, miško siaurėjanti dalis" (LKŽ XVII 460, 464); *Ežer-iùkas* < *ẽžeras* ir pan. Šie helonimai analizuojami pirmojoje (**1.**) grupėje.

2.3.2. Iš būdvardžių padaryti helonimai veikiau priskirtini ne deminutyvų, o vardažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų (nomina attributiva) darybos kategorijai, pvz., helonimo *Žal-ēlis* santykis su pamatiniu būdvardžiu *žãlias* maždaug toks pat, kaip ir daiktavardžio *kart-ēlė* „kartenė (kryžmažiedžių augalų gentis)" (LKG I 360) su pamatiniu būdvardžiu *kartùs*; helonimo *Apskrit-ùtė* santykis su darybos pamatu *ãpskritas, -à* maždaug toks pat, kaip ir daiktavardžio *rausvùtė* „pušynuose ant gryno smėlio auganti samana" (LKG I 352) su darybos pamatu *raũsvas, -à* ir pan. Dėl šios priežasties apie tokio tipo priesaginius helonimus deminutyvinių helonimų analizės metu kalbėti, rodos, nereikėtų.

2.3.3. Iš veiksmažodžių su deminutyvų darybai būdingomis priesagomis išvesti helonimai laikytini ne deminutyvais, o veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų (nomina agentis) darybos kategorijai priklausančiais derivatais. Helonimų *Murm-ēlės, Išpùv-ėlė, Siūb-ùkas, Pump-ùtis, Kriok-užis* ir kt. santykis su atitinkamais pamatiniais veiksmažodžiais *murmẽti (mùrma)* „marmėti, gurgėti, burgėti" (LKŽ VIII 426), *išpū́ti (išpùvo)* „visiems supūti, išgesti; pavirsti puvenomis" (LKŽ X 1125), *siūbúoti* „į šalis linguoti, svyruoti; svyruoti, linksėti paviršiui, liūlėti" (LKŽ XII 585–586), *pum̃pti* „plėstis, pūstis" (LKŽ X 909, IX 312), *kriõkti* „sunkiai alsuoti, karkuoti, puškuoti; smarkiai ūžti, šniokšti" (LKŽ VI 605–606) yra adekvatus apeliatyvų *čiùpelis* „čiupa, čiupna" (LKG I 334), *sugriùvėlis* (LKG I 319), *šlamùkas* „graižažiedžių šeimos augalas, šlamutis" (LKG I 328), *blizgùtis* „blizgalas, žibutis" (LKG I 324) santykiui su pamatiniais veiksmažodžiais *čiùpti (čiùpo), sugriū́ti (sugriùvo), šlamẽti (šlãma), blizgẽti (blìzga)*.

2.3.4. Iš kitų toponimų su deminutyvams būdingomis priesagomis padaryti helonimai taip pat pasižymi darybos reikšmės specifika. Tokie vediniai pamatinio žodžio atžvilgiu reiškia ne tik deminutyvumą (dėl to jie dar vadinami toponiminės mažybės vediniais[4]), bet ir posesyvumą. Kilmės, priklausymo santykiai tarp derivanto ir derivato čia pakankamai akivaizdūs ne tik dėl to, jog juos lemia pačių įvardijamųjų objektų santykis (Vanagas 1970: 75), bet ir dėl darybos formanto ypatybių. Pavyzdžiui, helonimų *Meldutišk-áitė, Bagm-ēlis, Žydbal-ýtė, Kuden-iõkas, Švendr-iùkas,* kurie padaryti iš atitinkamų bendrašaknių nepriesaginių vietovardžių *Meldùtiškė, Bãgmas (Bagmà), Žỹdbalė, Kudẽnis, Švéndra,* priesagos *-ait-, -el-, -yt-, -(i)ok-, -(i)uk-* gali būti ir apeliatyvinių deminutyvumą bei posesyvumą reiškiančių vedinių darybos formantas – plg. *karal-áitis, ant-ēlis, kat-ýtis, stirn-iõkas, generol-iùkas* (LKG I 411) ir pan.

---

[4] Vanagas 1970: 75.

Tiesa, upių ir ežerų vardų semantikos tyrimuose iš įvairių klasių vietovardžių padarytų vedinių darybos reikšmė traktuojama nevienodai: iš kitų upių ir ežerų vardų išvesti hidronimai laikomi deminutyvais (kartu su posesyvumo išraiška), o išvesti iš visų likusiųjų toponimų – posesyvais. Tokia diferenciacija yra paremta nevienodais pamatiniu žodžiu ir vediniu įvardijamų objektų kiekybiniais santykiais (Vanagas 1981: 46–48; 94–97). Tačiau toks kriterijus kai kuriais atvejais galbūt kiek formalus, nes deminutyviniai toponimų (derivanto ir derivato), kaip kalbos vienetų, santykiai gali būti ir neadekvatūs jais įvardijamų objektų kiekybiniams santykiams: pvz., pieva *Sidābrinė* gali būti mažesnė už ežerą *Sidabrináitis,* bet vedinys *Sidabrináitis* pamatinio žodžio *Sidābrinė* atžvilgiu gali būti deminutyvas. Juolab tai pasakytina kalbant apie helonimų santykius su kitais toponimais, esančiais jų pamatiniais žodžiais, nes šiuo atveju įvardijamų objektų kiekybinių santykių (pvz., raisto ir pievos, balos ir pievos, pelkės ir ežero ir pan.) išvis neįmanoma apibrėžti. Dėl šių priežasčių visi iš kitų vietovardžių (tiek helonimų, tiek ir kitokių toponimų) padaryti helonimai darybos reikšmės požiūriu laikytini deminutyvais bei posesyvais, t. y. vediniais, pamatinio žodžio atžvilgiu reiškiančiais deminutyvumą bei posesyvumą.

Tokie, t. y. iš kitų toponimų padaryti, helonimai sudaro antrąją (**2.**) analizuojamųjų pelkėtų vietų vardų grupę.

Pabrėžtina tai, jog nustatant šios grupės pelkėtų vietų vardų darybos pamatą paisytina pamatiniu žodžiu ir vediniu įvardijamų objektų lokalizacijos duomenų, nes tik tada, kai abu objektai yra greta ar netoli vienas kito, vedinį galima laikyti transtoponimizacijos produktu[5].

2.3.5. Dar kitaip suvoktina antropohelonimų darybos reikšmė. Iš asmenvardžių padaryti vediniai rodo priklausomybę pamatinio žodžio atžvilgiu, todėl tegali būti priskiriami posesyvų kategorijai, pvz., helonimo *Abrom-ālis* plk. Slnt : *Abrõmas* avd. (LPŽ I 60) darybos reikšmė būtų „Abromui priklausantis"; helonimo *Tamul-iánka* b. Krkn : *Tamùlis* avd. (LPŽ II 1017) – „Tamuliui priklausantis"; helonimo *Bìšl-aitė* b. Jnš, kuris greičiausiai atsiradęs iš **Bìsl-aitė* : *Bìslis* avd. (LPŽ I 266) – „Bisliui priklausantis" ir pan. Taigi ir ši helonimų grupė nėra deminutyvinių helonimų analizės objektas.

3. Priesaginių deminutyvinių helonimų analizė

3.1. Vediniai su lietuviškomis (baltiškomis) priesagomis.

Priesaga ***-aič-***

-aičė (-aičės). **1.** ***Rūd-aĩčės*** rst. Sem < *rūdà*[6] „gamtinė mineralinė medžiaga, iš kurios gaminami metalai; prasta, pelkėta žemė su durpių priemaiša, rūdynė".

---

[5] Ši nuostata netaikytina tik metaforiniams helonimams.

[6] Nustatant priesaginių deminutyvinių helonimų pamatiniais žodžiais esančius apeliatyvus, naudotasi įvairiais lietuvių kalbos žodynais, kurie, siekiant išvengti dažno jų paminėjimo po kiekvieno pamatinio žodžio, nurodyti po straipsnio pateiktame literatūros sąraše. Dėl tos pačios priežasties nurodomos ne visų, o tik mažiau lietuvių kalboje paplitusių apeliatyvų reikšmės.

Priesaga *-aič-* reta ne tik helonimų, bet ir kitų vietovardžių bei apeliatyvų daryboje (dėl pastarųjų žr. LKG I 286). Ji laikytina sufikso *-ait- (-aitė)* variantu.

Priesaga ***-ait-***

-aitė (-aitės). Pagal pamatinių žodžių leksinį statusą aiškios darybos vediniai skirstytini į dvi grupes: apeliatyvinius ir oniminius (toponiminius).

1. a) iš fiziografinių terminų: ***Alksn-áitė*** b. Plv < *álksna (alksnà)* „bala, klonis, slėnis; alksnių priaugusi vieta, alksnynas“, dar plg. *alĩksnis (alksnỹs)* „beržinių šeimos medis“; ***Apydėm-áitė*** b. Ml < *apýdėmė* „sodžiaus bendras žemės sklypas tarp dviejų sodybų; panamė, išvara“; ***Bal-áitė*** b. Kair, Snt, Šl; b., rst. Str; *Balaĩta* – apslavinta iš ***Bal-aĩtė*** rst. Grvš; ***Bal-aĩtė*** b. Grl, Mrk, Švnč; plk. Bzl ir t. t. (iš viso 14); ***Bal-aitė***[7] b. Al, Lzd, Lg; plk. Šl; rst. KzR ir t. t. (iš viso 15); ***Bal-áitės*** b. Šl; plk. Vs; rst. Sem ir t. t. (iš viso 9); ***Bal-aĩtės*** b. Ml; plk. Kair, Vrnv; ***Bal-aitės*** klampus alksnynas Jnk; plk. Grz, Mrc, Šl; plk. Mrs < *balà*; ***Duobur-aitė*** b. Kpč < *duoburỹs* „duburys“; ***Durpinyč-aitė*** b. Alvt < *dùrpinyčia* „vieta, kur kasamos ar iškastos durpės; duobė durpyne“; ***Gir-áitė*** b. Vs; b., rst. Kpč; plk. Rs, Ššt ir t. t. (iš viso 10); ***Gir-aĩtė*** b. Vs; plk. Šlv; rst. Mrk; ***Gir-aitė*** 2b. Kpč; plk. Dg, Mrk; rst. Arn; ***Gir-áitės*** b. Kuč < *girià*; ***Išdag-aitė*** b. Šmk < *ìšdaga (išdagà)* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas“; ***Išdeg-aitė*** b. Erž < *ìšdegas* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas“; ***Kalianij-áitės*** b. Vs < **kalianija* – plg. *kaliònija* „viensėdis; atskiras žemės sklypas“; ***Kriauš-áitė*** plk. Vrd < *kriaūšis (kriaušỹs)* „status, skardingas krantas, staigiai pakili vieta“; ***Kupurn-áitė*** b. Kuč < *kupùrna* „pievos nelygumas, kemsas, kupstas; sužėlęs kurmiarausis“; ***Lank-áitė*** plk. Smln < *lankà* „didelė lygi pieva, dažniausiai prie upės, potvynio metu užliejama vandens; klonis, slėnys, pakalnė“; ***Lauk-aitė*** b. Šln < *laūkas* „lygi, be medžių vieta; dirbama žemė, pasėlių plotas“, bet gali būti ir deadjektyvas – plg. *laūkas, -à* „su balta kakta ar baltu snukiu“; ***Paker-áitė*** rst. Mlt < *pakerẽ* „vieta po vandens paplautomis medžio šaknimis; vandens paplautas, nusviręs upės, ežero ar duobės krantas, pakriaušė“; ***Piev-aĩtė*** plk. Kr; ***Piev-aĩtės*** rst. Dg; ***Piev-aitės*** b. Vs < *pĩeva*; ***Pievel-áitė*** b. Žmt < *pievẽlė* < *pĩeva*; ***Plyn-áitė*** b. Kbr; ***Plyn-aĩtė*** b., plk. Šk; ***Plyn-aitė*** b. Kbr < *plýnė* „plyna vieta, lyguma; pelkė, raistas“; ***Sal-aĩtės*** b. Alv, Dkšt; ***Sal-aitės*** b. Rd < *salà* „iš visų pusių vandens apsuptas sausumos plotas; pakilesnis, sausas žemės plotelis liūne, raiste, vienos rūšies žolių ar kitokių augalų plotelis, kupstas“; ***Šlyn-áitė*** plk. Alj < *šlýnas* „pilkšvai melsvas arba balkšvas glitus molis su organinių medžiagų priemaišomis; tokio molio dirva; dumblas, purvynas“;

b) iš augalų pavadinimų: ***Egl-áitė*** b. Krkn; ***Egl-aitė*** b. Krkn < *ẽglė (eglẽ)*; ***Obel-aĩtė*** lk. Dg < *obelìs*;

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Kuis-aitė*** plk., tr. Rt < *kuĩsis (kuisỹs)* „uodas, mašalas“;

---

[7] Iš gyvosios kalbos užrašytos, bet nesukirčiuotos helonimų lytys čia ir toliau straipsnyje nekirčiuojamos.

d) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Pil-aĩtė*** b. Lzd < *pilìs*;

e) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Niekot-áitė*** b. Sltn < *niekõtė* „geldelė grūdams, kruopoms niekoti, siausti; gelda" – dėl semantikos plg. *Geld-ēlė* b. Ttr.

Toponiminiai vediniai pagal pamatinio žodžio priklausomybę tam tikroms toponimų klasėms skirstytini į keletą grupių.

2. a) iš kitų helonimų: ***Alksnyn-aitė*** b. Vs < *Alksnỹnė* b.; ***Ašutin-aitė*** b. Mrk < *Ašutinė* b.; ***Bal-aĩtė*** b. Ckn < *Balà* b.; ***Bal-aitė*** b. Šl < *Balà* plk.; ***Diēlin-aitė*** b. Mrk < *Diēlinė* b.; ***Girnalov-aitės*** b. KzR < *Girnalovė* b.; ***Gojin-áitė*** b. Lzd < *Gojinė* b.; ***Yvin-áitė*** b. Šlvn < *Ývinė (Yvìnė)* b.; ***Jendrin-áitė*** b., rst. Vs < *Jendrìnė* b.; ***Jendrin-aitė*** b. Vs < *Jendrinė* b.; ***Kemšin-áitė*** b. Mrc < *Kemšìnė* b.; ***Kiaulin-aitė*** b. Vs < *Kiaulìnė* b.; ***Krakin-áitė*** b. Vs < *Krakìnė* b.; ***Kūdabal-aitė*** *(|| Kūdabalaitis)* b. ŠlnL < *Kūdabalė* b.; ***Kūlyn-aitė*** b. Lp < *Kūlýnas* b.; ***Kupstin-aitė*** b. Vs < *Kupstìnė* b.; ***Lapūkin-aitė*** b. Srj < *Lapūkìnė* b.; ***Lašišk-aitės*** rst. Dg < *Lãšiškės* rst.; ***Luotin-aitė*** b. Lzd < *Luotìnė* b.; ***Nendrin-áitė*** b. Kuč < *Nendrìnė* b.; ***Ožkabal-aitė*** b. Šk. < *Óžkabalė* plk.; ***Ožnugar-áitė*** b. Rtnk < *Óžnugarė* b.; ***Polabal-áitė*** b. Lp < *Pólabalė* b.; ***Prūdviet-áitės*** plk. Rs < *Prūdvietės* plk.; ***Rūdin-aitė*** b. Kuč < *Rūdinė* b.; ***Širok-aitė*** plk. Lp. < *Širòkė* plk.; ***Tunišk-aitės*** b. Vrn < *Tùniškės* b. Pora helonimų padaryti ne iš kitus netoli esančius objektus įvardijančių pelkėtų vietų vardų, o tiesiog iš gretiminių lyčių: ***Medušk-áitė*** b. Alv greičiausiai yra perdirbinys dėl metatezės iš **Medukšt-aitė* < *Medùkštė, Medukštà*; ***Meldutišk-áitė*** b. Mrk < *Meldùtiškė*.

Kalbamasis darybos modelis dėsningai pratęsia ir reprezentuoja lietuvių upių ir ežerų vardų darybos sistemoje pastebėtą vienarūšių toponimų sąveikos rezultatą – vedinius su deminutyvų ir posesyvų darybai būdinga priesaga *-ait-*, reiškiančius pamatinio toponimo atžvilgiu deminutyvumą bei priklausymą (dėl pastarųjų plg. Vanagas 1970: 75).

Tokį darybos modelį reprezentuoja ir kiti panašūs vediniai:

b) iš oikonimų: ***Keryv-áitė*** plk. Grk < *Keryvaĩ* k.;

c) iš kitokių toponimų: ***Bal-aĩtės*** b. Vrn < *Bālos* pv.; ***Bendrābal-aitė*** b. Lp < *Bendrābolė* pv., kuri greičiausiai apslavinta iš **Bendrābalė*; ***Degus-áitė*** b. Lp < *Dēgusė* pv.; ***Kemsin-aitė*** b. Lzd < *Kemsìnė* pv.; ***Kiauliabal-aitė*** b. Vrn < *Kiauliābalis* mš. dalis, pv.; ***Moragin-áitė*** b. Vrn < *Morāginės* pv.; ***Plyn-aĩtės*** plk. KzR < *Plýnė* ar.; ***Sal-aĩtės*** b. Mrc < *Sālos* l., pv.; ***Sal-aĩtės*** rst. Dg < *Sālos* pv.; ***Varnišk-áitė*** b. Kuč < *Varniškės* pv.

-aitis (-aičiai). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Bal-áičiai*** plk. Str; rst. Dv; ***Bal-aičiai*** plk. Čk; ***Bal-áitis*** b. Švnč; ***Bal-aĩtis*** b. Pls; ***Bal-aitis*** b. Onš < *balà*; ***Eglyn-áičiai*** b. Lp; ***Eglyn-áitis*** b. Lp < *eglýnas*; ***Ežer-áičiai*** 2b. Ut; plk. Žl; rst. Gr, Vyd, Vrn; ***Ežer-aičiai*** plk., rst. Žl; to paties darybos tipo yra ir apslavintas helonimas *Ežeroiciai* rst. Žl – iš ****Ežeraičiai***; ***Ežer-áitis*** b. Grz; plk. Blnk, Gr; plk., b. Grk; rst. Lel, Mrc, PžlM; ***Ežer-aĩtis*** b. Rod; *Ežeroitis* rst. Btr – apslavintas iš ****Ežer-aitis*** <

ẽžeras; ***Gir-áičiai*** rst. Btr < *girià*; ***Karklyn-áičiai*** plk. Bzl; ***Karklyn-áitis*** b. Kpč < *karklýnas*; ***Kelm-áičiai*** plk. Mcč < *kélmas*; ***Kvajyn-aitis*** b. Vs < *kvajýnas* „pušynas"; *Liglynáicai* b. Lp < ****Liglyn-áičiai***, matyt, yra tam tikras perdirbinys iš pirminės lyties *Eglyn-áičiai* (žr.); ***Lóv-aičiai*** plk. Rs < *lovỹs* „loma, latakas, kanalas, griovys"; ***Mulyn-áitis*** b. Lp < **mulynas* < *mùlas* „dumblas"; ***Rūd-áičiai*** rst. Gr < *rūdà* „gamtinė mineralinė medžiaga, iš kurios gaminami metalai; prasta, pelkėta žemė su durpių priemaiša, rūdynė"; ***Rūdyn-aitis*** b. Erž < *rūdýnas* „pelkė su rudu vandeniu, durpynas; turintis rūdžių, rūdinas vanduo; rūdos turinti žemė"; ***Samanyn-aĩtis*** b. Švn < *samanýnas*; ***Šil-áičiai*** b. Knv; ***Šil-aĩčiai*** lk. Dg < *šìlas*;

b) iš augalų pavadinimų: ***Ąžuol-áitis*** b. Dg, Vrn < *ąžuolas*;

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Dėl-áitis*** b. Sltn < *dėlẽ* „krauju mintanti gėlųjų vandenų kirmėlė, siurbėlė"; ***Gaigal-áitis*** rst. Pkn < *gaĩgalas* „antinas"; ***Várn-aitis*** b. Vlž < *várna*; ***Vilk-aičiai*** rst. Blnk < *vilkas*.

Likusius darinius patikimai galima laikyti įvairių toponimų vediniais:

2. a) iš kitų helonimų: ***Bendraraist-aitis*** b. Vrn < *Beñdraraistis* rst.; ***Kūdabal-aitis*** (|| *Kūdabalaitė*) < *Kūdabalė* b.; ***Skundabal-aitis*** b. ŠlnL < *Skùndabalis* b.; ***Švokšlin-aitis*** b. Onš < *Švokšlinis* b.;

b) iš upėvardžių: ***Akl-áitis*** rst. Dbg < *Ãklis* upl.;

c) iš kitokių toponimų: ***Gulbin-áitis*** plk. Grz < *Gulbinas* mš.; ***Veršišk-áitis*** rst. Dg < *Veršiškis* pv.

Kiekybinė helonimų – priesagos *-ait-* vedinių – charakteristika pagal jų pamatinio žodžio leksinį statusą bei nuo jo priklausančią darybos reikšmę būtų tokia: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, yra gausesni – 75%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvumą bei posesyvumą reiškiantys vediniai, sudaro 25%.

Atskirai paminėtinas pelkėvardis ***Mutrung-áitis*** plk. Grk, nes jo santykis su oikonimu *Mùtrungis* k. gali būti kitoks: galbūt pirminė helonimo lytis buvo **Mutrungis*, o vėliau, tuo pačiu vardu pavadinus kaimą, šių onimų santykiai transformavosi, ir helonimas, jau kaip posesyvas, įgavo priesagą *-aitis*. Toks reiškinys gana dažnas upių ir ežerų vardyne (žr. Vanagas 1970: 77, 126 ir kt.).

Išryškėja keli gana aiškiai apibrėžti vedinių su *-ait-* arealai. Didžiausia jų koncentracija išskirtina pietiniame ir pietvakariniame Lietuvos pakraštyje – apie Lazdijus, Alytų, Varėną, Šakius, Vilkaviškį. Kitos kiek didesnio paplitimo vietos yra rytinė Lietuvos dalis, taip pat teritorija apie Raseinius, Tauragę. Pažymėtina, jog didele dalimi sutampa helonimų ir upių bei ežerų vardų (dėl pastarųjų žr. Vanagas 1970: 79) su šia priesaga arealai. Tiesa, upių bei ežerų vardų šiaurinė riba (Priekulė – Jūžintai) helonimų praplečiama toliau į šiaurę iki Šiaulių, Gruzdžių.

Priesaga ***-al-***

-alė (-alės). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Bryl-ãlė*** plk. Ms < *brỹlas* „grumstas"; ***Daub-ãlės*** plk. Pšk < *daubà* „slėnys, klonis, griova"; ***Ganykl-ãlė*** plk. Žlb < *ganyklà*; ***Grauž-ãlės*** plk. Obl < *gráužas (graũžas)* „žvyro sudėtinė dalis; žvyras,

žvirgždas; žemė prie graužo; graužynė; potvynio sunešta smėlio krūva, salelė; žvirgžduotas, smėlėtas upės ar ežero pakraštys; kriaušis"; ***Lank-ãlė*** plk. Msd < *lankà* „didelė lygi pieva, dažniausiai prie upės, potvynio metu užliejama vandens; slėnys, pakalnė"; ***Mark-ãlė*** b., plk. Vg; ***Mark-ãlės*** b. Dr; ***Mork-ãlės*** b. NmŽ – perdirbinys iš **Mark-ãlės* < *markà* „vieta linams merkti, linmarka"; ***Pelk-ãlė*** plk. Kltn; ***Pelk-alė*** plk. NmŽ; ***Pelk-ãlės*** plk. Kltn, Varn < *pélkė*; ***Piev-ãlė*** plk. Rt; ***Piev-alės*** b. Kl < *pìeva*; ***Prūd-alė*** (|| *Prūdẽlė*) plk. Užv; ***Prūd-ãlės*** plk. Mcč < *prū̃das (prū́das)* „tvenkinys"; ***Rūd-ãlė*** b. Klm < *rūdà*; ***Šil-ãlė*** plk. Vvr < *šìlas*; ***Tyr-ãlė*** plk. Tl < *týras* „klampi pelkė, apaugusi retais mažais medžiais"; ***Turpyn-ãlė*** plk. Pkšt, Šll < *turpýnas* „vieta, kur yra turpių, durpynas";

b) iš augalų pavadinimų: ***Gurgžd-ãlė*** plk. Lk < *gùrgždis* „skėtinių šeimos augalas; miškinis skudutis; vaistinė šventagaršvė; vaistinis liubystras; paprastoji garšva; nuodingoji nuokana; dėmėtoji mauda"; ***Karkl-alė*** b. Dr < *kar̃klas*; ***Kytr-ãlė*** plk. Tv < *kytrė* „žinginys (pelkinis žinginys)"; ***Vingrykšt-ãlė*** b. Krž < *vingrýkštis* „vingiarykštė";

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Gerv-alės*** plk. Als < *gérvė (gervẽ)*;

d) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Pil-ãlė*** plk. Krt < *pilìs*;

e) iš kitokių apeliatyvų: ***Šak-ãlės*** plk. Pln < *šakà* „medžio, krūmo ar šiaip kokio augalo stiebo atauga, išauga". Tiesa, šis helonimas gali būti ir kitokios darybos – galūnės vedinys iš apeliatyvo *šakalỹs* „nestoras, nedidelis pagalys, malkagalis".

Kita dalis *-aitė* vedinių padaryti iš įvairių toponimų:

2. a) iš kitų helonimų: ***Lakštin-alė*** plk. Plng < *Lakštinė* plk.;

b) iš oikonimų: ***Lendrym-ãlė*** plk. Dglk < *Lendrýmai* k. dalis;

c) iš kitokių toponimų: ***Lank-ãlė*** plk. Pkšt < *Lankà* pv.; ***Liekn-alės*** plk. Plt < *Lieknà* mš., pv.; ***Mark-ãlės*** plk. Pdv < *Mar̃kos* pv.; ***Šil-ãlės*** plk. Žlb < *Šilaĩ* mš.; ***Tyr-ãlės*** plk. Stlg < *Týrai* drp., gn.

Helonimas ***Pekl-ãlė*** plk. Paš greičiausiai išvestas iš tą patį objektą įvardijančios pirminės lyties *Peklà*.

-alis (-aliai). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Dumbur-ãliai*** plk. Kltn < *dumburỹs* „duburys"; ***Ežer-ãlis*** plk. Žlb; rst. Pln < *ẽžeras*; ***Gyvatyn-ãlis*** rst. Varn < *gyvatýnas* „vieta, kur daug gyvačių; raistas"; ***Mark-ãliai*** plk. Varn; ***Mark-alis*** b. Varn < *markà* „vieta linams merkti, linmarka"; ***Paliūn-aliai*** (|| *Paliūnėliai*) plk. Nv < *paliū́nė* „vieta prie liūno; liūno, pelkės kraštas; šlapia drėgna, pelkėta pieva"; ***Paversm-ãlis*** plk. Plt < *pavérsmis, pavérsmė* „pažliugusi, niekad neišdžiūstanti, žiemą neužšąlanti vieta palei versmę; šaltinis, versmė"; ***Pjaun-ãlis*** 2plk. Šll < *pjaunỹs* „krūmokšnių priaugusi pjaunama pelkė, loma, kur pavasarį ir rudenį laikosi vanduo"; ***Prūd-ãliai*** plk. Jcč; ***Prūd-aliai*** b. Lk; ***Prūd-ãlis*** b. Tt; plk. Pšln < *prū̃das (prū́das)* „tvenkinys"; ***Pušyn-ãlis*** plk. Plt; rst. Varn < *pušýnas*; ***Rub-ãlis*** plk. Žr < *rubà* „riba, linija"; ***Skynim-ãliai*** rst. Trg < *skýnimas (skynìmas)* „išskinta, iškirsta miško vieta"; ***Smuklyn-ãlis*** plk. NmŽ < *smuklýnas* „smukli, klampi

vieta, klampynė"; ***Šaltin-ãlis*** b. End < *šaltìnis (šaltinỹs)*; ***Tarp-ãliai*** plk. Krt – greičiausiai iš **tarpa, *tarpas* ar pan. – plg. lenk. dial. *tarfa* „durpės" (Nitsche 1964: 88), brus. *марп, марфа* „durpės" (SBG V 91); ***Tyr-ãliai*** plk. Pkšt; ***Týr-alis*** plk. Vgr, Žr; ***Tyr-ãlis*** plk. Pln, Tv, Žlb; rst. Rt < *týras* „klampi pelkė, apaugusi retais mažais medžiais";

b) iš augalų pavadinimų: ***Berž-ãliai*** plk. Brs < *béržas*; ***Kež-ãlis*** plk. Plt < *kẽžas* „mažas, kumpas, nususęs medis; kelmas; kežinių šeimos kerpė", kiti du šio helonimo variantai *Kėž-ãlis, Kiž-ãlis* laikytini antriniais, tam tikrais perdirbiniais iš pirmojo;

c) iš objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimų: ***Ožyn-ãlis*** plk. Kv < **ožynas* < *ožỹs*;

d) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Aptvor-ãlis*** plk. Tv < *ãptvoras* „tvora, aptvara"; ***Num-aliai*** plk. Skdv < *nùmas* „namas";

e) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Jūr-ãlis*** b. Skd < *jū́ra*.

2. a) iš kitų helonimų: ***Tyr-alis*** plk. Tl < *Týrai* drp.; ***Žaltãtyr-alis*** tr. Kl < *Žaltãtyris* mš.;

b) iš kitokių toponimų: ***Liūgn-ãliai*** plk. Kltn < *Liū̃gnai* pv.; ***Pãkryž-alis*** plk. Varn < *Pãkryžis* ar.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu *-al-* vediniai pasiskirstę šitaip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 84%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 16%.

Helonimai ***Marg-ãliai*** plk. Krt; ***Marg-alis*** b. Plt gali būti pamatuoti tiek būdvardžio *márgas, -à*, tiek daiktavardžio *márgas* „žemės matas".

Helonimų su priesaga *-al-* arealas šiek tiek skiriasi nuo tokio paties darybos tipo upių ir ežerų vardų (dėl pastarųjų žr. Vanagas 1970: 90): jis truputį didesnis, labiau išplitęs į rytinę Žemaitiją – siekia Tytuvėnus, Bazilionus. Patys „kraštiniai" arealo taškai – Žemaičių Naumiestis – Dauglaukis – Kelmė – Tytuvėnai – Micaičiai – Barstyčiai – Pašilė – Skuodas, tačiau vakarinėje ir šiaurės vakarinėje Žemaičių dalyje tokių vedinių koncentracija kur kas didesnė.

Priesaga ***-eik-***

-eika (-eikos). **1.** ***Bal-eĩkos*** rst. Btrm < *balà*. Plg. apeliatyvinį deminutyvą *živeikà* „žuvelė" (Ambrazas 1994: 131). Kita vertus, priesaga gali būti slaviška – plg. brus vv. *Батлейка, Варэйка, Рудамейка* ir pan. (Lemciugova 1970: 89).

Priesaga ***-ėk-***

-ėkas. **1.** ***Berž-ė́kas*** plk. Aln < *béržas*; ***Ežer-ėkas*** b. Kurn < *ẽžeras*; ***Francūz-ẽkas*** rst. Glv < **francūzas* – plg. *prancū̃zas*.

Priesaga ***-el-***

-elė (-elės). Išskirtini helonimai, padaryti iš apeliatyvų (toponimizacija) ir kitų toponimų (transtoponimizacija), nuo to priklauso ir jų darybos reikšmė: dari-

niai iš apeliatyvų laikytini deminutyvais, o vediniai iš kitų toponimų pamatinio žodžio atžvilgiu išreiškia tiek deminutyvinius, tiek priklausomybės santykius.

1. a) iš fiziografinių terminų: ***Ak-ēlė*** b. Ig, Stk; rst. Sem; ***Ak-ēlės*** plk. Vdn; rst. Vrn, Žž; rst., plk. Nmt < *akìs* „liūne kiaura vieta; pelkių ar baigiančių užakti ežerų nedidelis vandens plotas || iš gilumos prasimušęs šaltinis, akivaras"; ***Alksn-ēlė*** rst. Būd < *álksna (alksnà)* „bala, klonis, slėnis; alksnių priaugusi vieta, alksnynas", bet, antra vertus, plg. *ãlksnis* „beržinių šeimos medis"; ***Bagn-ēlė*** rst. Aln; ***Bagn-elė*** b. Mlt < *bagnà* „pelkė, liūnas, armuo || didelis purvas, klampynė"; ***Bal-ēlė*** b. Mrc, Nj, Trgn; plk. Krkn, Rd; rst. Pnm ir kt. (iš viso apie 110); ***Bal-ēlė*** *(|| Kertỹnė)* b. Šd; ***Bal-ēlės*** b. Mšk, Sv, Šmn; rst. Žl ir kt. (iš viso apie 18) < *balà*; ***Birž-ēlė*** b. Alns, Trk; rst. Trgn; ***Birž-ēlės*** rst. Žl < *bìržė* „beržų miškelis, beržynas, beržynėlis"; ***Brast-ēlė*** b. Pmp, Vs; plk. Slv; rst. Mlt ir kt. (iš viso 12); ***Brast-ēlės*** b. Kpč, Ldvn, Lkšt; rst. Msn, Saml < *brastà*; ***Bucht-ēlė*** b. Glv; rst. Auk – plg. lenk. *buchta* „įlanka, užutekis; gili vieta upėje" (Nitsche 1964: 165); ***Bukt-elė*** plk. Tl < *buktà* „upės, ežero ar balos įlanka; užtakys; gili vandens išsukta vieta"; ***Daub-ēlė*** plk. Tl < *daubà*; ***Degsn-ēlės*** lk. Mšk < *dẽgsnė (degsnẽ)* „degimas, išdegusi vieta", dar plg. *degsnìs* „degimas, išdaga", *degsnỹs* „išdaga, degsnė"; ***Diegl-ēlė*** lk. Dj – greičiausiai iš **Dėgl-ēlė* – plg. *dẽglė* „gili, klampi vieta pelkėje"; ***Dirv-ēlės*** b. Ds; rst. Lkm < *dirvà*; ***Dirž-ēlė*** b. Rk < *dìržas* „žemės rėžis"; ***Dumbl-ēlė*** b. Dj, Jnšk; ***Dumbl-elė*** b. Stč; ***Dumbl-ēlės*** b. Jnš < *dumblas*; ***Duob-ēlė*** b. Jk, Vs; rst. Kvr, Lel, Pbs ir kt. (iš viso 15); ***Duob-elė*** rst. Prn, Vv; ***Duob-ēlės*** b. Trgn; plk. Jk, Pmp; rst. Stk < *duobẽ*; ***Dzern-ēlė*** b. Lp < *dzernà* „velėna, derna"; ***Gal-ēlė*** b. Rz < *gãlas* „kraštas; siena; riba; pabaiga"; ***Gemb-ēlės*** b. Kair < *gémbė* „vingis, išsilenkimas"; ***Gir-ēlė*** b. Antz, Km; plk. Sgl; rst. Slk, Žl ir kt. (iš viso 19); ***Gir-elė*** b. Bsg, Šd, Vs; ***Gir-ēlės*** b. Užp; rst. Pbs < *girià*; ***Goj-ēlė*** b. Lzd; rst. Pbs; ***Goj-elė*** plk. Alksd < *gõjus* „nedidelis, gražus miškelis"; ***Grub-ēlė*** plk. Rd; rst. Šmn < *grùbas* „kupstas"; ***Grūb-ēlė*** b. PnmR < *grūbà* „baloj pakilesnė vieta, apaugusi krūmokšniais, berželiais; kalva, kauburys"; ***Kamš-ēlė*** b. Krkn, Lp; plk. Ktv, Pn; rst. Sug ir kt. (iš viso 9); ***Kamš-elė*** b. Brž, Kpč, Tršk; rst. Nmt; ***Kamš-ēlės*** b. Bb, Rk; plk. Grnk, Jon < *kamšà* „žabais, virbais iškimštas, išklotas kelias; prikimšta, užtaisyta duobė; klampi vieta"; čia minėtinas ir helonimas ***Kamašalė*** b. Rtn, kuris galbūt atsiradęs iš **Kamaš-elė*, o pastarasis dėl anaptiksės – iš **Kamš-elė*; ***Kapč-ēlė*** rst. Dg < *kãpčius* „sukastas žemės kauburys (kaupas) lauko ribai, ežiai, sienai pažymėti; ežiaženklis, erekys; kurmiarausis"; ***Kems-ēlė*** rst. Žl; ***Kems-ēlės*** b. Aln < *kémsa, kémsas* „samanomis ar žole apžėlęs kelmas ar žemės kauburėlis, kęsas"; ***Kin-ēlė*** rst. Eiš < *kinẽ (kìnė)* „pakilesnė vieta pievoje, raiste ar vandenyje; padirvio galas, kur prieina į dirvą, panuovolis", *kinìs* „ant vandens užžėlusi pluta; liūnas; atvira vieta liūne; akis"; ***Kopt-ēlė*** plk. Mcč < *koptà* „brasta, perėja; prieplauka"; ***Kūdr-ēlė*** b. Ck, Ds, Grz; plk. Pkr; rst. Lbn ir kt. (iš viso 32); ***Kūdr-elė*** 2b. Dg, b. Ds; lk. Pp; ***Kūdr-ēlės*** b. Dnv, Mšk, Rm, Sml, Vyd; ***Kūdr-elės*** plk. Sk < *kū́dra (kūdrà)*; ***Kul-ēlė*** rst. Pnvž < *kulỹs (kùlis)* „įlanka, iškyšulys; užsisukimas, vingis; kampas; kraštas, gabalas"; ***Kusc-ēlė*** b. Pklnš – plg. brus. *кусцe* „alksnynas" (Jaškin 1971: 102);

Lank-ēlė b. Kri, Lks; plk. Akm; rst. Ut ir kt. (iš viso 19); ***Lank-elė*** b. Pn, Pnd, Skm; ***Lank-ēlės*** lk. Pn; rst. Btr, Mrk; ***Lank-elės*** b. Vžns; plk. Prv < *lankà* „didelė lygi pieva, dažniausiai prie upės, potvynio metu užliejama vandens; klonis, slėnys, pakalnė"; ***Liekn-ēlė*** b. Pbr; ***Liekn-ēlės*** b. Pn < *líeknas (liēknas)* „šlapia, klampi pieva, pelkė, bala; liūnas; šlapia vieta, apaugusi krūmais ir skurdžiais medžiais, raistas"; ***Liūn-ēlė*** b. Antz, Pknš, Vp; rst. Luok < *liū́nas*; ***Mark-ēlė*** b. An, Pbs, 2b. Mlt, Žl; rst. Vdn; ***Mark-ēlės*** b. Aln, Dbk, Rk, Šš; plk. Šlv; ***Mark-elės*** b. An, Rgl, Rk < *markà* „vieta linams merkti, linmarka"; ***Pekl-ēlė*** b. KzR, Nj, 3b. Pn, b. Srv; plk. Srv ir kt. (iš viso 10); ***Pekl-elė*** b. Ars, Upt; plk. Grk; rst. Krn < *peklà* „pragaras; labai nuošali, tolima vieta; prastas, vargingas kelias, klampynė"; ***Pelk-ēlė*** b. Kršk, Pp, Žg; lk. Pp; plk. Krp, Pp, Vgr; ***Pelk-elė*** b. Šd; plk. Yl < *pélkė*; ***Piev-ēlė*** b. Pls; rst. Jnn; ***Piev-ēlės*** b. Kpč, Pls, Vrn; rst. Lln, Mrc < *pìeva*; ***Plečk-ēlė*** b. Šd – galbūt iš **plečka* ar pan. – plg. *plēcius* „žemės gabalas, sklypas; vieta, plotas, aikštė"; ***Plyn-ēlės*** rst. Brš < *plýnė* „plyna vieta, lyguma; pelkė, raistas"; ***Prūd-ēlė*** b. Moc < *prū́das (prū́das)* „tvenkinys"; ***Rag-ēlė*** b. Tj < *rãgas* „smailus žemės plotas, įsikišęs į jūrą, ežerą ar mišką, pusiasalis"; ***Riev-elės*** rst. Srj < *rievà* „sekluma; iškilesnė vieta pelkėje, salelė"; ***Rub-ēlė*** plk. Rd < *rubà* „riba, linija"; ***Rūd-ēlė*** b. Al, Kn, Njn, Tz; ***Rūd-ēlės*** plk. Stp < *rūdà* „gamtinė mineralinė medžiaga, iš kurios gaminami metalai; prasta, pelkėta žemė su durpių priemaiša, rūdynė"; ***Sal-ēlė*** b. Pg, Pnm, Rm, Užp; rst. Sv ir kt. (iš viso 13); ***Sal-elė*** b. Kur; rst. Skm; ***Sal-ēlės*** b. Ddsl, Km, Vb; lk. Kpr; ***Sal-elės*** plk. Krn; rst. Jz < *salà* „iš visų pusių vandens apsuptas sausumos plotas; pakilesnis, sausas žemės plotelis liūne, raiste; vienos rūšies žolių ar kitokių augalų plotelis, kupstas"; ***Šil-ēlė*** b. Bč, Nj, Pmp, Všk; plk. Pš ir kt. (iš viso 26); ***Šil-elė*** 2b. Nj, b. Pnt; lk. Pmp; plk. Kri; ***Šil-ēlės*** b. Slč < *šìlas* „smėlynuose augantis aukštų, tiesių spygliuočių miškas; krūmais apaugęs laukas, ganykla; viržis, šilojas"; ***Tėkm-ēlė*** b. Luok; ***Tėkm-ēlės*** b. Mlt < *tėkmẽ* „vandens srovė upėje; upė, upelis; (upės) vaga; duburys gilesnėje upės ar pelkės vietoje"; ***Týr-elės*** plk. Nv, Sd; rst. Plt < *týras* „klampi pelkė, apaugusi retais mažais medžiais"; ***Trak-ēlės*** rst. Srj < *trãkas* „aukšta, sausa pieva, apaugusi retais krūmais bei medžiais, miško aikštelė; iškirsta ar išdegusi miško vieta, skynimas"; ***Up-ēlė*** rst. Gdr; ***Up-ēlės*** plk. Rd < *ùpė*; kita vertus, šiedu helonimai gali būti atsiradę tiesiog iš nominaciniu nomenklatūriniu geografiniu terminu laikytino apeliatyvo *upẽlė*; ***Vad-ēlės*** b. Glv < *vadà* „miško aikštė, laukymė; kelias"; ***Valk-ēlė*** b. Dbk, Ob; rst. Rmš; ***Valk-elė*** 2b. Ut; plk. ŠlnL; ***Velk-elė*** – greičiausiai hipernormalizmas iš **Valk-elė* b. Žž < *valkà* „klanas"; ***Versm-ēlė*** b. Aln, Blnk, Gaid; plk. Moc; rst. Sug ir kt. (iš viso 9); ***Versm-ēlės*** 2b. Rk, b. Ut; rst. Sv; ***Versm-elės*** b. Trgn; rst. Skm; rst. Aln < *versmẽ* „šaltinis";

b) iš augalų pavadinimų: ***Bambl-ēlė*** b. Brž < *bamblỹs* „toks balų ir ežerų augalas"; ***Bart-ēlės*** b. Lzd < *bartìs* „senas išpuvęs, kiauras medis (pušis, eglė); drevė"; ***Barzd-ēlė*** b. Kpč < *bãrzdis* „skėtinių šeimos augalas; miškinis skudutis"; ***Egl-ēlė*** b. Srj, Vrn; plk. Pnt < *ẽglė (eglẽ)*; ***Grūž-elės*** rst. Sem < *grūžis* „asiūklis, ožkabarzdis"; ***Iev-ēlė*** b. Dbg < *ievà*; ***Kirz-ēlė*** plk. Rs < *kìrza* „mažas, kreivas, susi-

raičiusiomis šakomis medis; ***Liep-ēlė*** b. Pkn < *líepa*; ***Pūk-ēlė*** b. Ob < *pūkaĩ* „švylys“, *pūkė* „tokia pelkių žolė, švylys“; ***Pup-elė*** b., rst. Ut < *pupà*; ***Puš-ēlė*** rst. Žl; ***Puš-elė*** plk. An; ***Puš-ēlės*** b. Vs; plk., rst. Mrk; ***Puš-elės*** b. Ar < *pušìs*; ***Rož-ēlė*** b. Vs; plk. Knv < *rōžė* „dekoratyvinis erškėtinių šeimos lanksvinių pošeimio augalas; vandens lelija“; ***Rūčk-ēlės*** rst. Krn < *rūčkà* „rūgštynė“; ***Train-ēlės*** b. Brž < *trainė̃ (traĩnė)* „viksvinių šeimos žolė, auganti drėgnose vietose; prasta, smulki žolė ar šienas; prasta pieva, ganykla“; ***Uog-ēlė*** b. Rtnk < *úoga* „nedidelis, sultingas daugiasėklis augalo vaisius“; ***Verb-ēlė*** b. V; ***Verb-ēlės*** b. Lp < *verbà* „žilvitis, gluosnis“; ***Vinkšn-ēlė*** b. Dbk < *vìnkšna* „aukštas medis plačia laja, svyrančiomis šakomis“;

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Blus-ēlės*** b. Pš < *blusà*; ***Bried-ēlė*** rst. Aln < *bríedis (briedỹs)*; ***Dėl-ēlės*** b. Šmn < *dėlė̃*; ***Gerv-ēlė*** b. Brž < *gérvė (gervė̃)*; ***Krek-ēlė*** b. Šmnš < *krẽkė* „karosas“; ***Mešk-ēlės*** rst. Šš < *meškà*; ***Vėž-elė*** b. Rim < *vėžỹs*; ***Žuv-ēlė*** rst. Gdr < *žuvìs*;

d) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Būd-ēlė*** rst. Lbn < *būdà* „palapinė, pastogė, namelis (sargo, piemens ar kt.)“; ***Pil-ēlė*** b. Šmn < *pilìs*; ***Pirk-ēlės*** rst. Čln < *pirkià* „gyvenamas namas, troba, gryčia“; ***Pirt-ēlė*** b. Grk < *pirtìs*; ***Svirn-ēlės*** b. Trak < *sviñnas* „trobesys, kur pilami grūdai; didesnė klėtis“; ***Šuln-ēlė*** b. Ars; plk. Vdn < *šulnìs, šulnỹs* „šulinys“;

e) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Bačk-ēlė*** rst. Mlt < *bačkà* „statinė“; ***Geld-ēlė*** b. Srv, Ttr; ***Geld-elė*** b. Lel, Šd; ***Geld-ēlės*** b. Prnv, Sdb < *gélda* „iš vieno medžio išskobtas pailgas indas, niekotė; gyvulių šeriamas ar girdomas lovys; lomelė, duobė dirvoj“ – dėl semantikos plg. *Niekot-ēlė* b. Luok; ***Koj-ēlė*** b. Vrn; rst. Vrn < *kója*; ***Kuž-ēlė*** rst. Užp < *kùžas* „pagrėbstų pėdas; nedailiai surištas, išdrikęs javų pėdas; kužulas; pluoštas, kuokštas“; ***Pamp-elės*** b. Užp < *pámpa* „nedidelis išsipūtimas, gumbas; dumšlė, nelygumas“;

f) iš kitokių apeliatyvų: ***Čvert-ēlės*** b. Dg; rst. Žmt < *čvértis* „ketvirtadalis, ketvirtis“; ***Gelž-ēlė*** plk. Rdn < *gelžìs* „geležis“; ***Rėksn-ēlė*** b. Kp, Všn < *rėksnỹs* „kas nuolat rėkia; kas išduoda didelį garsą, dar plg. *rėksnùs* „triukšmingas“ – dėl semantikos plg. *Rėk-ỹnė* rst. Zp; ***Šak-ēlės*** rst. Vp < *šakà* „medžio, krūmo ar šiaip kokio augalo stiebo atauga, išauga“.

2. a) iš kitų helonimų: ***Bal-ēlė*** b. Mlt < *Balà* b.; ***Bal-ēlė*** b. Ob < *Balà* b.; ***Bal-ēlė*** plk. Pnd < *Balà* plk.; ***Brast-ēlės*** b. Dkšt < *Brastà* b.; ***Brast-ēlės*** b. Plvn < *Brãstos* b.; ***Čelk-ēlės*** rst. Švn < *Čelkės* b.; ***Degsn-ēlė*** b. Kvr < *Dẽgsnė* b.; ***Degšn-ēlė*** b. Ars < *Dẽgšnė* b.; ***Dub-ēlė*** b. Sdk < *Dubė* plk.; ***Jaur-ēlės*** rst. Lel < *Jáuros* rst.; ***Kamš-ēlė*** b. Upt < *Kamšà* b.; ***Kamš-ēlė*** b. Vs < *Kamšà* b.; ***Kamš-ēlės*** b. Dbg < *Kamšos* rst.; ***Kūdr-ēlės*** b. Lnkv < *Kūdros* b.; ***Lank-ēlė*** b. Rk < *Lankà* b. Rk; ***Lank-ēlė*** plk. Krk < *Lankà* plk.; ***Lank-elė*** b. Lzd < *Lankà* b.; ***Lank-elė*** b. Pš < *Lanka* b.; ***Lygiabal-ēlė*** b. Mdš < *Lygiabalė* b.; ***Naid-ēlė*** plk., rst. Zb < *Naidė* rst.; ***Nendr-ēlė*** plk. Vlž < *Néndrės* b.; ***Pagubr-ēlė*** b. Blnk < *Pagubrė* b.; ***Pal-ēlės*** rst. Lkš < *Paliai* rst.; ***Purv-ēlė*** b. Vad < *Pùrvė* b.; ***Rūd-ēlė*** rst. Pun < *Rūdė̃* rst.; ***Sal-ēlės*** b., plk. Vrn

< *Salà* b., rst.; ***Sen-ēlės*** plk. Šlvn < *Sēnės* b.; ***Spaln-ēlės*** rst. Lln < *Spal̃nios* rst.; ***Stiepr-ēlė*** b. Vad < *Stíeprės, Stíeprai* b.; ***Stumbr-ēlė*** rst. Sdk < *Stumbrẽ* b.; ***Šarkabal-ēlė*** b. Krkn < *Šarkabalỹs, Šarkãbalis* b.; ***Šil-ēlė*** b. Pn < *Šìlė* b.; ***Šil-ēlė*** b. Pšl < *Šìlė* b.; ***Šil-ēlė*** b. Stč < *Šìlas, Šìlė* b.; ***Šil-ēlė*** plk. Sdb < *Šilaĩ* plk.; ***Šilv-ēlė*** b. Krk < *Šilvė* b.; ***Valk-ēlės*** b. Vrn < *Valkà* b.; ***Virsn-ēlė*** b. Tj < *Vĩrsnė* b.; ***Virsn-elė*** b. Sml < *Virsnė* b.; ***Žydbal-ēlė*** b. Pn < *Žỹdbalė* b.;

b) iš upių bei ežerų vardų: ***Alksn-ēlės*** rst. Sug < *Al̃ksnas* ež.; ***Audr-ēlė*** plk. Rgl < *Audrà* up.; ***Balt-elė*** rst. Trgn < *Baltỹs* ež.; ***Grūd-ēlė*** b. Rmn < *Grūdà* up.; ***Kūdr-ēlė*** b. Ptr < *Kūdra* upl.; ***Kuksv-elė*** b. Pg < *Kùksvė* up.; ***Luokst-ēlė*** plk. Grz < *Luoksta* up.; ***Rud-ēlė*** b. Alksnp < *Rùdė* upl.;

c) iš oikonimų: ***Babr-elė*** b. Švn < *Babraĩ* k.; ***Pun-ēlė*** b. Jk < *Punià* k.;

d) iš kitokių toponimų: ***Bal-ēlė*** plk. Alz < *Balà* gn.; ***Bal-ēlė*** plk. Ppl < *Balà* pv.; ***Bal-ēlės*** 4b. Mrk < *Bãlos* pv.; ***Bal-ēlės*** b. Vrn < *Bãlos* pv.; ***Brast-ēlė*** b. Rm < *Brastà* pv.; ***Degsn-ēlės*** b. Šd < *Dẽgsnė* drp., pv.; ***Dub-ēlė*** b. Lzd < *Dùbis* kln.; ***Dub-ēlė*** plk. Ds < *Dùbė* pv.; ***Dub-elė*** b. Km < *Dùbė* pv.; ***Duob-ēlė*** b. Žmt < *Duobės* pv.; ***Duob-ēlė*** rst. Btr < *Dúobės* kln.; ***Duob-ēlės*** b. Vb < *Duobės* linmarkos; ***Juod-ēlė*** lk. Dj < *Juodis* krm.; ***Kamš-ēlė*** b. Pls < *Kamšà* pv.; ***Kamš-ēlė*** plk. Pn < *Kamšà* kl.; ***Kūdr-ēlė*** b. Nj < *Kūdra* d.; ***Kūdr-elė*** b. Dg < *Kūdra* ar., pv.; ***Laiv-ēlė*** b. Pnd < *Laivà* pv.; ***Lank-ēlė*** b. Rk < *Lankà* pv.; ***Lank-ēlės*** b. Pls < *Lañkos* pv.; ***Lank-ēlės*** b. Stp < *Lánkos* pv.; ***Lyg-ēlės*** b. Vlk. < *Lýgios* pv.; ***Marg-ēlės*** lk. Rdšk < *Márgės* pv.; ***Palt-ēlė*** b. Srv < *Páltis* pv.; ***Pleik-ēlė*** b. Tj < *Pleĩkė* pv.; ***Sal-ēlė*** b. Tršk < *Salà* krm.; ***Sal-elės*** rst. Rmš < *Salà* ar., pv.; ***Šil-ēlė*** b. Bč < *Šilė* mš.; ***Šil-ēlė*** b. Jnšk < *Šilė* krm.; ***Šil-ēlė*** b. Nj < *Šìlas* kln.; ***Šil-ēlė*** b. Sml < *Šilià* pv.; ***Šil-ēlė*** plk. Lnkv < *Šilai* l.; ***Šlyn-ēlė*** b. Švn < *Šlỹnės* l.; ***Trak-ēlė*** b. Srj < *Trãkas* mš.

-elis (-eliai). Helonimai su šia priesaga, kaip ir *-elė* vediniai, pamatinio žodžio leksinio statuso, o atitinkamai ir darybos reikšmės požiūriu skirstytini į dvi grupes bei keletą pogrupių.

1. a) iš fiziografinių terminų: ***Alk-ēlis*** rst. Pg < *al̃kas* „kalnelis, apaugęs medžiais; senovės lietuvių šventovė, alka“; ***Bogn-ēlis*** b. Rtn < *bõgnas, bognà* „pelkė“; ***Boj-ēlis*** plk. Pšl < *bo.jus* „pelkė, klampynė“; panašios darybos galbūt yra ir helonimas ***Buj-ēlis*** b. Sml, galėjęs atsirasti iš **Boj-ēlis*; ***Brad-ēliai*** rst. Kpč; ***Brad-ēlis*** b. Lp; rst. Dg, Jk < *bradà, brãdas* „didelis purvas, klampus kelias, šlapia vieta“; ***Buoj-ēlis*** b. Lnkv < *buojis* „bala, klampynė“; ***Darž-ēliai*** b. Ds, PnmR, Str; plk. Bkn; ***Darž-ēlis*** rst. Aln; rst. dalis Tj; ***Darž-elis*** rst. Žž < *daržas*; ***Degsn-ēliai*** b. Kri; ***Degsn-ēlis*** b. Dj, Pšl < *dẽgsnė (degsnẽ)* „degimas, išdegusi vieta“, dar plg. *degsnìs* „degimas, išdaga“, *degsnỹs* „išdaga, degsnė“; ***Dugn-ēliai*** b. Eiš, Vrn; rst. Žž; ***Dugn-eliai*** rst. Auk; ***Dugn-ēlis*** b. Al, Kdl < *dùgnas* „žemės įdubimo, indo, padargo ar kokio daikto apačia, galas; giluma“; ***Dumbl-elis*** b. Jnšk < *duñblas*; ***Duob-ēlis*** plk. Ut < *duobẽ*; ***Goj-ēliai*** b. Šd, Sn; plk. Jk, Smn; rst. Onš ir kt. (iš viso 10); ***Goj-ēlis*** b. Km; plk. Luok; rst. Mlt, Ukm, Žmt ir kt. (iš viso apie 48); ***Goj-elis*** b. Brž, Rd; lk. Vrn; plk. Pš; rst. Šš ir kt. (iš viso 16) < *gõjus* „nedidelis, gražus miškelis“; ***Gur-ēliai*** b. Arn < *gùras* „kauburys, išsikišimas; kalno viršūnė; atskiras

kalnelis kalnuose"; ***Kakl-ēlis*** plk. Jrb < *kāklas* „vingis, įlanka, sąsiauris; pusiasalis, iškyšulys"; ***Kaln-ēlis*** b. Pls; plk. Pmp; rst. Dglšk < *kálnas*; ***Kamp-ēlis*** b. Pkn; rst. Sld; ***Kamp-elis*** b., lk. Dl < *kam̃pas* „vieta, kur susikerta dvi linijos, plokštumos, sienos ar daiktai; kertė; kraštas, šalis; pusė; plotas, sklypas, pakraštys, gabalas"; ***Kamš-elis*** (|| ***Kamš-eliai***) plk. Btg < *kamšà* „žabais, virbais iškimštas, išklotas kelias; prikimšta, užtaisyta duobė; klampi vieta"; ***Kapč-ēlis*** b. Lp; rst. Pun < *kāpčius* „sukastas žemės kauburys (kaupas) lauko ribai, ežiai, sienai pažymėti; ežiaženklis, erekys; kurmiarausis"; ***Kems-ēliai*** b. Eit; ***Kems-ēlis*** b. Blnk < *kémsa, kémsas* „samanomis ar žole apžėlęs kelmas ar žemės kauburėlis, kęsas"; ***Klan-ēlis*** b. Aps < *klānas* „nedidelė bala, valka; neišdžiūstanti bala, šaltinis"; ***Klon-elis*** b. Pnm < *klōnis (klónis)* „slėni vieta, slėnys, lenkė, loma, dauba"; ***Krant-ēliai*** rst. Lln < *kraňtas*; ***Krūm-ēliai*** b. Aln, Kdn; ***Krūm-eliai*** rst. Pš; ***Krūm-ēlis*** rst. JnšM < *krū̃mai, krū̃mas*; ***Kūdr-ēlis*** b. Rs < *kū̃dra (kūdrà)*; ***Kul-ēliai*** rst. Lkm; ***Kul-eliai*** rst. Lbn; ***Kul-ēlis*** b. Všn; rst. Lel < *kulỹs (kùlis)* „įlanka, iškyšulys; užsisukimas, vingis; kampas; kraštas, gabalas"; ***Lank-ēlis*** rst. Mlt < *lañkas* „išsilenkimas iš tiesumo, vingis, lankstas"; ***Lauk-ēliai*** b. Skėm; ***Lauk-ēlis*** b. Čln, Pmp, Sb; rst. Lel, rst. Lp ir kt. (iš viso 9); ***Lauk-elis*** plk. Skm < *laūkas* „lygi be medžių vieta; dirbama žemė, pasėlių plotas" – kita vertus, kai kurie iš šių helonimų gali būti susiję su būdvardžiu *laūkas, -à* „su balta kakta ar baltu snukiu", anksčiau galėjusiu turėti bendresnę – baltumo, šviesumo – reikšmę; ***Lauž-elis*** rst. Zp < *láužas* „krūva virbų, žabų, šakų, medgalių"; ***Liekn-ēliai*** b. Jnš, 3b. Kp, b. Pklnš, Šd, Všk; plk. Rdšk; ***Liekn-eliai*** b. Šl; ***Liekn-ēlis*** b. Ps, Pšl, Sml; lk. Pš; plk. Pnv ir kt. (iš viso apie 75); ***Liekn-elis*** b. Jnš, Sb, Slč; lk. Mšk; plk. Antš ir kt. (iš viso 20) < *líeknas (liēknas)* „šlapia, klampi pieva, pelkė, bala; liūnas; šlapia vieta, apaugusi krūmais ir skurdžiais medžiais, raistas"; ***Liūg-ēliai*** rst. Trgn; ***Liūg-elis*** rst. Lkš < *liū̃gas* „nedidelė bala, klanas, valka; purvynas, mulvė; liūnas, klampynė"; ***Liūn-ēliai*** b. Antz, Blnk, Gaid, Sug; ***Liūn-eliai*** b. Jž; plk. Šmn; ***Liū̃n-elis*** b. Aln, Jž, Ktk, Ut; ***Liūn-ēlis*** b. Ob, Rgv, Tršk; plk. Vad; rst. Blnk ir kt. (iš viso apie 70); ***Liūn-elis*** b. Antz, Mlt, Vs; rst. An, Šš ir kt. (iš viso 16) < *liū̃nas*; ***Lob-ēliai*** rst. Užp; ***Lob-ēlis*** b. Ut < *lóbas* „dauba, slėnys, loma; pakalnė; klanas, pelkutė"; ***Lūg-ēliai*** b. Vs; ***Lūg-eliai*** b. Kpč; ***Lūg-ēlis*** b. Eiš, Luok, Rk, Tč, Vrn; ***Lūg-elis*** b. Rim < *lū̃gas (lū̃gas)* „klanas, bala; liūnas, klampynė; tvenkinys, kūdra"; ***Mark-ēlis*** b., plk. Grnk < *markà* „vieta linams merkti, linmarka"; ***Mišk-ēliai*** rst. Dg; ***Mišk-eliai*** b. Sv; ***Mišk-ēlis*** b. Lzd, Užp, Žž; rst. Aln, Grk; ***Mišk-elis*** b. Pnd, Šd; rst. Krn < *mìškas*; ***Pekl-elis*** plk. Sdb < *peklà* „pragaras; labai nuošali, tolima vieta; prastas, vargingas kelias, klampynė"; ***Pjaū̃n-elis*** b. Šln; ***Pjaun-ēlis*** b. Btg < *pjaunỹs* „krūmokšnių priaugusi pjaunama pelkė, loma, kur pavasarį ir rudenį laikosi vanduo"; ***Plot-ēlis*** (|| ***Plot-ēliai***) (t. *Platēlis, Platēliai*) b., plk. Gd < *plótas* „kieno nors (ppr. žemės) paviršiaus dalis; gabalas, lopas, dėmė"; ***Plov-ēlis*** b. Smn < *plovà* „užžėlęs klampus, liulantis ežero ar upės krantas; liūnas, kinis; vandenyje augančios žolės, maurai"; ***Prū̃d-eliai*** b. Jž; ***Prūd-ēliai*** b. Baib, Pg, PžlM; rst. BvdžV, Lln ir kt. (iš viso 19); ***Prūd-eliai*** b. Dl, Ds, Grz; ***Prū̃d-elis*** plk. Prnv; ***Prūd-ēlis*** b. Jdp, Pkr, Užp;

plk. Jnš; rst. Sug ir kt. (viso apie 75); ***Prūd-elis*** b. Alz, Igl, Kp, Ssk; plk. An ir kt. (iš viso 16) < *prūdas (prúdas)* „tvenkinys"; čia minėtinas ir helonimas ***Brūd-ēlis*** rst. Užp, kuris greičiausiai dėl tolimosios asimiliacijos atsiradęs iš **Prūd-ēlis*; ***Purv-ēliai*** rst. Pvš, Sr; ***Purv-ēlis*** b. JnšM, Mlt, Všn; plk. Mrk; rst. Mrk, Sug < *purvas*; ***Rag-ēliai*** plk. Vnc; ***Rag-elis*** b. Lzd < *rãgas* „smailus žemės plotas, įsikišęs į jūrą, ežerą ar mišką, pusiasalis"; ***Raist-ēliai*** b. Rk, Rmn, Žl; plk. Sem; rst. Alns ir kt. (iš viso apie 36); ***Raist-eliai*** b. Km; plk. Lp; ***Raist-eliai*** *(|| Siauručiai)* b. Ktk; ***Raist-ēlis*** b. Antz, Pnm; plk. Dl, Rgv; rst. Sug ir kt. (iš viso apie 180); ***Raist-elis*** b. Al, Ant; 2rst. Sug; ***Raist-elis*** *(|| Salelės)* rst. Rmš < *raĩstas*; ***Rav-ēliai*** b. Lzd, Rgv; plk. Šln, Šlv; ***Rav-ēlis*** b. Jrgž, Lbn, Pn, Rtn; plk. Sn; ***Rav-elis*** b. Lp < *rãvas* „griovys"; ***Reist-ēliai*** plk. Šš; ***Reist-elis*** rst. Astr < *reĩstas* „raistas"; ***Sil-ēlis*** b. Vb – plg. lat. *sils* „šilas" (ME III 839); ***Skard-ēlis*** b. Sdk, Vs < *skařdis (skardỹs, skardìs)* „status šlaitas, krantas, stati atkalnė"; ***Smėl-elis*** b. Ds < *smẽlis (smėlỹs)*; ***Sod-ēlis*** b. Gdr, Str < *sõdas*; ***Stauk-ēlis*** b. Knv – plg. lenk. *staw, stawek* „kūdra, mažas ežerėlis" (SJP VI 407), brus. *cmaў* „vieta upėje, kur buvo užtvanka ar malūnas" (Jaškin 1971: 178); ***Stok-elis*** b. Knv – plg. brus. *смокі* „santaka" (Jaškin 1971: 181), lenk. *stok* „šlaitas, skardis" (Nitsche 1964: 39), dar plg. *Stok-a-raistis* rst. Dbg; ***Šil-ēliai*** b. Rk; rst. Žmt; ***Šil-eliai*** rst. Mnd, Šr; ***Šil-ēlis*** b. Rk, Tj; lk. Vb; plk. Km; rst. Rm ir kt. (iš viso apie 47); ***Šil-elis*** b. Ar, Jnš, Kt; plk. Pn; rst. Glv ir kt. (iš viso 9) < *šìlas* „smėlynuose augantis aukštų, tiesių spygliuočių miškas; krūmais apaugęs laukas, ganykla; viržis, šilojas"; ***Šlait-elis*** b. Rk < *šlaĩtas* „kalno šonas, atkalnė; krantas, skardis; nuolaidi vietovė, apaugusi medžiais, krūmais"; ***Šniūr-ēliai*** b. Jž, Rm, Skėm; lk. Lč; plk. Pg; ***Šniūr-eliai*** b. Nj < *šniū̃ras* „ilgas siauras žemės rėžis"; ***Tašk-ēliai*** plk. Pp < *tãškas* „pelkė, purvynas"; ***Týr-eliai*** plk. Brs, Lkv, plk. Skdv; tr. Trš; ***Tyr-eliaĩ*** plk. Lkv; ***Tyr-eliai*** plk. Jnš, Kltn; ***Týr-elis*** b. Lnkv, Rdšk; rst. Lnkv, Plt; tr. Sk ir kt. (iš viso 13); ***Tyr-elis*** 2b. Grz; plk. Krš, Plt, Škn < *týras* „klampi pelkė, apaugusi retais mažais medžiais"; ***Trak-ēliai*** b. Všn; plk. Dgč; rst. Kvr, Moc, Pbs ir kt. (iš viso 15); ***Trak-eliai*** b. Všn; ***Trak-ēlis*** b. Km, Mrk, Všn; plk. Krsn; rst. Rmš ir kt. (iš viso 12); ***Trak-elis*** b. Lp; rst. Dbk < *trãkas* „aukšta, sausa pieva, apaugusi retais krūmais bei medžiais, miško aikštelė; iškirsta ar išdegusi miško vieta, skynimas"; ***Žard-ēliai*** b. Dj, Lnkv, Mžš, Rim; rst. JnšM, Sug < *žařdis* „aptverta vieta gyvuliams";

b) iš augalų pavadinimų: ***Berž-ēliai*** rst. Lel; ***Berž-ēlis*** rst. Brb; ***Berž-elis*** b. Vs < *béržas*; ***Ėgl-ēlis*** b. Ob < *ẽglis (églis), ẽglius (églius)* „kadagys"; ***Gluosn-ēliai*** b. Mrk < *glúosnis*; ***Grūš-elis*** b. Onš < *grūšià* „kriaušės medis ir vaisius"; ***Karkl-ēliai*** b. Trgn < *kařklas*; ***Klev-elis*** b. APnm < *klẽvas*; ***Kūl-ēliai*** rst. Vrn; ***Kūl-ēlis*** b. Kpč – jeigu abi lytys nėra iškreiptos iš **Kul-ēliai, Kul-ēlis* (< *kulỹs* „įlanka, iškyšulys; užsisukimas, vingis; kampas; kraštas, gabalas"), tuomet gali būti iš **kūlė, *kūlys* ar pan. – plg. *kūlýnas* „šlapia, kupstuota pieva, ppr. priaugusi asiūklių ir viksvų; švylys; tokia pelkėtų vietų žolė"; ***Liep-ēliai*** rst. Ktk < *líepa*; ***Rož-ēliai*** rst. Srj < *rõžė* „dekoratyvinis erškėtinių šeimos lanksvinių pošeimio augalas; vandens lelija"; ***Stuobr-ēlis*** b. Sug < *stuobrỹs (stúobris)* „nugenėtas, be viršūnės arba išdžiūvęs,

pūvantis, nykstantis medis; medžio galas, šiekštas"; ***Ščep-ēlis*** rst. Rtnk – plg. lenk. *szczep* „skiepas, atžala medžiui skiepyti" (SJP VI 581); ***Train-ēliai*** b. Ppl, Ps, Slč < *trainẽ (traĩnė)* „viksvinių šeimos žolė, auganti drėgnose vietose; prasta, smulki žolė ar šienas; prasta pieva, ganykla"; ***Uos-ēlis*** rst. JnšM < *úosis*; ***Virž-ēlis, Viržēliai*** b. Atk < *vìržis, virž̃is* „erikinių šeimos visžalis labai medingas krūmokšnis šakotu stiebu, smulkiais lapeliais ir rausvais žiedeliais";

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Kurm-ēliai*** plk. Atk < *kùrmis*; ***Lyn-ēlis*** plk. Vs < *lýnas* „karpinių šeimos žuvis"; ***Mešk-ēliai*** rst. Šš < *mešką̀*; ***Ož-ēliai*** b., rst. Lp < *ožỹs*; ***Ožk-ēliai*** b. Vrn < *ožkà*; ***Stark-elis*** b. Rk < *staŕkas (stárkas)* „gandras, gužas";

d) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Būd-ēliai*** b. Pn < *būdà* „palapinė, pastogė, namelis (sargo, piemens ar kt.)"; ***Dvar-ēlis*** b. Rm < *dvāras*; ***Kap-ēliai*** b. Brž, Pcn, Sl; ***Kap-eliai*** b. Lg, Žmt; rst. Mlt < *kapaĩ*; ***Kryž-ēlis*** b. Dtn; plk. Mrk; rst. Dgl < *krỹžius*; ***Kuol-ēlis*** b. Tj < *kuõlas* „įkalamas ar įbedamas kur nors pagalys, baslys, mietas"; ***Liept-ēliai*** b. Sv < *liẽptas*; ***Stulp-ēlis*** rst. Blnk < *stulpas* „stačias į žemę įkastas rąstas"; ***Svirn-ēliai*** b. Dbč, Šiūl; rst. Dg; ***Svirn-ēlis*** rst. Alv < *svirnas* „trobesys, kur pilami grūdai; didesnė klėtis"; ***Šuln-ēliai*** b. PnmR, 2b. Rk; rst. Vdn; ***Šuln-eliai*** b. Čk, Grnk; ***Šuln-ēlis*** b. Kp, Lel, Svrk, Tč; rst. Pvš ir kt. (iš viso 11) < *šulnìs, šulnỹs* „šulinys"; ***Tilt-ēliai*** b. Rtnk, Všt; rst. Alns, Pun; ***Tilt-ēlis*** rst. Stk; ***Tilt-elis*** b. Ut; rst. KzR, Žl < *tìltas*; ***Turg-eliai*** b. Slk < *turgus*;

e) iš kitokių apeliatyvų: ***Blūd-elis*** b. Srj < *blūdas* „kliedėjimas, klajojimas; kvailiojimas"; ***Krokšl-ēlis*** b. Lp < *krokšlỹs* „kriokimas", dar plg. *krokšlỹs* „žmogus, kuris kriokia, krioguoja, užkimęs"; ***Jiezd-elis*** b. Lzd < *jiẽzdas* „užtvaras skersai upės sulaikyti žuvims; perkalas"; ***Kupč-ēliai*** rst. Vrn < *kùpčius* „pirklys"; ***Murg-ēliai*** b. Vs; ***Murg-eliai*** b. Nrg, Vs; ***Murg-elis*** rst. Mrs < *mùrgas* „žemės matas"; ***Stuk-ēliai*** b. Int; ***Stuk-eliai*** plk. Gdž < *stùkas* „gabalas, gumulas, luitas; storas medžio gabalas, rąstgalys, trinka"; ***Šap-ēlis*** b. Pšl < *šãpas* „šiaudgalys, šiukšliukas, krislas"; ***Šul-ēliai*** b. Dt, Pls < *šùlas* „nukirstas ar nugenėtas storas medis, rąstas; pastato, vartų, tvoros, tilto ir pan. stačias rąstas, stulpas, ramstis"; ***Vaid-elis*** b. Rd < *vaĩdas* „vaiduoklis, šmėkla, vaidalas".

2. a) iš kitų helonimų: ***Bagm-ēlis*** rst. Aln < *Bãgmas, Bagmà* rst.; ***Baronkaraist-ēlis*** rst. Aln < *Barõnkaraistis* rst.; ***Bogn-ēliai*** rst. Kuč < *Bognas* rst.; ***Brad-ēliai*** b. Pls < *Bradaĩ* b.; ***Dumbl-ēlis*** b. Glv < *Dumblỹs* b., plk.; ***Gēgiaraist-elis*** rst. Lel < *Gẽgiaraistis* rst.; ***Goj-ēliai*** b. Ttr < *Gõjus* b.; ***Goj-ēliai*** rst. Pun < *Gõjus* rst.; ***Goj-ēlis*** rst. Kuč < *Gõjus* rst.; ***Goj-ēlis*** rst. Pun < *Gõjus* rst.; ***Goj-elis*** b. Lzd < *Gõjus* rst.; ***Graužup-ēlis*** b. Šmn < *Graužupis* b.; ***Grūšiaraist-elis*** rst. Žmt < *Grūšiaraistis* rst.; ***Kaln-ēliai*** b. Krč < *Kálnas* b.; ***Kamš-ēliai*** (|| *Kamšēlės)* b. Dbg < *Kamšaĩ* rst.; ***Kuik-eliai*** rst. Žl < **Kuikiai* ar pan. > *Kùikie* – tiesa, prie pastarosios, apslavintos, lyties nenurodyta, kokį objektą ji įvardija, tačiau remiantis priesaginiu helonimu galima spėti, jog tai taip pat turėtų būti raistas; ***Laiv-ēlis*** b. Dbg < *Laivas* rst.; ***Liekn-ēliai*** b. Šmn < *Lieknas* b.; ***Liekn-ēliai*** b. Kair< *Líeknas* b.; ***Liekn-ēlis*** b. Rz < *Lieknas* b.; ***Liekn-ēlis*** b. Sb < *Líeknas* b.; ***Liekn-ēlis*** b. Žml < *Lieknas* b.;

Liekn-ēlis lk. Pmp < *Líeknas* lk.; ***Liekn-ēlis*** plk. Vb < *Líeknas* krm.; ***Liekn-elis*** plk. Jnš < *Líeknas* b.; ***Liekn-elis*** b., plk. Grz < *Líeknas* lk.; ***Liekn-elis*** b. Rm < *Líeknas* b.; ***Liūg-elis*** b. Krk < *Liūgas* b.; ***Liūn-ēlis*** b. Užp < *Liūnas* b.; ***Liūn-ēlis*** plk. Aln < *Liūnas* plk.; ***Liūn-ēlis*** rst. Aln < *Liūnas* plk.; ***Liūn-elis*** b. Lel < *Liūnas* b.; ***Liūn--elis*** b. Mlt < *Liūnas* b.; ***Liūn-elis*** plk. Sug < *Liūnas* plk.; ***Liūn-elis*** rst. Skm < *Liūnas* rst.; ***Lūg-eliai*** b. Lp < *Lūgas* b.; ***Lūg-ēlis*** b. Čk < *Lūgai* b.; ***Lūg-ēlis*** b. Kuč < *Lūgas* b.; ***Lūg-ēlis*** b. Mrk < *Lūgas* b.; ***Lūg-ēlis*** b. Rim < *Lūgas* b.; ***Lūg-ēlis*** rst. Lel < *Lūgas* plk.; ***Marg-ēliai*** b. Pls < **Margiai, *Margai* ar pan. *(< Margi)* b.; ***Piktaraist-ēlis*** rst. Užp < *Pìktaraistis* rst.; ***Pjaun-ēlis*** b. Grk < *Pjaunỹs* plk.; ***Plov--ēlis*** plk. Gdl < *Plōvas* plk.; ***Prūd-ēliai*** b. Sv < *Prūdai* b.; ***Prūd-ēliai*** rst. Žsl < *Prūdai* rst.; ***Prūd-ēlis*** b. Aln < *Prūdas* b.; ***Prūd-ēlis*** b. Dbk < *Prūdas* b.; ***Prūd-ēlis*** b. Ldk < *Prūdas* b.; ***Prūd-ēlis*** b. Str < *Prūdas* b.; ***Prūd-ēlis*** b. Sv < *Prūdai* b.; ***Prūd--ēlis*** b. Šš < *Prūdas* rst.; ***Prūd-ēlis*** b. Užp < *Prūdas* b.; ***Prūd-elis*** b. Lel < *Prūdas* b.; ***Prūd-elis*** rst. Žl < *Prūdas* b.; ***Raist-ēlis*** b. Dmnt < *Raīstas* rst.; ***Raist-ēlis*** b. Glv < *Raīstas* b.; ***Raist-ēlis*** b. Km < *Raīstas* b., rst.; ***Raist-ēlis*** b. Kpč < *Raīstas* b.; ***Raist--ēlis*** b. Kpč < *Raīstas* b., rst.; ***Raist-ēlis*** b. Šmn < *Raīstas* rst.; ***Raist-ēlis*** b. Tč < *Raīstas* b.; ***Raist-ēlis*** b. Tj < *Raīstas* b.; ***Raist-ēlis*** b. Vad < *Raīstas* b.; ***Raist-ēlis*** b. Vs < *Raīstas* b.; ***Raist-ēlis*** plk. Krn < *Raīstas* rst.; ***Raist-ēlis*** plk. Smn < *Raīstas* plk.; ***Raist-ēlis*** plk. Sug < *Raīstas* plk.; ***Raist-ēlis*** plk. Vvs < *Raīstas* plk.; ***Raist-ēlis*** rst. An < *Raīstas* rst.; ***Raist-ēlis*** rst. Būd < *Raīstas* rst.; ***Raist-ēlis*** rst. Dgč < *Raīstas* rst.; ***Raist-ēlis*** rst. Dgl < *Raīstas* rst.; ***Raist-ēlis*** rst. Vžns < *Raīstas* b.; ***Rubēžup-elis*** b. Šd < *Rubēžupis* b.; ***Sčiūr-ēlis*** plk. Tvr < *Sčiūrỹs* plk.; ***Sen-ēliai*** b. Srj < *Sēnės* b.; ***Smalkst-ēlis*** rst. Klvr < *Smalkstas* rst.; ***Ščiūr-ēlis*** rst. Sdk < *Ščiūrỹs* rst.; ***Šil-ēlis*** b. Srv < *Šìlas* b.; ***Šil-ēlis*** b., plk. Sgl < *Šìlė* b.; ***Trak-ēliai*** b. Lel < *Trākas* rst.; ***Vilkaraist-ēlis*** rst. Šš < *Vilkaraistis (Vilkāraistis)* rst.; ***Žart-ēliai*** b. Rm < *Žarčiai* rst.;

b) iš upių bei ežerų vardų: ***Kerš-ēliai*** rst. Dbk < *Kéršis* up.; ***Liūn-elis*** b. Km < *Liūnas* ež.; ***Sraut-elis*** plk. Btg < *Sraūtas* up.; ***Varl-ēlis*** rst. Mlt < *Varlỹs* ež.;

c) iš kitų toponimų: ***Čiur-ēlis*** rst. Ktk < *Čiurỹs* dr., pv.; ***Daržēliai*** rst. Dg < *Daržaī* l.; ***Goj-ēliai*** b. Srj < *Gōjus* mš., pv.; ***Goj-ēlis*** b. Ps. < *Gōjis* ar.; ***Goj-ēlis*** rst. Rtnk < *Gōjus* pv.; ***Goj-elis*** b. Lzd < *Gojus* mš.; ***Kamp-eliai*** rst. Dg < *Kampas* pv.; ***Kliep-ēlis*** b. Pmp < *Kliēpas, Klíepis* pv.; ***Klon-ēlis*** b. Mrk < *Klonė* l.; ***Kul-ēliai*** b. Ds < *Kulỹs* pv.; ***Lauž-ēlis*** b. KzR < *Laužas* mš.; ***Liekn-ēlis*** b. Kp < *Líeknas* pv.; ***Liekn--ēlis*** b. Kp < *Lieknas* b.; ***Liekn-ēlis*** b. Pbr < *Líeknas* pv.; ***Liekn-ēlis*** b. PnmR < *Lieknas* krm.; ***Liekn-ēlis*** b. Slč < *Líeknas* mš.; ***Liekn-ēlis*** lk. Kp < *Líeknas* pv.; ***Liekn-ēlis*** plk. Pmp < *Líeknas* mš.; ***Liekn-ēlis*** plk. Pmp < *Liēknas* gn., pv.; ***Liekn--ēlis*** rst. Pnv < *Liēknas* gn.; ***Liūn-ēlis*** b. Int < *Liūnaī* pv.; ***Liūn-elis*** b. Aln < *Liūnas* liūn.; ***Lūg-ēlis*** b. Sdk < *Lūgas* pss.; ***Marg-ēliai*** b. Krk < *Márgai* dr., l.; ***Óžiaraist-elis*** b. Sug < *Óžiaraistis* pv.; ***Pjaun-ēlis*** plk. Šln < *Pjaunỹs* krm.; ***Prūd-ēlis*** b. Čk < *Prūdas* pv.; ***Prūd-ēlis*** b. Dkšt < *Prūdas* pv.; ***Prūd-ēlis*** b. Km < *Prūdas* pv.; ***Prūd--ēlis*** b. Nrg < *Prūdas* tv.; ***Prūd-ēlis*** b. Pbs < *Prūdas* dr., pv.; ***Prūd-ēlis*** b. Sdl < *Prūdas* tv.; ***Prūd-ēlis*** rst. Blnk < *Prūdas* pv.; ***Prūd-elis*** b. Antz < *Prūdas* pv.; ***Prūd--elis*** b. Blnk < *Prūdas* pv.; ***Prūd-elis*** b. Žl < *Prūdas* d., pv.; ***Raist-eliai*** b. Nrg <

Raistaĩ pv.; ***Raist-ēlis*** b. Gb < *Raĩstas* pv.; ***Raist-ēlis*** b. Mdš < *Raĩstas* gn., krm.; ***Raist-ēlis*** b. Rk < *Raistas* pv.; ***Raist-ēlis*** b. Slk < *Raĩstas* pv.; ***Raist-ēlis*** b. Tj < *Raĩstas* pv.; ***Raist-ēlis*** b. Žkl < *Raĩstas* pv.; ***Raist-ēlis*** plk. Glv < *Raĩstas* ar., gn.; ***Raist-ēlis*** rst. Ktv < *Raĩstas* pv.; ***Raist-ēlis*** rst. Pbs < *Raĩstas* pv., šlt.; ***Raist-ēlis*** rst. Sug < *Raĩstas* pv.; ***Raist-ēlis*** rst. Sur < *Raĩstas* krm.; ***Skard-ēlis*** rst. Vdn < *Skarďžius* grv.; ***Šil-ēlis*** plk. Kmn < *Šìlas* mš.; ***Šil-ēlis*** plk. Krk < *Šìlas* mš.; ***Šil-ēlis*** plk. Pnm < *Šìlas* mš.; ***Šil-ēlis*** rst. Prv < *Šilaĩ* mš.; ***Šniūr-eliai*** b. Srv < *Šniūros* ar.; ***Trak-ēliai*** b. Rm < *Trakai* mš.; ***Trak-elis*** plk. Srj < *Trãkas* mš.

Be abejo, reikia turėti omenyje tai, jog gali būti ir daugiau iš toponimų padarytų *-elė (-elės)* bei *-elis (-eliai)* vedinių, nes potencialiai šalia pastarųjų gyvojoje kalboje gali egzistuoti neužfiksuotų bendrašaknių nepriesaginių toponimų, tačiau neturint konkrečių duomenų apie tai, belieka apsiriboti tik čia pateiktų derivatų kiekiu.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu *-el-* vediniai pasiskirstę taip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 86,3%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 13,7%.

Deminutyviniai helonimai su priesaga *-el-* gausiai paplitę beveik visoje Lietuvoje. Todėl galima išskirti tik tas teritorijas, kur jų yra labai nedaug: tai Žemaičių plotas, išskyrus šiaurinę dalį bei rytinį pakraštį. Pabrėžtina, jog upių ir ežerų vardai su priesaga *-el-* mažiausiai paplitę taip pat Žemaičiuose (plg. Vanagas 1970: 396).

Savitą grupę sudaro *-el-* vediniai iš daugiau nei du skiemenis turinčių pamatinių apeliatyvų ar toponimų. Tai *morfologinė* kai kurių lietuvių tarmių ypatybė, todėl tokie dariniai yra specifinė helonimų sufiksacijos sistemos dalis.

-elė (-elės). **1.** ***Šulin-ēlė*** b. Trk < *šulinỹs*; ***Vytin-ēlė*** b. Pun < *vytìnė* „vytis, rykštė“.

2. a) iš kitų helonimų: ***Asiūkl-ēlė*** b. Aln < *Asiūklė* b.; ***Asiūkl-ēlė*** b. Užp < *Asiūklė* b.; ***Juodišk-ēlės*** b. Mdš < *Júodiškės* b.; ***Samanyč-ēlė*** b. Dkšt < *Samanyčià* b.;

b) iš kitokių toponimų: ***Ežeryn-ēlė*** plk. Lksn < *Ežerýnas* pv.

-elis (-eliai). **1.** ***Aruod-ēliai*** b. Aps < *arúodas* „klėtyje ar kur kitur nestorų rąstų ar lentų padarytas užtvaras grūdams pilti ar daržovėms laikyti; miega“; ***Dirvon-ēliai*** rst. Sld < *dirvónas* „apleista, nedirbama, sužėlusi dirva“; ***Išdag-ēliai*** b. Brž, Pnm < *ìšdaga (išdagà), ìšdagas* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas“; ***Kemsyn-ēlis*** rst. Žl < *kemsýnas* „šlapia kemsuota vieta“; ***Paberž-ēliai*** plk. Rdnk < *pabéržė (paberžė̃)* „vieta po beržu“; ***Pravar-ēlis*** b. Slk < *prãvaras* „kiaurymė pelkėse, gilus duburys, praraja“; ***Šaltin-ēlis*** rst. Pun < *šaltìnis (šaltinỹs)*; ***Šulin-ēlis*** plk. Rs < *šulinỹs*; ***Užrav-ēlis*** b. Lz < **užravis* < *rãvas* „griovys“; ***Vertim-ēliai*** plk. Trg < *vertìmas* „suarta dirva, arimas“.

2. a) iš kitų helonimų: ***Pempyn-ēlis*** plk. Lž < *Pempỹnė* plk.;

b) iš kitokių toponimų: ***Darym-ẽlis*** b. Ad < *Dãrymas* pv.; ***Patyr-elis*** b. End < *Patyris* ar., pv.; ***Polym-ẽliai*** b. Aps < *Pólymas* pv.; ***Tyrel-ẽlis*** b. Grz < *Týrelis* gn., pv.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu daugiaskiemeniai helonimai – *-el-* vediniai – pasiskirstę taip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 55%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 45%.

Helonimai, su priesaga *-el-* padaryti iš daugiau nei du skiemenis turinčių žodžių, kaip ir panašios darybos apeliatyvai, paplitę rytiniame Lietuvos pakraštyje (o taip pat už jos ribų Baltarusijoje) bei Žemaitijoje. Kelia nemaža abejonių didesnės ar mažesnės jų koncentracijos vietos Pietų, Šiaurės rytų Lietuvoje ir teritorijoje apie Želvą, Alantą, Rūdininkus. Galbūt tai kitų kalbų įtakos pasekmė: slavų pietuose bei latvių šiaurės rytuose.

Priesaga ***-ėl-***

Kalbamosios priesagos vediniai darybos reikšme bei pamatinių žodžių leksiniu statusu visai nesiskiria nuo *-el-* derivatų.

-ėlė (-ėlės). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Degim-ẽlė*** b. Ps < *degìmas (dẽgimas)* „išdegusi vieta (pieva, pelkė, miškas), degesė“; ***Ežer-ẽlė*** b. Šd; plk. Stč; ***Ežer-ėlė*** b. Rd; ***Ežer-ėlės*** b. Aps < *ẽžeras*; ***Ganykl-ėlė*** b. Slnt < *ganyklà*; ***Išdag-ẽlė*** b. Ktk; ***Išdag-ẽlės*** b. Jnš < *ìšdaga (išdagà)* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas“; ***Išdeg-ẽlė*** b. Antz < *ìšdegas* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas“; ***Kanav-ėlės*** b. Pn < *kanavà* „griovys, tvenkinys“; ***Kirtim-ẽlės*** rst. Btr < *kirtìmas* „iškirstas miško plotas, skynimas“; ***Klampyn-ẽlė, Klampyn-ẽlės*** b. Jsv < *klampỹnė* „klampi vieta, klampynas“; ***Lydim-ėlė*** rst. Žmt < *lýdimas (lydìmas)* „iškirstas ar išdegintas plotas miške, kirtimas, skynimas“; ***Naujien-ėlė*** rst. Prn; ***Naujien-ẽlės*** b. Ad, Mrk, Švnč < *naujíena (naujienà)* „naujai išarta žemė; plėšinys“; ***Paberž-ẽlė*** b. Gaid < *pabéržė (paberžẽ)* „vieta po beržu“; ***Paežer-ẽlė*** rst. PžlM < *paežerẽ* „vieta palei ežerą“; ***Pagramd-ėlės*** b. Antz < **pagramda* < *pagrandà* „akmenimis grįstas, šakomis klotas kelias per pelkę, kamša“; ***Pagrand-ẽlės*** rst. Sdk < *pagrandà*; ***Pakaln-ẽlė*** b. Sv < *pakalnė (pakálnė, pakalnẽ)* „žema vieta kalno papėdėje, slėnys; kalno šlaitas“; ***Plentauk-ẽlė*** b. Ign, Jž < **plentauka* – plg. lenk. *plantówka* „pelkėta pieva“ (Nitsche 1964: 83); ***Plentovk-ėlė*** b. Ds – plg. lenk. *plantówka*; ***Sėdžiuk-ẽlė*** b. Žl < **sėdžiuka*, kuris yra perdirbinys iš *sẽdžiauka* „kūdra“; ***Siaurum-ẽlė*** b. Rdd < *siaurumà* „siauroji vieta“; ***Siuželk-ẽlė*** b. Krk < **siuželka* – plg. *sõželka* „kūdra“; ***Siužilk-ẽlė*** b. Dv < **siužilka* – plg. *sõželka* „kūdra“; ***Sodželk-ẽlė*** b. Aln < *sõdželka* „kūdra“; ***Sodžiauk-ėlė*** b. Btr < *sõdžiauka* „kūdra“; ***Oželk-ẽlė*** b. Rtnk < *sõželka* „kūdra“; ***Sudželk-ẽlė*** rst. Vln < **sudželka* – plg. *sõdželka* „kūdra“; ***Šėdžiauk-ẽlė*** b. Gdr; ***Šėdžiauk-ėlė*** b. Mlt < **šėdžiauka* – plg. *šẽžiauka* „kūdra“; ***Šėžiauk-ẽlė*** b. Ckn < *šẽžiauka* „kūdra“; ***Šioželk-ẽlė*** b. Klvr; ***Šioželk-ẽlės*** b. Vs < *šiõželka* „kūdra“; ***Uodeg-ẽlė*** b. Kpč, KzR, Pšl; rst. Arn; ***Uodeg-ėlės*** rst. Šš < *uodegà* „žemės, pievos, dirvos, miško siaurėjanti dalis“; ***Vadakšn-ẽlė*** rst. Čln, Sug < **vadakšnis* – plg. *vãdaksnis* „upės įlanka, kuri

tik per potvynius susisiekia su upe; vandens užliejama vieta, užlaja"; ***Verden-ẽlė, Verden-ẽlės*** b. Pš < *verdẽnė* „šaltinis"; ***Zapašk-ẽlė*** b. Ds – plg. brus. *запашка* „suarta žemė" (Jaškin 1971: 74);

b) iš augalų pavadinimų: ***Asiūkl-ẽlė*** rst. Lel < *asiū̃klis (asiū́klis)*; ***Kanap-ẽlės*** b. Knn < *kanãpė*; ***Lapušėl-ẽlės*** rst. Žl < *lapušẽlė* < *lãpušė* „epušė"; ***Obel-ẽlė*** b. Dgč, Rk < *obelìs*; ***Vytin-ẽlė*** b. Nmn, Rtnk; ***Vytin-ėlė*** b. Lp < *vytìnė* „vytis, rykštė";

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Vover-ẽlė*** b. Lnkv < *voverẽ*;

d) iš objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimų: ***Beržyn-ẽlė*** rst. Lln < *beržỹnė*; ***Bruknyn-ėlė*** b. Ad < *bruknỹnė*; ***Dumblyn-ẽlė*** rst. Kvr < *dumblỹnė*; ***Durpyn-ẽlė*** b. Snt < *durpỹnė*; ***Gyvatyn-ẽlė*** b. Všk < *gyvatỹnė* „vieta, kur daug gyvačių; raistas"; ***Kelmyn-ẽlė*** b. Jnšk; plk. Šl, Šmn < *kelmỹnė*; ***Kemsyn-ẽlė*** b. Ob; plk. Gdr; rst. Dgč, Ds; ***Kemsyn-ẽlė*** *(|| Kemsìnka)* rst. Grs; ***Kemsyn-ėlė*** b. Kp, Ob, Slk < *kemsỹnė*; ***Mendryn-ẽlė*** b. Dgč; ***Mendryn-ėlė*** b. Ob < *mendrỹnė* „nendrynė"; ***Pūkyn-ẽlė*** b. Nc < **pūkynė* – plg. *pūkaĩ* „švylys", *pū̃kas* „lapų, stiebų, vaisių paviršiaus plaukelis", *pū̃kė* „tokia pelkių žolė, švylys"; ***Skarbyn-ėlė*** plk. Srj < **skarbynė* – plg. *skárbas* „turtas; pinigai, lobis"; ***Smilgyn-ẽlė*** b. Lln < *smilgỹnė* „vieta, kur auga daug smilgų"; ***Spalgenyt-ėlė*** b. Šd; ***Spalgnyt-ẽlė*** plk. Pnt < **Spalgenyt-ẽlė* < **spalgenytė* < *spal̃gena* „spanguolė"; ***Žilvityn-ẽlė, Žilvityn-ẽlės*** b. Lzd < *žilvitỹnė*;

e) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Bažnyt-ẽlė*** plk. Antz < *bažnýčia (bažnyčià)*; ***Kapin-ẽlė*** b. Rdšk; ***Kapin-ẽlės*** b. Rtnk < *kãpinės*; ***Karčem-ėlė*** b. Lkš < *karčemà* „smuklė"; ***Pagar-ẽlė*** rst. Mlt < *pagarẽ* „garinė"; ***Slabad-ẽlė*** b. Alksnp – plg. brus. *слабада* „gatvė su dviejomis eilėmis pastatytais namais; priemiestis" (Jaškin 1971: 176), lenk. *słoboda* „nedidelė kaimo gyvenvietė" (SJP VI 209);

f) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Gaban-ẽlė*** rst. Zb < *gãbana (gabanà)* „šieno, šiaudų ar kito panašaus daikto glėbelis, kuokštas"; ***Niekot-ẽlė*** b. Aln, Luok, Šš; ***Niekot-ėlė*** b. Mlt < *niekõtė* „geldelė grūdams, kruopoms niekoti, siausti; gelda" – dėl semantikos plg. *Geld-ẽlė* b. Ttr; ***Skarvad-ẽlė*** rst. Brb < *skarvadà* „keptuvė"; ***Skavrad-ẽlė*** rst. Brš – plg. lenk. *skowroda* „keptuvė" (SJP VI 168); ***Torielk-ėlė*** b. Sem < *torielkà, toríelka* „lėkštė";

g) iš kitokių apeliatyvų: ***Giltin-ẽlės*** rst. Rm < *giltinẽ, gìltinė* „mirties simbolis; mirtis".

2. a) iš kitų helonimų: ***Akluš-ėlė*** rst. Žmt < *Aklùšė* rst.; ***Akmenyč-ẽlė*** b., plk. Vs < *Akmenýčia* b.; ***Aptek-ẽlės*** b. Vad < *Ãptekos* b.; ***Asiūkl-ẽlė*** rst. Vžns < *Asiūklė* b., rst.; ***Aukštoj-ẽlė*** rst. Jž < *Aukštója* rst.; ***Blindyn-ẽlė*** b. Šd < *Blindỹnė* b.; ***Degesyn-ẽlė*** b. Všn < *Degesỹnė* b.; ***Degutin-ẽlė*** rst. PžlM < *Degutìnė* b.; ***Dėlyn-ẽlė*** b. Blnk < *Dėlỹnė* b.; ***Dilgin-ėlė*** rst. Užp < *Dilgìnė* b., rst.; ***Dubak-ẽlė*** b. Švnt < *Dubakà* b.; ***Dūdbal-ẽlė*** b. PnmR < *Dū̃dbalė* b.; ***Esiūkl-ẽlė*** b. Jž < *Esiūklà* b.; ***Ežeriokšn-ẽlė*** b. Šmn < *Ežeriókšnės (Ežerókšnė)* b.; ***Girnabal-ėlė*** b. Šd < *Gìrnabalė* b.; ***Gyvatyn-ėlė*** rst. Lel < *Gyvatỹnė* rst.; ***Goviet-ẽlė*** lk. Kair < *Góvietė* lk.; ***Jendryn-ėlė*** b. Mrk < *Jendrỹnė* b.; ***Jokumbal-ėlė*** b. Jnš < *Jokumb̃alė* b.; ***Karčem-ẽlė*** b. Ssk < *Kar-*

čemà b.; ***Kelmyn-ẽlė*** b. Vb < *Kelmỹnė* b.; ***Kemsyn-ẽlė*** b. Antz < *Kemsỹnė* b.; ***Kemsyn-ẽlė*** b. Rk < *Kemsỹnė* b.; ***Kemsyn-ẽlė*** b. Sug < *Kemsỹnė* b.; ***Kemsyn-ẽlė*** b. Užp < *Kemsỹnė* b.; ***Krekin-ėlė*** b. Rtnk < *Krekìnė* b.; ***Krinyč-ẽlė*** b. Dv < *Krinyčià* b.; ***Kubilnyč-ẽlė*** b. Mrc < *Kubìlnyčia* b.; ***Kulyn-ẽlė*** b. Pbr < *Kulỹnė* b.; ***Lamat-ėlė*** b. Grz < *Lãmata (Didžioji)* b.; ***Lašišk-ẽlės*** rst. Dg < *Lãšiškės* rst.; ***Liūdenišk-ẽlės*** rst. Jk < *Liūdẽniškės* plk.; ***Makišk-ẽlė*** rst. JnšM – iš gretiminės lyties *Makiška*, kuri greičiausiai apslavinta iš **Makiškė*; ***Mauruv-ẽlė*** b. Šd < *Máuruva (Mauruvà)* b., plk.; ***Meškin-ẽlė*** b. Šd < *Meškìnė* b.; ***Milišk-ẽlė*** b. Pknš < *Mìliškė* b.; ***Molan-ẽlė*** b. Rm < *Mólana* b.; ***Opstein-ėlė*** b. Pn – greičiausiai hipernormalizmas iš **Opstain-ẽlė* < *Õpstainė* b.; ***Paduob-ėlė*** b. Ps < *Paduobė* b.; ***Pakalnin-ėlės*** b. Antz < *Pakálninės* b.; ***Pakap-ẽlė*** b. Blnk < *Pakapẽ* b.; ***Pempin-ẽlė*** b. Slk < *Pémpinė* b.; ***Pempyn-ẽlė*** b. Pmp < *Pempỹnė* b.; ***Prūdbal-ėlė*** b. Šd < *Prū́dbalė* b.; ***Puitišk-ẽlė*** b. Šiūl < *Pùitiška* b.; ***Pūkin-ėlė*** *(Pūkyn-ėlė?)* b. Ut < *Pūkìnė (Pūkỹnė?)* b.; ***Raisbal-ẽlė*** b. Šd < *Raisbalė* b.; ***Rūdakas-ẽlė*** rst. Kpč < *Rūdakasà* b.; ***Sabal-ẽlė*** rst. PžlM < *Sabalà* b.; ***Samanyn-ėlė*** b. Pnm < *Samanỹnė* b.; ***Spangyn-ẽlė, Spangyn-ẽlės*** plk. Sk < *Spangỹnė* b.; ***Sudakišk-ėlė*** šlapia vt. APnm < *Sudakiškė* rst.; ***Šepet-ẽlė*** plk. Kp < *Šepetà* b.; ***Šilin-ėlė*** rst. < *Šilinės* rst.; ***Tarpin-ẽlė*** b. Jž. < *Tárpinė* b.; ***Vaidbal-ẽlė*** b. Lnkv < *Vaĩdbalė* b.; ***Vaidbal-ẽlė*** b. Sv < *Vaidbalė* b.; ***Vaidul-ẽlė*** rst. Skm < *Vaidùlė* b.; ***Žagviet-ẽlė*** plk. Šln < *Žãgvietė* plk.; ***Žydišk-ẽlė*** rst. Sld < *Žỹdiškė* rst.;

b) iš upių bei ežerų vardų: ***Dūkin-ẽlė*** b. Užp < *Dū̃kinė* up.; ***Kilėv-ẽlė*** b. Lel < *Kilẽva* up.; ***Pijúos-ėlė*** rst. Dsm < *Pijúosas* ež.; ***Virčiuv-ẽlės*** b. Pš < *Virčiuvis, Virčiuvė* up.;

c) iš oikonimų: ***Margavon-ẽlės*** b. Šd < *Margavõniai* k.;

d) iš kitų toponimų: ***Asiūkl-ẽlė*** rst. Dbg < *Asiūklė* pv.; ***Ąžuolyn-ẽlė*** b., plk. Poc < *Ąžuolỹnė* l.; ***Bendrov-ẽlės*** rst. JnšM < *Bendrovės* pv.; ***Bubin-ẽlė*** b. Tj < *Bubìnė* pv.; ***Darym-ẽlė*** b. Rim < *Darymas* pv.; ***Eglin-ẽlė*** b. Brž < *Eglìnė* pv.; ***Guobyn-ẽlė*** plk. Krns < *Guobỹnė* pv.; ***Kairabal-ẽlė*** plk. Aukšt < *Kairãbalė* pv.; ***Kelmyn-ẽlė*** b. Lg < *Kelmỹnė* lg.; ***Kelmyn-ẽlė*** b. Slč < *Kelmỹnė* sln.; ***Kemsyn-ẽlė*** rst. Sv < *Kemsỹnė* pv.; ***Krikišk-ẽlė*** b. PnmR < *Krìkiškis* dr., pv.; ***Lapyn-ẽlė*** rst. Prv < *Lapỹnė* vt. miške; ***Nočiūnišk-ẽlė*** plk. Kpč < *Nočiū́niškė* l.; ***Pabrades-ẽlė*** b. Sdk < *Pabradesaĩ* dr., pv.; ***Pagrand-ẽlė*** plk. Vžns < *Pagrandà* pv.; ***Papiliakaln-ẽlė*** b. Ds < *Pãpiliakalnė* pv.; ***Patilt-ẽlė*** b. Rim < *Patìltės* dr., pv.; ***Plentauk-ẽlė*** b. Slk < *Plentáuka* pv.; ***Pliukazar-ẽlė*** b. Šiūl < *Pliùkazarė* ln.; ***Samanyn-ẽlė*** b. Sb < *Samanỹnė* krm.; ***Smėlyn-ẽlė*** b. PnmR < *Smėlỹnė* dr.; ***Šakaunyč-ėlė*** rst. Ktk < *Šakaunyčia* dr., pv.; ***Uodeg-ėlė*** b. Mrk < *Uodegà* gn., mš.; ***Vilkaduob-ẽlė*** b. Pmp < *Vilkãduobė* krm.

Keletos helonimų morfeminė struktūra (dar vienos priesagos buvimas) leidžia manyti juos esant *-ėlė* vediniais iš neužfiksuotų, bet gyvojoje kalboje galinčių ar galėjusių egzistuoti vietovardžių: ***Ilgav-ẽlė*** b. Kvr – galbūt iš vv. **Ilg-ava* – plg. *Gal-avà* rst. Varn; *Ged-ava* plk. Pdv; ***Kumpišk-ẽlė*** b. Bč – galbūt iš vv. **Kump-iškė* – plg. *Kùmpis, Kumpỹs, Kumpius* avd. (LPŽ I 1119); ***Kužišk-ẽlė*** b. Trk – galbūt iš vv. **Kuž-iškė* – plg. *Kuž-ìškės* pv. Bnk : *Kužas, Kužys* avd. (LPŽ I 1144);

Mulain-ėlė b. Pn – jeigu nėra tarmybė iš **Molain-ēlė*, tuomet galbūt iš vv. **Mul-ainė* ar pan. – plg. *Mul-ēlės* mš., pv., rž. Nc.

-ėlis (-ėliai). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Akmen-ēliai*** b. Vs < *akmuō*; ***Ataug-ėliai*** b. Ktk < *atáugas (ātaugas)* „jaunas miškelis; atžalos"; ***Avot-ēlis*** lk. Sdl – plg. lat. *avots* „šaltinis" (LLKŽ 101); ***Ažusien-ēlis*** rst. Aln < *ažùsienis* „galulaukė"; ***Darym-ēliai*** rst. Slk; ***Darym-ėliai*** rst. An; ***Darym-ēlis*** b. Gb, Mdš, Rim; rst. Int, Moc ir kt. (iš viso 8); ***Darym-ėlis*** rst. Sld < *dārymas* „kemsynė, klampi bala, raistas"; ***Degės-ėliai*** b. Kp < *degēsas, degēsis, degėsỹs* „degimo liekana, apdegęs medis, nuodėgulis", *degēsė* „apdegusi vieta, gaisro vieta"; ***Deges-ėlis*** b. Kp < *degēsė* „pelkės ar miško išdegusi vieta", *degesỹs* „išdegusi vieta (durpyne)"; ***Degilm-ėlis*** b. Rz – galbūt iš **degilmas* „degimas"; ***Degim-ēlis*** b. Jž, Ps, Rd, Srv, Vdn; plk. Kvr ir kt. (iš viso 15); ***Degim-ėlis*** plk. Lp; rst. Mlt, Šš < *degìmas (dēgimas)* „išdegusi vieta (pieva, pelkė, miškas), degesė"; ***Ežer-ēliai*** b. Jnšk, Slč, Slk; rst. Al, Pun, Švn; ***Ežer-ėliai*** plk. Lp; ***Ežer-ēlis*** b. Skš; lk. Dj; plk. Jz; rst. Gdr, Žmt ir kt. (iš viso apie 100); ***Ežer-ēlis*** (|| *Ežerùkas)* b. Srj; ***Ežer-ėlis*** b. Pmp, Slč, Ut, Zb; rst. Krn ir kt. (iš viso apie 21) < *ēžeras*; čia turbūt priklausytų ir ***Ažar-ēlis*** b. Krkn, kuris laikytinas perdirbiniu (apslavinant?) iš **Ežer-ēlis*; ***Išdag-ēlis*** b. Lp, Ppl, Rgv, Sdk, Švn; b., rst. Prv; ***Išdag-ėlis*** b. Pnd; plk. Btr < *ìšdaga (išdagà), ìšdagas* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas"; ***Išdeg-ēlis*** b. Šmn < *ìšdegas* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas"; ***Kanal-ēlis*** b. Dbn < *kanālas*; ***Kirtim-ēlis*** b. Tsk < *kirtìmas* „iškirstas miško plotas, skynimas"; ***Latak-ēlis*** b. Kpč < *latākas* „srautas, čiurkšlė; klanas, valka, liūgas; klampi bala; raistas"; ***Lydim-ēlis*** b. Dgč, Sug, Vs; lk. Stor; plk. Šš < *lýdimas (lydìmas)* „iškirstas ar išdegintas plotas miške, kirtimas, skynimas"; ***Lydym-ēlis*** b. Kuč < *lýdymas* „iškirstas ar išdegintas plotas miške, kirtimas, skynimas"; ***Liūlyn-ēlis*** b. Švn < *liūlýnas* „liūnas"; ***Mėžim-ēlis*** b. Ab – greičiausiai iš **Mėžym-ēlis* < *mė́žymas* „užmėžta dirva"; ***Paežer-ėlis*** b. Ob < *paežerē, paežerỹs (pāežeris)* „vieta palei ežerą"; ***Pagir-ēlis*** plk. Šmn < *pagirỹs* „girios pakraštys; laukas prie girios"; ***Pagoj-ēlis*** rst. Kvr < *pagojis* „vieta prie gojaus"; ***Pakaln-ēliai*** b. Vb < *pakálnis (pakalnis, pakalnỹs)* „žema vieta kalno papėdėje, slėnys; kalno šlaitas"; ***Pakap-ēliai*** b. Blnk, Km < *pakapē* „vieta šalia kapinių"; ***Paliūn-ėliai*** (|| *Paliūnaliai)* plk. Nv < *paliūnė* „vieta prie liūno; liūno, pelkės kraštas; šlapia, drėgna, pelkėta pieva"; ***Perkal-ēlis*** b. Rm < *pérkalas* „žabų užtvara upėje su spragomis, į kurias įstatomos varžos žuvims gaudyti"; ***Perkul-ēlis*** b. Rm, Trs < **perkulas* – plg. *perkulìnė* „dumbluota pelkė"; ***Polym-ēlis*** plk. Lkm; ***Polym-ėlis*** 3rst. Ktk, rst. Lkm < *pólymas* „žema drėgna, pelkėta vieta, raistas"; ***Pragar-ēlis*** b. Rk < *prāgaras* „praraja, bedugnė, pragarmė"; ***Pravor-ēlis*** b. Rok – greičiausiai iš **Pravar-ēlis* < *prāvaras* „kiaurymė pelkėse, gilus duburys, praraja"; kita vertus, plg. *prāvoras* „spirito gamykla ar alaus darykla, bravoras"; ***Rūdym-ēlis*** b. Km; rst. Msn < *rūdýmas (rūdymas)* „pelkė su rudu vandeniu, durpynas; turintis rūdžių, rūdinas vanduo; rūdos turinti žemė"; ***Rūdyn-ėlis*** b. Srd < *rūdýnas* „pelkė su rudu vandeniu, durpynas; turintis rūdžių, rūdinas vanduo; rūdos turinti žemė"; ***Samanykšt-ēlis*** b. Antz; rst.

Dgl, Gdr, Lel; ***Samanykšt-ėlis*** b. Ut; rst. Ds, Vžns < *samanýkštis, samanýkščius (samanỹkščius)* „samanų priaugusi vieta"; ***Skynim-ẽliai*** b. Všn; rst. Brž; ***Skynim-ėliai*** b. Pnd; ***Skynim-ẽlis*** b. Brž, Jon, Ob; ***Skynim-ėlis*** b. Lzd, Št < *skýnimas (skynìmas)* „išskinta, iškirsta miško vieta"; ***Šaltin-ẽlis*** b. Krn, Krtš, Mrk, Plv, Stk; ***Šaltin-ėlis*** rst. Lkm, Šš < *šaltìnis (šaltinỹs)* „iš žemės tekanti vandens versmė"; ***Šaltyn-ẽlis*** b. Šd; ***Šaltyn-ėlis*** rst. Auk < *šaltýnas* „šaltinis"; ***Telėtnink-ẽliai*** (t. *Telėtnyk-ẽliai*) rst. Aln; ***Telėtnink-ẽlis*** (t. *Telėtnyk-ẽlis*) b. Rm; rst. Mlt < *telẽtninkas (telẽtnykas)* „veršiukų aptvaras; veršiukų ganykla, pieva prie sodybos"; ***Ùžbal-ėliai*** b. Rz; ***Užbal-ẽlis*** b. Vb < *ùžbalis* „vieta už balos, pelkės, užpelkis"; ***Užsien-ėlis*** rst. Rdd < *ùžsienis* „vieta už sienos; galulaukio rėžis"; ***Valak-ẽliai*** b. Pš, Srv < *valãkas* „žemės sklypas apie dvidešimt dešimtinių; žemės rėžis toliau nuo namų"; ***Žardien-ẽlis*** b. Rm < *žárdiena* „aptverta vieta prie namų; kluoniena, aptvaras";

b) iš augalų pavadinimų: ***Apyn-ėlis*** b. Švn < *apynỹs*; ***Ąžuol-ẽlis*** 2b. Vs; plk. Ut; rst. Mlt < *ąžuolas*; ***Erškėt-ẽlis*** b. Rm < *erškẽtis (erškėtỹs, érškėtis)*; ***Kanap-ẽlis*** b. Knn < *kanãpė*; ***Lazdyn-ẽliai*** b. Km; ***Lazdyn-ẽlis*** rst. JnšM; ***Lazdyn-ėlis*** b. Sv < *lazdýnas*; ***Paliep-ėlis*** rst. Šš < *palíepė* „lakštabudžių šeimos valgomas grybas", kita vertus, plg. *pãliepis* „vieta po liepa"; ***Žilvit-ẽlis*** b. Rgv; rst. Ut < *žilvìtis*;

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Katin-ėlis*** plk. Skm < *kãtinas*; ***Meškin-ẽlis*** b. Lkč < *mẽškinas*; ***Vabal-ẽlis*** lk., plk. Grz < *vãbalas*; ***Vanag-ẽlis*** b. V < *vãnagas*;

d) iš objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimų: ***Alksnyn-ẽlis*** b. Kč, Ob, Švn; rst. Vlkv, Žsl ir kt. (iš viso apie 14) < *alksnýnas*; ***Asyn-ẽlis*** b. Gdr < **asynas* < *asỹs* „asiūklis"; ***Beržyn-ẽlis*** b. PnmR, Skm; rst. Brš, Lln, Mrs ir kt. (iš viso apie 17); ***Beržyn-ėlis*** b. Gdl, Švn; rst. Pn, Skrd < *beržýnas*; ***Biržyn-ẽlis*** rst. Skrm < *biržýnas* „beržynas"; ***Bruknyn-ėlis*** b. Grz < *bruknýnas*; ***Durpyn-ẽlis*** plk. Pknš, Žlb < *durpýnas*; ***Eglyn-ẽliai*** rst. Lel; ***Eglyn-ẽlis*** b. Sv; plk. JnšM, Lln; rst. Aln, Lel, Trgn, Užp; ***Eglyn-ėlis*** b. PnmR; rst. Brb < *eglýnas*; ***Karklyn-ẽliai*** b. Sltn; ***Karklyn-ẽlis*** rst. Krn; ***Karklyn-ėlis*** b. Sng, Srj < *karklýnas* „vieta, kur karklai auga; daug karklų"; ***Kemsyn-ẽlis*** rst. Lel < *kemsýnas* „šlapia kemsuota vieta"; ***Kupstyn-ẽlis*** plk. Škt < *kupstýnas* „vieta, kur daug kupstų; kemsynas"; ***Liepyn-ẽlis*** rst. Akm < *liepýnas* „liepomis apaugusi vieta; liepų miškas"; ***Nendryn-ẽlis*** b. Rdm, Sn < *nendrýnas* „nendrėmis apaugęs plotas"; ***Purvyn-ẽliai*** b., rst. JnšM; ***Purvyn-ẽlis*** b. Lzd, Trgn < *purvýnas* „vieta, kur daug purvo; ištižusi žemė, dumblynas"; ***Pušyn-ẽliai*** plk. Ig; ***Pušyn-ẽlis*** b. Ob; plk. Krč; rst. Jsv, Lel, Žsl ir kt. (iš viso 11); ***Pušyn-ėlis*** b. Bsg, Ob, Sml, Užp < *pušýnas* „pušų miškas"; ***Samanyn-ẽliai*** b. Lzd; ***Samanyn-ẽlis*** b. Lzd; plk. Lp, Mrs; rst. Alv, Šlvn; ***Samanyn-ėlis*** b. Lzd, Žl < *samanýnas* „samanų priaugusi vieta"; ***Viksvyn-ẽlis*** b. Trgn < *viksvýnas* „viksvų priaugusi vieta, viksvų pieva";

e) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Abaz-ẽlis*** b. Km < *ãbazas* „pulkas, būrys, gauja; vežimas kareiviams ir jų mantai vežti; stovykla, kariuomenė"; ***Aboz-ėlis*** b. Pšl < *abòzas* „vežimas kareiviams ar jų mantai vežti; vežimų vilkstinė"; ***Bravor-ẽlis*** b. Smn < *brãvoras* „spirito varykla ar alaus

darykla"; ***Malūn-ẽlis*** rst. Pkln < *malūnas*; ***Šulin-ẽliai*** b. Mrk; plk. Jrb; ***Šulin-ẽlis*** b. Alksn, Plk; ***Šulin-ėlis*** b. Aln, V; rst. Sem < *šulinỹs*;

f) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Aruod-ẽlis*** b. Rgv < *arúodas* „klėtyje ar kur kitur nestorų rąstų ar lentų padarytas užtvaras grūdams pilti ar daržovėms laikyti; miega"; ***Dunoj-ẽlis*** b. Srj – greičiausiai iš apeliatyvo *dunõjus* „didelis vanduo" – plg. *Dunõjus* up. Europoje; ***Katil-ẽlis*** rst. Kur; ***Katil-ėlis*** b. Aln, Rm < *kãtilas* „didelis metalinis indas virti", kita vertus, plg. *katilẽlis* „katilinių šeimos augalų gentis; vėdryninių šeimos augalas; paprastasis sinavadas; vijoklinių šeimos augalas; patvorinis vijoklis"; ***Nemun-ẽlis*** b. Kpč – greičiausiai per apeliatyvą *nẽmunas* iš *Nẽmunas* up. (dėl panašios darybos upių ir ežerų vardų žr. Vanagas 1966: 173–182); ***Vainik-ẽlis*** plk. Ktk < *vainìkas* „gėlių ar kitokių žolių pynė; medžio šakų ir lapų visuma, laja"; ***Vėder-ėlis*** b. Vs < **vėderas* – plg. *vẽdaras* „pilvas, viduriai";

g) iš kitokių apeliatyvų: ***Balad-ẽliai*** rst. Lln – plg. *balada* „baladojimasis, baladonė"; ***Baltim-ẽlis*** rst. Vrn – greičiausiai dėl tarmės *i.* trumpinimo iš **Baltym-ẽlis* < *báltymas* „baltas lapas, baltas taškas"; ***Ketvirt-ẽliai*** b. Rm < *ketvirtis* „ketvirta dalis".

Atskirai grupei priskirtini dar keli helonimai: ***Išdeg-ėlė*** 2b. Rk, b. Ukm; plk. Šš – nežinant kirčio vietos, negalima nustatyti pamatinio žodžio, nes juo gali būti tiek *ìšdegas* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas" (šiuo atveju helonimas laikytinas deminutyvu), tiek *išdègti* < *dègti* „kaisti nuo saulės, džiūti; kaistant gesti, pūti" (šiuo atveju helonimas laikytinas nomina agentis tipo dariniu); ***Išgriuv-ėlė*** rst. Lkm – nežinant kirčio vietos, negalima nustatyti pamatinio žodžio, nes juo gali būti tiek **ìšgriuva* – plg. *ìšgriova* „išgriauta, išgraužta vieta" (šiuo atveju helonimas laikytinas deminutyvu), tiek *išgriūti (išgriùvo)* „išvirsti" (šiuo atveju helonimas laikytinas nomina agentis tipo dariniu).

2. a) iš kitų helonimų: ***Akivar-ẽlis*** b., rst. Glv < *Akìvaras* b.; ***Asiūklyn-ėlis*** b. Skm < *Asiūklýnas* rst., *Asiūklỹnė* b.; ***Baltramišk-ėliai*** plk. Rgv < *Bal̃tramiškis* rst.; ***Beržyn-ėliai*** rst. Lp < *Beržynaĩ* rst.; ***Beržyn-ėlis*** b. Lzd < *Beržýnas* b.; ***Darym-ẽliai*** *(Antrieji)* b. Dgč < *Dãrymai (Antrieji)* b.; ***Darym-ẽliai*** plk. Aln < *Dãrymai* b.; ***Darym-ẽlis*** b. Lel < *Dãrymas* b.; ***Deges-ẽlis*** b. Lel < *Degẽsis* rst.; ***Degim-ėliai*** b. Žml < *Degìmai* b.; ***Degim-ėliai*** rst. Šš < *Degimai* rst.; ***Degim-ẽlis*** b. Lnkv < *Degìmas* b.; ***Degim-ẽlis*** b. Šmn < *Degimas* b.; ***Degim-ẽlis*** b. Tč < *Degìmai* b.; ***Degim-ẽlis*** rst. Vs < *Degìmas* plk., rst.; ***Dinabark-ẽlis*** rst. Skdt < *Dìnabarkas* rst.; ***Dumbrav-ẽlis*** plk. Vb < *Dumbrãvas* plk.; ***Dunaj-ẽlis*** b. Vb < *Dunãjus* b.; ***Eglyn-ẽlis*** rst. dalis Trgn < *Eglýnas* rst. dalis; ***Eglyn-ėlis*** rst. Lln < *Eglýnas* rst.; ***Eglyn-ėlis*** rst. Onš < *Eglýnas* rst.; ***Girtuoklyn-ẽlis*** rst. Aln < *Girtuoklýnas* rst.; ***Išdag-ẽliai*** b. Všt < *Ìšdagas* b.; ***Išdag-ẽlis*** b. Rgv < *Išdagas* b.; ***Jaujabal-ẽlis*** b. Mrc < *Jáujabalis* b.; ***Juodapurv-ėlis*** rst. Lkm < *Juodapurviaĩ* rst.; ***Kapės-ẽlis*** b. Vad < *Kapẽsis* plk.; ***Kemsyn-ėlis*** rst. Skm < *Kemsýnas* rst.; ***Kerbal-ėlis*** b. Rd < *Kerbalỹs* b.; ***Kirtim-ėliai*** rst. Dg < *Kirtìmai* plk.; ***Klimot-ẽlis*** rst. Aln < *Klimótas* rst.; ***Kupstyn-ẽlis*** b. Lzd < *Kupstỹnė* b.; ***Kupstyn-ėlis*** b. Rdd < *Kupstỹnė* b.; ***Nendryn-ėlis*** plk. Brt < *Nendrỹnė* plk.;

Pabal-ẽlis b. Alz < *Pabalỹs* plk.; ***Padag-ẽlis*** b. Vb < *Padagas* b.; ***Palõkaraist-ėlis*** *(Palokaraist-ẽlis)* rst. Ppr < *Palõkaraistis* rst.; ***Paversm-ẽlis*** rst. Lel < *Paversmis* rst.; ***Pavėžiaraist-ẽlis*** rst. Užp < *Pavéžiaraistis* rst.; ***Pelėdraist-ẽlis*** rst. Dgl < *Pelédraistis* rst.; ***Pylim-ẽlis*** b. Ktk < *Pylimas* b.; ***Pylim-ẽlis*** plk. Sug < *Pylìmas* rst.; ***Pylim-ėlis*** b. Ktk < *Pylìmas* b.; ***Pylym-ẽlis*** b. Lel < *Pylýmas* b.; ***Plėšim-ẽlis*** rst. Alns < *Plėšìmas* rst.; ***Polym-ėlis*** rst. Ktk < *Polymas* rst.; ***Purvyn-ẽliai*** b. Rm < *Purvynaĩ* b.; ***Samanykšt-ẽlis*** b. Ob < *Samanýkščius* b.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Aln < *Samanykščius* rst.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Čln < *Samanýkščius* rst.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Dgl < *Samanykščius* rst.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Lel < *Samanykštis* rst.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Sdk < *Samanýkščius* b., rst.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Sdk < *Samanýkštis* rst.; ***Samanykšt-ėlis*** b. Mlt < *Samanykščius* b.; ***Samanykšt-ėlis*** rst. Aln < *Samanykščius* rst.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Užp < *Samanykščius* rst.; ***Samanyn-ẽliai*** b. Vs < *Samanýnas* b.; ***Samanyn-ẽliai*** rst. Kuč < *Samanýnai* plk.; ***Samanyn-ẽlis*** b. Lzd < *Samanýnas* b.; ***Samanyn-ẽlis*** b., rst. Lzd < *Samanýnas* b., rst.; ***Samanyn-ẽlis*** b., rst. Vs < *Samanýnas* b.; ***Samanyn-ėlis*** b. Lzd < *Samanýnas* b.; ***Samanyn-ėlis*** b. Lzd < *Samanýnas* rst.; ***Samanyn-ėlis*** b. Švn < *Samanýnas* plk., rst.; ***Samanyn-ėlis*** b., rst. Krsn < *Samanýnas* b.; ***Samanraist-ẽlis*** rst. Užp < *Sãmanraistis* rst.; ***Skynim-ẽliai*** plk. Dg < *Skynimaĩ* plk.; ***Skynim-ẽlis*** b. Sn < *Skýnimas* b.; ***Skynim-ẽlis*** rst. Aln < *Skynìmas* rst.; ***Spolišk-ẽlis*** rst. Kvr < *Spóliškis* rst.; ***Starkalizd-ėlis*** b. Brž < *Starkalizdis (Dìdžias)* b.; ***Ūžaug-ẽliai*** rst. Nmn < *Ūžaugas* rst.; ***Varlin-ẽliai*** b. Pkln < *Varliniaĩ* rst.; ***Varnaraist-ẽlis*** rst. Čln < *Várnaraistis* rst.; ***Velniaraist-ẽlis*** plk. Jk < *Vélniaraistis (Velniãraistis)* plk.; ***Vidubal-ẽlis*** b. Pmp < *Vidùbalis* b.; ***Vytyn-ėlis*** b. Zr < *Vytýnas* b.; ***Zotvar-ėliai*** b. Lp < *Zotvãras* b.; ***Zotvar-ẽlis*** b. ŠlnL < *Zotvaras* b.; ***Žandag-ẽlis*** b., plk. Bč < *Žañdagas* b.; ***Žiogišk-ẽliai*** rst. Moc < *Žiógiškis* rst.;

b) iš upių bei ežerų vardų: ***Gelež-ẽlis*** b. Vad < *Gelẽžis* up.; ***Ištak-ẽlis*** rst. Tj < *Ištakỹs* up.; ***Perlraist-ẽlis*** rst. Lkč – greičiausiai tam tikras perdirbinys (galbūt dėl liaudies etimologijos) iš **Perlaist-ẽlis* < *Pérlaisčiai* up.; ***Serbentin-ėlis*** plk. Bsg < *Serbentinis* upl.;

c) iš kitų toponimų: ***Apatk-ėlis*** rst. Gdl < *Apatkas* mš.; ***Apidėm-ẽlis*** b. Rz < *Apìdėmė* pv.; ***Apušot-ẽlis*** b. Vad < *Apušotas* pv.; ***Ataug-ẽlis*** b. Kp < *Atáugas* pv.; ***Darym-ẽliai*** rst. Šš < *Darymas* dr.; ***Darym-ẽlis*** b. Rim < *Darymas* krm., pv.; ***Darym-ẽlis*** b. Sdk < *Darymai* dr.; ***Darym-ẽlis*** rst. Lkm < *Dãrymas* krm., pv.; ***Degim-ẽlis*** plk. Gdž < *Degìmas* pv.; ***Drebulyn-ẽlis*** rst. Vlkj < *Drebulỹnė* ar.; ***Dubur-ẽlis*** plk. Kp < *Dùburas* pv.; ***Gailiagir-ẽlis*** rst. Kpč < *Gaĩliagiris* pasoda, eiguva; ***Girtuoklyn-ẽlis*** b. Užp < *Girtuoklýnas* pv.; ***Išdag-ẽlis*** b. Všn < *Ìšdagas* pv.; ***Karalgir-ẽlis*** b. Čk < *Karálgiris* mš. dalis; ***Kemsyn-ẽlis*** b. Ant < *Kemsỹnė* pv.; ***Lendryn-ẽlis*** b. KzR < *Lendrýnas* mš.; ***Lydim-ẽliai*** rst. Alns < *Lydìmai* l.; ***Lokinink-ẽliai*** (t. *Lokinykẽliai*) b. Lz < *Lokiniñkiai* (t. *Lokinỹkiai*) gn.; ***Mendryn-ẽlis*** rst. Pkln < *Mendrỹnė* pv.; ***Pabal-ėliai*** b. Vs < *Pabaliaĩ* pv.; ***Pabal-ẽlis*** b. Pkr < *Pãbalis* pv.; ***Pailg-ẽliai*** b. Kiel < *Paìlgiai* mš.; ***Pasieksn-ẽlis*** b. Žl < *Pasieksnė* pv.; ***Pylim-ẽlis*** b. Ktk < *Pylìmas* krm., pv.; ***Pylim-ẽlis*** *(|| Liūnẽlis)* b. Ktk < *Pýlimas* pv.; ***Purvyn-ẽlis*** plk. Sld < *Purvýnas* pv.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Aln < *Samanykščius* pv.; ***Samanykšt-***

-ẽlis rst. Dgl < *Samanýkščiai* drp.; ***Samanykšt-ẽlis*** rst. Sug < *Samanykščius* pv.; ***Samanyn-ẽlis*** b. Smn < *Samanýnas* l.; ***Samanyn-ẽlis*** plk. Krsn < *Samanýnas* pv.; ***Telėtnink-ẽliai*** (t. *Telėtnykẽliai*) b. Ign < *Telẽtninkas* (t. *Telẽtnykas*) pv.; ***Uogim-ẽliai*** rst. Sug < *Uogimaĩ* pv.; ***Užuvalk-ėlis*** b. Kp < *Užùvalkis* krm., pv.; ***Zotvar-ẽliai*** b. Lzd < *Zotvãrai* pv.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu *-ėl-* vediniai pasiskirstę šitaip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 69,9%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 30,1%.

Deminutyviniai helonimai su priesaga *-ėl-*, kaip ir *-el-* vediniai, gausiai paplitę didesnėje Lietuvos teritorijos dalyje. Tik plotas, kur *-ėl-* derivatų neužfiksuota, yra siauresnis, t. y. vakarinė Žemaičių dalis.

Priesaga ***-ės-***

Deminutyviniu galbūt galima laikyti tik vieną su šia priesaga padarytą helonimą:

-ėsia. **1.** ***Up-ėsià*** b. Gdr < *ùpė*. Plg. deminutyvinį apeliatyvą *mergẽsė* „paaugusi mergaitė“ (Ambrazas 1994: 139).

Priesaga ***-ėsn-***

-ėsnis. **1.** ***Up-ẽsniai*** b. Švn; ***Up-ẽsnis*** b. Jnv, Lp; plk. Lp; rst. Dbk, Rtnk < *ùpė*; nors gali būti padaryti tiesiog iš apeliatyvo *upẽsnis (upėsnỹs)* „menkas, mažas upelis; vieta, kur upelis įteka į ežerą; pievelė, per kurią bėga upelis“.

P r i e s a g a ***-ėt-***

-ėtė (-ėtės). **1.** ***Ežer-ėtės*** b. Ds < *ẽžeras*. Plg. deminutyvinį apeliatyvą *vaikẽtis* „vaikiščias“ (LKG I 286).

Priesaga ***-ik-***

-ikas. **1.** ***Trein-ìkas*** plk. Žr < *treinỹs (treĩnis)* „viksvinių šeimos žolė, auganti drėgnose vietose“.

-ikė (-ikės). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Bal-ìkė*** 2plk. Kair, plk. Nmk < *balà*; ***Brastv-ìkė*** plk. Trg; ***Brastv-ìkės*** plk. Krž < *brastvà* „brasta“; ***Daub-ìkė*** plk. Lk; ***Daub-ìkės*** b. Jnp < *daubà*; ***Dumbl-ìkė*** plk. Žgn < *dumblas*; ***Duob-ìkė*** plk. Klm, Šlv < *duobẽ*; ***Išlyn-ìkės*** plk. Ll < *ìšlynas* „molis, ppr. balsvasis, melsvasis molis; šlynas“; ***Kamš-ìkė*** plk. Pšln, Skdv < *kamšà* „žabais, virbais iškimštas, išklotas kelias; prikimšta, užtaisyta duobė; klampi vieta“; ***Mark-ikė*** plk. Pdb < *markà* „vieta linams merkti, linmarka“; ***Pekl-ìkė*** plk. Krkl < *peklà* „pragaras; labai nuošali, tolima vieta; prastas, vargingas kelias, klampynė“; ***Pelk-ìkė*** b. Pp; plk. Klm, Rdn, Šauk; ***Pelk-ikė*** plk. Šauk; ***Pelk-ìkės*** *(|| Pelkiukės)* šlapia vt. Vdk < *pélkė*; ***Pjūkl-ìkė*** plk. Bt – manoma, jog galėjo būti apeliatyvas **pjūklė* ar pan., reiškęs pjaunamą pievą (Vanagas 1981 a: 260), dėl semantikos plg. *pjaunỹs* „krūmokšnių priaugusi pjaunama pelkė“; ***Plyn-ìkė*** rst. Alš < *plýnė* „plyna vieta, lyguma; pelkė, raistas“; ***Rop-ìkė*** plk. Žr – galbūt iš *ropà, (rópa)* „upės slenkstis, akmeninga sekluma, rėva“; kita vertus, pamatinis žodis galėtų būti *rópė (ropẽ)* „kryžmažiedžių šeimos pašarinė ar valgomoji daržovė pailga arba apvalia, stora šaknimi“; ***Sal-ìkė*** plk.

Pvn; ***Sal-ikė*** plk. Lk; ***Sal-ìkės*** plk. Šl < *salà* „iš visų pusių vandens apsuptas sausumos plotas; pakilesnis, sausas žemės plotelis liūne, raiste; vienos rūšies žolių ar kitokių augalų plotelis, kupstas"; ***Sien-ìkė*** plk. Klm < *síena* „aukšta užtvara, pertvara; ežia, riba"; ***Smukl-ikė*** plk. Pdb < *smùklė (smuklẽ)* „smuki vieta, klampynė"; ***Tyrul-ìkės*** plk. Šlv < *týrulis* „klampi pelkė, apaugusi retais mažais medžiais"; ***Uodeg-ìkė*** plk. Pdb, Pdv < *uodegà* „žemės, pievos, dirvos, miško siaurėjanti dalis";

b) iš objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimų: ***Torfyn-ikė*** plk. Klm; ***Torfyn-ìkės*** plk. Klm < **torfynė* < *tòrfas (tōrfas)* „durpės"; ***Turpyn-ìkės*** plk. Skdv < *turpỹnė, turpýnas* „vieta, kur yra turpių, durpynas";

c) iš daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Geldž-ìkės*** plk. Šlv < *gélda* „iš vieno medžio išskobtas pailgas indas, niekotė; gyvulių šeriamas ar girdomas lovys; lomelė, duobė dirvoj" – dėl semantikos plg. *Niekot-ẽlė* b. Luok;

d) iš kitokių apeliatyvų: ***Gelž-ìkė*** plk. Rdn; ***Gelž-ikė*** plk. Krš < *gelžìs* „geležis"; ***Mied-ìkė*** plk. Mrk < *miẽdis* „varis".

2. a) iš kitų helonimų: ***Bal-ìkė*** b. Šl < *Balà* b.; ***Drobnyč-ìkė*** plk. Trkm – iš pirminio varianto *Drobnyčià*;

b) iš upėvardžių: ***Raudž-ìkė*** plk. Pdb < *Raudà* up.;

c) iš oikonimų: ***Eimanč-ìkė*** plk. Tt < *Eimañčiai* k.;

d) iš kitų toponimų: ***Tyrel-ìkė*** plk. Rdn < *Týrelė* mš.; ***Trak-ìkės*** plk. Mcč < *Trãkos* dr.; ***Žvyryn-ìkė*** b. Klm < *Žvyrỹnė* drb. ž.

Helonimas ***Lenguon-ìkė*** b. Krkl (greičiausiai iš **Linguon-ìkė*) gali būti padarytas iš vv. **Linguona* ar pan. – plg. *Ling-uõklė* lk. Ps.

-ikis. **1.** ***Laũm-ikis*** rst. Prn < *laũmė (laumẽ)* „mitologinė būtybė".

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu kur kas gausesni *-ik-* vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 88,1%, vediniai iš onimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 11,9%.

Helonimų su *-ik-* (ypač su *-ikė, -ikės*), kaip ir atitinkamų upių bei ežerų vardų (dėl pastarųjų žr. Vanagas 1970: 404), labai daug Žemaitijoje, į rytus nuo linijos Papilė – Žarėnai – Šilalė – Tauragė, o vakarinėje jos dalyje – visai nėra. Be to, pavienių vedinių užfiksuota Užnemunėje.

Priesaga ***-ykšt-***

-ykštis. **1.** ***Akmen-ýkštis*** rst. Sug < *akmuõ, ãkmenas*; ***Ežer-ýkštis*** b. Sr; rst. Švnč < *ẽžeras.*

Priesaga ***-yt-***

Dauguma helonimų – *-yt-* vedinių – priskirtini ne deminutyvų, o vietų arba kuopinių pavadinimų darybos kategorijai. Darybos reikšmės požiūriu išskirtini tik iš kitų toponimų padaryti *-yt-* vediniai, kurie pamatinių žodžių atžvilgiu reiškia tiek deminutyvumą, tiek posesyvumą:

-ytė (-ytės). **2.** ***Beržytės*** b. Rd < *Beržẽ* up.; ***Dubel-ýtė*** rst. Sug < *Dubẽlė* rst.; ***Kamšr-ýtė*** b. Rm < *Kamšra* plk.; ***Žydbal-ýtė*** b. Všn < *Žỹdbalė* b.

Negausūs deminutyviniai helonimai su priesaga *-ytė* išsidėstę Vidurio Lietuvoje.

Priesaga ***-(i)ok-***

-(i)okas (-(i)okai). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Dubn-iõkas*** rst. Ktv – plg. brus. *дубня* „ąžuolais apaugusi vieta" (Jaškin 1971: 62); kita vertus, helonimas gali būti perdirbtas tiesiog iš brus. *дубняк* „ąžuolynas" (Jaškin 1971: 62); ***Ežer-iõkas*** b. Rk; ***Ežer-iokas*** b. Jdp, Rk, Slk < *ẽžeras*; ***Gluš-õkas*** plk. Ant – plg. brus. *глуш* „gūdi vieta miške; pelkė" (Jaškin 1971: 50); kita vertus, gali būti perdirbtas tiesiog iš slaviško atitikmens **глушак* ar pan.; ***Liekn-iokas*** b. Šl < *líeknas (liẽknas)* „šlapia, klampi pieva, pelkė, bala; liūnas; šlapia vieta, apaugusi krūmais ir skurdžiais medžiais, raistas"; ***Polym-iõkas*** rst. Sld < *pólymas* „žema, drėgna, pelkėta vieta, raistas"; ***Raisč-iõkas*** rst. Užp < *raĩstas*; ***Raistel-iõkas*** rst. Trgn < *raistẽlis* < *raĩstas*; ***Šil-iõkas*** plk. Krk < *šìlas*;

b) iš augalų pavadinimų: ***Ąžuol-õkai*** rst. Ut < *ąžuolas*;

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Anč-iõkai*** b. Šš < *ántis*;

d) iš objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimų: ***Eglyn-iokas*** b. Imbr < *eglýnas*; ***Vyksvyn-iõkas*** b. Šmn < *viksvýnas* „vikšvų priaugusi vieta, viksvų pieva";

e) iš kitokių apeliatyvų: ***Danč-iokai*** b. Dgč < *dantìs* „grėblio vinis; kuolelis".

2. ***Eglyn-iõkas*** b. Rk < *Eglýnas* mš.; ***Kuden-iõkas*** rst. Dgl < *Kudẽnis* rst.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu *-(i)ok-* vediniai pasiskirstę šitaip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 88,9%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 11,1%.

Deminutyviniai helonimai su priesaga *-(i)ok-* sudaro pakankamai aiškiai apibrėžtą arealą – tai Šiaurės rytų ir Rytų Lietuvos plotas.

Priesaga ***-(i)okšt-***

-(i)okštis (-(i)okščiai). **1.** ***Bal-ókščiai*** b. Grz < *balà*; ***Ežer-iokštis*** b. Jdp < *ẽžeras*.

Priesaga ***-(i)ot-***

-(i)otė. **1.** ***Balel-iotė*** b. Antz < *balẽlė* < *balà*; ***Kepur-õtė*** rst. Stor < *kepùrė*.

Priesaga ***-(i)uk-***

-(i)ukas (-(i)ukai). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Deges-iukas*** plk. Pdb < *degẽsė* „pelkės ar miško išdegusi vieta", *degesỹs* „išdegusi vieta (durpyne)"; ***Degim-ùkai*** kemsynai Skdv; plk. Pkrž; ***Degim-ukai*** plk. Užv < *degìmas* „išdegusi vieta, degesė"; ***Degsn-iùkai*** b. Bsg < *dẽgsnė (degsnẽ)* „degimas, išdegusi vieta"; ***Dubur-ùkas*** b. Jrgž, Klvr < *dùburas, duburỹs* „įdubimas žemėje, duobė, dauba"; ***Dumbl-iùkas*** rst. Ktv, Vvs < *dumblas*; ***Duobel-iùkas*** rst. Ktv < *duobẽlė*; ***Duobur-iùkas*** b. Lzd < *duoburỹs* „duburys"; ***Ežer-iùkas*** b. Pdb, Užp; plk. Plp, Prš, Vdk ir kt. (iš viso 13); ***Ežer-iukas*** b. Bsg, Jnš, Klm, Krž; plk. Bt, Šlv; ***Ežer-ùkai*** plk. Krž; ***Ežer-ùkas*** b. Dvl; rst. Išl; ***Ežer-ùkas*** (|| *Ežerẽlis*) b. Srj < *ẽžeras*; ***Goj-ùkas*** b. Šiūl < *gõjus*; ***Grauž-ùkas*** plk. Btg < *gráužas (graũžas)* „žvyro sudėtinė dalis; žvyras; žvirgždas; žemė prie graužo; graužynė; potvynio sunešta smėlio krūva, salelė; žvirgždotas, smėlėtas upės ar ežero pakraštys; kriaušis"; ***Grėbl-iùkas*** rst. Ššl < *grėblià*

„supiltas ir medžiais išklotas kelias per raistą ar per klampią vietą"; ***Kakl-iùkas*** plk. Krž; ***Kakl-iukas*** plk. Pdb < *kāklas* „vingis, įlanka, sąsiauris; pusiasalis, iškyšulys"; ***Kul-iùkas*** rst. Čb < *kulỹs (kùlis)* „įlanka, iškyšulys; užsisukimas, vingis, kampas; kraštas, gabalas"; ***Lauž-iùkai*** plk. Pšš < *láužas* „krūva virbų, žabų, šakų, medgalių"; ***Lieknel-iùkas*** b. Rm < *lieknēlis* < *líeknas (liēknas)* „šlapia, klampi pieva, pelkė, bala; liūnas; šlapia vieta, apaugusi krūmais ir skurdžiais medžiais, raistas"; ***Liekn-iùkas*** plk. Krp, Pkp, Rd, Rdn, Žg; ***Liekn-iukas*** b. Ppl; lk. Šl < *líeknas (liēknas)*; ***Liūn-ùkas*** b. Lp < *liū́nas*; ***Lūg-iùkai*** plk. Btg < *lū́gas (lū̃gas)* „klanas, bala; liūnas, klampynė; tvenkinys, kūdra"; ***Lūgn-iukas*** lk. Pp < *lū̃gnas* „liūnas"; ***Pjaun-iùkas*** plk. Grk; ***Pjaun-iukas*** b. Krž; ***Pjaun-ukai*** plk. Varn; ***Pjaun-ùkas*** plk. Lk; ***Pjaun-ukas*** b. Vg; plk. Lk < *pjaunỹs* „krūmokšnių priaugusi pjaunama pelkė, loma, kur pavasarį ir rudenį laikosi vanduo"; ***Prūd-ùkas*** b. Klm; ***Prūd-ukas*** plk. Vg < *prū́das (prū́das)* „tvenkinys"; ***Raisč-iùkas*** rst. Luok, Saml, Str; ***Raisč-iukas*** b. Lkm < *raĩstas*; ***Raistel-iùkas*** b., rst. Rgv < *raistēlis* < *raĩstas*; ***Raist-ùkas*** b. Dbg, Lzd, Vs; 2rst. Pun; ***Raist-ukas*** b. Jz, Krsn < *raĩstas*; ***Rėž-iùkai*** plk. Šlv < *rẽžis (rėžỹs)* „žemės, miško ruožas"; ***Ryžel-ùkas*** b. Lp < *ryžēlis* „kokia atkarpa, dryžiukas"; ***Samanykšč-iùkas*** rst. Mlt; ***Samanykšč-iukas*** b. Mlt < *samanýkštis, samanýkščius (samanỹkščius)* „samanų priaugusi vieta"; ***Skanduol-ùkas*** b. Kpč < *skanduolỹs* „gylė, giluma"; ***Sklyp-ùkas*** plk. Klk < *sklỹpas*; ***Šalten-iùkas*** plk. Lk < *šaltẽnis* „šaltinis"; ***Šaltin-iùkas*** plk. Ll, Skdv; ***Šaltin-ùkai*** b. Kč, Lzd; ***Šaltin-ùkas*** rst. Krn, Mrk < *šaltìnis (šaltinỹs)*; ***Šanč-iùkai*** b. Mrj < *šañčius* „žemių pylimas; pylimas, žymintis ribą tarp laukų, miškų; išrausta duobė, griovys"; ***Šil-iùkas*** b. Gdž; plk. Skdv; ***Šil-iukas*** b. Klm, Krk; plk. Lk < *šìlas*; ***Šulin-iùkas*** b. Vdžg; plk. Pšš < *šulinỹs*; ***Šulnel-iùkas*** b. Km < *šulnēlis* < *šulnìs, šulnỹs* „šulinys"; ***Tabūn-iùkas*** plk. Pdb < *tabū̃nas* „aptverta ganykla gyvuliams"; ***Tyrel-iùkas*** b. Sk; plk. Žg < *týrelis* < *týras* „klampi pelkė, apaugusi retais mažais medžiais"; ***Tyrul-iùkas*** b. Rdšk; 2plk. Pdb < *týrulis* < *týras*; ***Up-iùkai*** plk. Krtv < *ùpė*; ***Užgir-ùkas*** b. Klm < *ùžgiris* „vieta už girios"; ***Valak-iùkai*** plk. Krtv, Pdb < *valā́kas* „žemės sklypas apie dvidešimt dešimtinių; žemės rėžis toliau nuo namų";

b) i š a u g a l ų p a v a d i n i m ų: ***Alksn-iùkas*** b. Ml < *alksnis (alksnỹs)*; ***Beržiùkas*** rst. Pkln, Trgn < *béržas*; ***Beržuč-iùkas*** plk. Rs < *beržùtis* < *béržas*; ***Beržùkai*** plk. Pjs < *béržas*; ***Lazdyn-ùkai*** b. Lbv < *lazdýnas*; ***Ščiauj-ùkas*** rst. Plm – plg. brus. *шчаўе* „rūgštynė" (SBG V 512); ***Toful-iukas*** plk. Klm – greičiausiai iš **Topul-iukas* < *tópulis* „topolis"; ***Trein-iùkai*** b. Jnš < *treinỹs (treĩnis)* „viksvinių šeimos žolė, auganti drėgnose vietose; prasta, smulki žolė ar šienas"; ***Žilvit-ukas*** b. Rdm < *žilvìtis*;

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Bacion-ùkas*** b. Mlt < *baciõnas* „gandras"; ***Bebrùkas*** rst. Vvs < *bẽbras (bèbras)*; ***Geguž-iùkas*** plk. Krk < *gegužẽ (gegùžė)* „gegutė"; ***Gyvač-iùkas*** rst. Eit; ***Gyvat-ùkas*** rst. Varn < *gyvãtė*; ***Karos-iukas*** b. Lln < *karõsas*; ***Karvel-ùkas*** rst. Onš < *karvẽlis*; ***Strazd-ukas*** plk. Kltn < *strãzdas*; ***Žąs-iùkas*** b. Jsv < *žąsìs*;

d) iš objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimų: ***Alksnyn-ùkas*** rst. Gdl < *alksnýnas*; ***Ąžuolyn-ùkas*** rst. Čln < *ąžuolýnas*; ***Beržyn-iùkai*** plk. Šauk; ***Beržyn-iùkas*** plk. Šlv; rst. Mlt; ***Beržyn-iukas*** rst. Lel; ***Beržyn-ùkas*** rst. Pvš, Švn < *beržýnas*; ***Dumblyn-iùkas*** b. Pkln < *dumblýnas*; ***Eglyn-iukas*** rst. Mlt; ***Eglyn-ùkas*** rst. Gdl; ***Eglyn-ukas*** rst. Lzd < *eglýnas*; ***Karklyn-iùkas*** b. Lel; ***Karklyn-ùkas*** b. Sng; rst. Stk < *karklýnas*; ***Kupstyn-ùkas*** plk. Sn < *kupstýnas*; ***Nendryn-ukas*** 2b. Rdm < *nendrýnas*; ***Purvyn-ùkas*** plk. Gir < *purvýnas*; ***Pušyn-iùkai*** plk. Pkp; ***Pušyn-iùkas*** 2plk. Krš, Šln < *pušýnas*; ***Samanyn-ukai*** b. Stk; ***Samanyn-ùkas*** plk. Lzd; ***Samanyn-ukas*** b. Rdm < *samanýnas*; ***Torfyn-iùkas*** plk. Klm < **torfynas* – plg. *tòrfas (tõrfas)* „durpės“;

e) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Aptvor-iukas*** plk. Rs < *āptvoras* „tvora, aptvara“; ***Magazin-iùkas*** plk. Pdb < *magazìnas (magãzinas)* „sandėlis laikyti kokioms nors atsargoms“; ***Tilč-iùkas*** plk. Grnk < *tìltas*; ***Užtvar-iùkas*** plk. Rdn < *ùžtvaras* „tai, kuo užtverta, tvora; užtverta vieta, aptvaras, gardas“;

f) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal taṁ tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Akulior-iùkai*** plk. Mcč < *akuliõrai, akuliõriai* „akiniai“; ***Bliūd-ukas*** b. Mrk; plk. Krž < *bliūdas* „dubuo“; kita vertus, gali būti iš **bliūdas* „blūdas“; ***Katil-iùkas*** b. Jsv, Srv; rst. Aln < *kãtilas* „didelis metalinis indas virti“; ***Kepeliuš-iukai*** b. Kpč < *kepeliùšas, kepeliùšė, kepeliùšis, kepeliùšius* „skrybėlė“;

g) iš kitokių apeliatyvų: ***Sieksn-iùkas*** b. Slk < *sìeksnis (sieksnỹs)* „ilgio matas, lygus 2,13 m.; šiuo matu matuojamo ko nors ilgumo, plonumo ar tūrio kiekis“; ***Stobr-iùkas*** b. Šlv – greičiausiai iš **Stuobr-iùkas* < *stuobrỹs (stúobris)* „nugenėtas, be viršūnės arba išdžiūvęs, pūvantis, nykstantis medis“; ***Žyd-ùkai*** rst. Sem < *žỹdas*; kita vertus, plg. *žydéti.*

2. a) iš kitų helonimų: ***Akulior-iùkas*** b. Kuč < *Akuliõris (Akuliõrai)* b.; ***Ankšlyn-ùkas*** rst. Vs < *Ankšlýnas* plk.; ***Asiūklin-ùkas*** rst. Kuč < *Asiūklìnė* b., rst.; ***Čižabal-iùkas*** b. Kpč < *Čìžabalė* b.; ***Degul-iùkas*** rst. Aln < *Degulỹs* rst.; ***Dielid-ùkai*** b. Pun < *Dielìdai* b.; ***Giliaraist-ùkas*** rst. Vs < *Giliãraistis* b., rst.; ****Girnakal-iukas*** (< *Girnakaliuk*) rst. Dbg < *Gìrnakalis (Girnakãlis)* rst.; ***Gyvatyn-ukas*** b. Ds < *Gyvatýnas* b.; ***Granden-ùkai*** plk. Ll < *Grandenà* plk.; ***Grigaraist-ùkas*** rst. Lp < *Grìgaraistis* rst.; ***Kaliaraist-ùkas*** rst. Šlvn < *Kãliaraistis* b.; ***Kiekšil-iùkas*** b. Btg < *Kìekšilas* b.; ***Klausin-ùkas*** plk. Varn < *Klausìnis* plk.; ***Krakin-ùkas*** b. Sug < *Krakìnis* b., rst.; ***Liekn-iùkai*** plk. Krkl < *Liẽknos* plk.; ***Nelbesč-iùkai*** b. Šr < *Nelbesčiai* b.; ***Pušynpelk-iukas*** plk. Vdk < *Pušýnpelkis* plk.; ***Sakand-ùkai*** rst. KzR < *Sakandai* rst.; ***Samanykšč-iùkas*** rst. Dgl < *Samanykščius* rst.; ***Samanin-ukas*** rst. Brb < *Samaninis* rst.; ***Samanyn-ukas*** b. Kuč < *Samanýnas* b.; ***Šalten-iùkas*** plk. Grz < *Šaltẽnis* plk.; ***Šilavain-ùkas*** b. Lp < *Šìlavainis* b.; ***Tyrul-iùkas*** plk. dalis Pkp < *Tyrulỹs (Didysis)* plk.; ***Totoraisč-iùkas*** rst. Zp < *Totõraistis* rst.; ***Tremp-ùkai*** plk. Brt < *Trempaĩ* plk.;

b) iš upėvardžių: ***Švendr-iùkas*** plk. Vdk < *Švéndra* up.; ***Zaps-ùkas*** b. Lzd < *Zãpsė, Zapsà* up.;

c) iš oikonimų: ***Blakč-iùkai*** b., plk. Rd < *Blakčiaĩ* vs.;

d) iš kitokių toponimų: ***Apšak-iùkas*** plk. Pšln < *Ãpšakis* dr.; ***Alksnyn-ukas*** b. Graž < *Alksnýnas* pv.; ***Kub-ukai*** plk. Bt < *Kùbai* mš.; ***Liekn-iùkas*** plk. Klk < *Líeknas* mš.; ***Pasaul-iùkas*** rst. Zp < *Pasaulis* plynia; ***Peč-iùkas*** b. Kpč < *Pẽčius* kln.; ***Raistel-iùkas*** plk. Aln < *Raistẽlis* pv.; ***Vilkasal-iùkas*** plk. Šln < *Vilkasalis* pv.; ***Zotvar-ukai*** b. Lbv < *Zotvarai* pv.

-(i)ukė (-(i)ukės). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Bal-iùkė*** b. Grz, Jnš, Lg, Rd; ***Bal-iùkės*** b. Jnš; ***Bal-ùkė*** b. Lksn, Švn, Vrn; ***Bal-ùkės*** b. Lzd, 2b. Sng < *balà*; ***Brast-ùkė*** b. Srj < *brastà*; ***Duob-ùkė*** b. Grz; rst. Sem; ***Duob-ukė*** b. Dg < *duobẽ*; ***Giraič-iukė*** b. Vs < *giráitė (giraĩtė)* < *girià*; ***Klampyn-ùkė*** rst. Al < *klampỹnė* „klampi vieta, klampynas"; ***Kūdr-ùkė*** b. Alv < *kū́dra (kūdrà)*; ***Maur-iùkė*** rst. Kp < *mauraĩ (maūrai), máuras*; ***Pabal-iùkė*** b. Mrk < *pabalẽ, pabalỹs* „vieta pagal balą"; ***Pelk-iùkė*** plk. Krp; ***Pelk-iukės*** *(|| Pelkìkės)* šlapia vt. Vdk < *pélkė*; ***Piev-ùkė*** b. Krok < *píeva*; ***Šaltin-ùkė*** b. Lzd < *šaltìnis*;

b) iš augalų pavadinimų: ***Asiūkl-iùkė*** b. Gaid < *asiū́klis (asiū́klis)*;

c) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Nykot-ùkė*** b. Vs – greičiausiai perdirbinys iš **Niekot-ùkė* < *niekõtė* „geldelė grūdams, kruopoms niekoti, siausti; gelda"; ***Skarvad-ùkė*** b. Brb, Švn < *skarvadà* „keptuvė";

d) iš kitokių apeliatyvų: ***Dal-iùkės*** 2b. Vs < *dalìs* „tam tikras viso daikto kiekis"; ***Merkykl-ùkė*** b. Btr < **merkykla* < *merkti* „dėti, nardinti į vandenį ar kokį kitą skystį; šlapinti, drėkinti"; ***Mirkykl-ùkė*** b. Krsn < **mirkykla* < *mirkti* „būti panardintam į vandenį ar kokį kitą skystį, tūnoti vandenyje"; ***Vytin-ùkė*** b. Vs < *vytìnė* „vytis, rykštė".

2. a) iš kitų helonimų: ***Bendr-ùkė*** plk. Ššt < *Bendrẽ* plk.; ***Gervin-ùkė*** b. Šlvn < *Gérvinė* b.; ***Mirtykl-ukė*** b. Al – dėl disimiliacijos iš **Mirkykl-ukė* < *Mirkyklà* b.; ***Pal-iùkės*** b. Lzd < *Pãlios* b. Lzd; ***Plovin-ukė*** b. Ūd < *Plõvinė* b.; ***Sodželk-iùkė*** b. Prnv < *Sõdželka* b.;

b) iš upėvardžių: ***Baravykin-ukė*** b. KzR < *Baravykìnė* upl.;

c) iš kitokių toponimų: ***Ašutin-ùkė*** b. Sng < *Ašutìnė* pv.; ***Bal-ùkė*** b. Švn < *Balà* pv.; ***Dėlin-ùkė*** b. Lp < *Dėlìnė* pv.; ***Kamš-iùkė*** plk. Ilgž < *Kamšos* pv.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu *-(i)uk-* vediniai pasiskirstę šitaip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 79,9%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 20,1%.

Deminutyviniai helonimai su priesaga *-(i)uk-* daugiau ar mažiau paplitę visoje Lietuvoje, išskyrus Žemaičių vakarinę bei šiaurinę dalį. Įdomu tai, kad beveik visos didesnės jų koncentracijos vietos – rytinė bei šiaurrytinė Žemaitija, Vidurio Lietuvos plotas apie Baisogalą, Krekenavą, rytinė Aukštaitijos dalis – sutampa su upių ir ežerų vardų ryškesniais arealais (dėl pastarųjų plg. Vanagas 1970: 418).

Priesaga *-(i)ukl-*

-(i)uklis. **1.** ***Ežer-iùklis*** b. Slč, Všk < *ẽžeras*.

Priesaga *-(i)ūkšt-*

-(i)ūkštė. **1.** ***Bal-iūkštė*** b. Vies < *balà*.

-(i)ūkštis. **1.** ***Saman-iūkštis*** (|| *Samanýkštis*) rst. Gdr < *sãmana (samanà, sãmanos)*.

Priesaga *-(i)ul-*

-(i)ulė (-(i)ulės). **1.** ***Bruzg-ùlės*** b. Mrk < *bruzgaĩ, brùzgas* „tankūs, menki krūmai, krūmokšniai"; ***Duob-ùlė*** b. R; rst. Trgn; ***Duob-ulė*** rst. Žž < *duobẽ*; ***Išdeg-iùlė*** b. Všk < *ìšdegas* „išdegusi ar saulės išdeginta vieta pievoje, miške, durpyne; degimas"; ***Krak-ulės*** rst. Ant < *krãkė* „karosas"; ***Vaid-ùlė*** b. Sug; b., rst. Skm; rst. An, Čln; ***Vaid-ùlės*** b. JnšM < *vaĩdas* „vaiduoklis, šmėkla, vaidalas".

-(i)ulis (-(i)uliai). **1.** ***Duob-ùlis*** b. Kž; rst. Lk < *duobẽ*; ***Týr-uliai*** 2b. Šln; plk. Pdb; rst. Sdl; tr. Šl ir kt. (iš viso 8); ***Tyr-ulis*** b. Šl; plk. Rd < *týras* „klampi pelkė, apaugusi retais mažais medžiais"; ***Trak-ulis*** b. Krn < *trãkas* „aukšta, sausa pieva, apaugusi retais krūmais bei medžiais, miško aikštelė; iškirsta ar išdegusi miško vieta, skynimas"; ***Vaid-ùliai*** plk., rst. JnšM; rst. Pun < *vaĩdas* „vaiduoklis, šmėkla, vaidalas".

Kiek daugiau deminutyvinių helonimų su priesaga *-(i)ul-* užfiksuota Rytų Lietuvoje.

Priesaga *-(i)ut-*

-(i)utė (-(i)utės). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Bal-ùtė*** b. Jon, Pn, Pž, V; rst. Dbg < *balà*; ***Daub-ùtė*** plk. Stn < *daubà*; ***Dirv-utės*** b. Prnv < *dirvà*; ***Grab-ùtė*** b. Erž < *grãbė* „griovys"; ***Kamp-ùtė*** b. Srv < *kam̃pas* „vieta, kur susikerta dvi linijos, plokštumos, sienos ar daiktai; kertė; kraštas, šalis; pusė; plotas, sklypas; pakraštys; gabalas"; ***Kamš-ùtė*** plk. Vdk < *kamšà* „žabais, virbais iškimštas, išklotas kelias; prikimšta, užtaisyta duobė; klampi vieta"; ***Lank-ùtė*** b. Graž; plk. Všt; ***Lank-utė*** plk. Pjv < *lankà*; ***Mark-utė*** b. Šlv; ***Mark-ùtės*** plk. Skdv < *markà* „vieta linams merkti, linmarka"; ***Nuotak-utė*** b. Pns < *núotaka (nuotakà)* „nutekėjimas, nuotakumas, nubėgimas; nuotaki pieva, kuria prabėga šlaitų vanduo"; ***Pelk-ùtė*** b. Grk, Šlv; plk. Čk, Rdd, Rs ir kt. (iš viso apie 25); ***Pelk-utė*** b. Grnk, Šln; 2plk. Btg, plk. Rd ir kt. (iš viso 7); ***Pelk-ùtės*** 2plk. Rs; šlapia vt. Šmk < *pélkė*; ***Plyn-ùtė*** plk. Br, Gž, Kt; rst. Lap, Šil ir kt. (iš viso 9); ***Plyn-ùtė*** b. Lbv, Pjv, Plv, Žal < *plýnė* „plyna vieta, lyguma; pelkė, raistas"; ***Šil-ùtė*** b. Pkr < *šìlas*; ***Šiožiauk-utė*** b. Kurn < *šiõžiauka* „kūdra"; ***Trak-ùtė*** plk. Klm < *trãkas* „aukšta, sausa pieva, apaugusi retais krūmais bei medžiais, miško aikštelė; iškirsta ar išdegusi miško vieta, skynimas";

b) iš augalų pavadinimų: ***Karkl-ùtė*** plk. Varn < *kar̃klas*;

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Krak-ùtės*** b. Lksn < *krãkė* „karosas"; ***Kirk-ùtė*** b., plk. Šl < *kìrka* „žuvėdra, kirlė"; ***Mešk-ùtė*** b. Ss; rst. Dg < *meškà*; ***Ožk-ùtės*** rst. Trkm < *ožkà*; ***Vilk-ùtė*** b., rst. Ašmn < *vilkas*;

d) iš įvairių daiktų pavadinimų pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai vediniai): ***Geld-utės*** b. Vlkj < *gélda* „iš vieno medžio išskobtas pailgas in-

das, niekotė; gyvulių šeriamas ar girdomas lovys; lomelė, duobė dirvoj"; ***Pyn-ùtė*** rst. Rok < *pynė̃* „kas nors susiraizgę, susipynę";

e) iš kitokių apeliatyvų: ***Kap-utė*** b. Šl < *kapaĩ, kãpas*; ***Lakšt-ùtė*** rst. Nmt; ***Lakšt-ùtės*** rst. Knv < *lãkštas* „augalo lapas"; ***Lauž-ùtė*** b. Skėm < *láužas* „krūva virbų, žabų, šakų, medgalių"; ***Pul-iùtė*** (|| *Pùlka*) rst. Žl < *pulìs* „banga, vilnis"; ***Vaid-ùtė*** rst. Sug < *vaĩdas* „vaiduoklis, šmėkla, vaidalas"; ***Žab-utė*** rst. Dbg < *žãbas* „virbas, žagaras".

2. a) iš kitų helonimų: ***Lank-ùtė*** b. Trg < *Lankà* b.; ***Plentauk-ùtė*** b. Vs < *Plentáuka* b.; ***Plyn-ùtė*** b. Šil < *Plýnė* plk.; ***Plyn-ùtė*** plk. Mšk < *Plýnė* plk.;

b) iš ežerų vardų: ***Ak-ùtė*** rst. Lln < *Akìs* ež.; ***Ilg-ùtė*** b. Kpč < *Ìlgis* ež.;

c) iš kitokių toponimų: ***Mark-ùtė*** plk. Trg < *Markos* pv.; ***Pelk-utė*** plk. Šln < *Pélkė* pv.; ***Plyn-ùtė*** b. Pjv < *Plynia* drp.; ***Plyn-ùtė*** rst. Vv < *Plýnė* pv.

Helonimas ***Kęsuv-ùtė*** b. Sg gali būti padarytas iš neužfiksuoto vietovardžio **Kęsuva* ar pan. – plg. *kę́sas* „kemsas, kupstas".

-utis (-učiai). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Gal-ùtis*** rst. KzR < *gãlas* „kraštas; siena; riba; pabaiga"; ***Goj-ùtis*** plk. Onš < *gõjus*; ***Kirn-utis*** rst. Srj < *kìrna* „vandens išplauta medžio ar krūmo šaknis upės krante; krūmuota, šlapia vieta; vieta, kur suvirtę medžiai, laužas, lūžtvė"; ***Pjaun-ùtis*** plk. Vdk < *pjaunỹs* „krūmokšnių priaugusi pjaunama pelkė, loma, kur pavasarį ir rudenį laikosi vanduo"; ***Rag-ùtis*** b. Ldvn; plk. Lkč < *rãgas* „smailus žemės plotas, įsikišęs į jūrą, ežerą ar mišką, pusiasalis";

b) iš gyvūnų pavadinimų: ***Krak-ùtis*** b. Auk < *krãkė* „karosas"; ***Mešk-ùčiai*** rst. Pvš; ***Mešk-utis*** rst. Onš < *meškà*; ***Vilk-ùčiai*** rst. Stk < *vilkas*;

c) iš kitokių apeliatyvų: ***Bačk-ùtis*** rst. Stk < *bačkà* „statinė"; ***Kūg-ùčiai*** plk. Bt < *kū́gis (kūgỹs)* „didelė šieno, šiaudų ar kt. kupeta, stirta, žagas".

2. a) iš kitų helonimų: ***Milk-učiai*** rst. Dsm < *Mìlkai* rst.;

b) iš upėvardžių: ***Beržùtis*** plk. Aukš < *Beržė̃* up.;

c) iš kitokių toponimų: ***Judamišk-ùtis*** rst. Pun < *Jùdamiškis* ar.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu *-(i)ut-* vediniai pasiskirstę šitaip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 87,3%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 12,7%.

Deminutyviniai helonimai su priesaga *-(i)ut-* ryškių arealų nesudaro. Pastebima tik didesnė jų koncentracija Užnemunėje. Į šiaurę nuo linijos Varniai – Šiauliai – Panevėžys – Želva tokių vedinių visai nepasitaiko.

Priesaga ***-(i)ūt-***

-ūtai. **1.** ***Bebr-ū́tai*** b. Šiūl < *bẽbras (bèbras)*.

-(i)ūtė (-(i)ūtės). **1.** ***Abšar-ū́tė*** b. Grv – plg. brus. *абшар* „didelis žemės plotas" (Jaškin 1971: 7); ***Egl-iū́tė*** b. Jk < *ẽglė (eglė̃)*; ***Kel-iūtė*** b. Čln < *kẽlias*.

2. a) iš kitų helonimų: ***Kiškiabal-iū́tė*** b. Dg < *Kìškiabalė* b.

Helonimai su priesaga *-(i)ūt-* sudaro du mikroarealus: pirmasis – rytinė Lietuvos dalis, antrasis – pietinis dzūkų pakraštys.

3.2. Vediniai su slaviškomis priesagomis.

Visi šios grupės vediniai padaryti su priesaga *-ka* bei įvairiais jos variantais.

Priesaga ***-aika***

1. ***Bal-aikà*** plk. Lp < *balà*; ***Gir-áika*** rst. Nmč < *girià*; ***Šil-áika*** *(|| Šilēlė)* b. Upt < *šìlas*.

2. ***Kumpuol-aika*** b. Dgč < *Kumpuõlė* up.

Plg. brus. vv. *Жортайка* (Lemciugova 1970: 89), rus. vv. *Нерубайка* (Podolskaja 1983: 91) ir pan.

Priesaga ***-(i)anka***

1. ***Lerm-ánka*** plk. Vdk < *lérmas* „triukšmas".

2. ***Milč-iánka*** b. Grl < *Milčiùs* up.

Plg. brus. vv. *Уцёсанка, Хвашчанка* (MB 242, 245), lenk. vv. *Chrościanka* (Halicka 1976: 201), *Kosianka* (Halicka 1978: 40) ir pan.

Priesaga ***-atka***

1. ***Kems-atka*** b. Imbr < *kémsa, kémsas* „samanomis ar žole apžėlęs kelmas ar žemės kauburėlis, kęsas".

Vedinys laikytinas hibridiniu dariniu – iš lietuviško pamatinio žodžio ir slaviškos deminutyvų darybai būdingos priesagos – plg. brus. vv. *Ляшчатка, Звянятка* (Lemciugova 1970: 89).

Priesaga ***-(i)auk-***

-(i)auka (-(i)aukos). **1.** a) iš fiziografinių terminų: ***Daub-áukos*** rst. Būd < *daubà* „slėnys, klonis, griova"; ***Kems-áuka*** b. Rk < *kémsa, kémsas* „samanomis ar žole apžėlęs kelmas ar žemės kauburėlis, kęsas"; ***Kul-iauka*** b. Trgn < *kulỹs (kùlis)* „įlanka, iškyšulys; užsisukimas, vingis; kampas; kraštas, gabalas";

b) iš augalų pavadinimų: ***Kvašč-iauka*** plk. Skm – plg. lenk. *chwaszcz* „asiūklis" (SJP I 309), brus. *хвошч* „t. p." (Jaškin 1971: 199);

c) iš gyvūnų pavadinimų: ***Gandr-áukos*** plk. Dmnt < *gañdras*; ***Krak-aukà*** rst. Nmt < *krãkė* „karosas"; ***Sakal-aukà*** b. Slk < *sãkalas*; kita vertus, pastarasis helonimas dėl metatezės gali būti atsiradęs iš **Salak-auka* – tokiu atveju jis laikytinas transtoponimizacijos produktu, t. y. vediniu iš ežero vardo *Sãlakas*;

d) iš įvairių socialinės aplinkos daiktų ar reiškinių pavadinimų: ***Kryž-áuka*** plk. Sug; ***Kryž-auka*** b. Ob < *krỹžius*;

e) iš etnonimų: ***Žyd-áuka*** b. Luok; plk. Pknš, Skp; rst. Btr, Gdr, Mlt; ***Žyd-auka*** b. Ob; rst. Mlt < *žỹdas*;

f) iš mitinių būtybių pavadinimų : ***Čart-aukà*** rst. Mrs < *čartas* „velnias"; ***Veln-iáuka*** plk. Srj < *vélnias*.

-aukė (-aukės). **1.** ***Duñbl-aukės*** b. Nmk < *duñblas* „nusėdusios dulkės, šlapias suplaktas purvas".

Tai greičiausiai iš baltarusių kalbos pasiskolinta priesaga, baltarusių priesagų *-аўка, -еўка*, su kuriomis padaroma ypač daug vietovardžių, atitikmuo, plg. brus. vv. *Алешкаўка, Вішнеўка* (Lemciugova 1970: 83), *Хітраўка, Ліпаўка* (MB 273) ir pan.

Helonimai su priesaga *-auka* kiek plačiau paplitę šiaurrytinėje, rytinėje ir pietinėje Lietuvoje. Jų arealai tokie patys, kaip ir šią priesagą turinčių upių bei ežerų vardų (dėl pastarųjų žr. Vanagas 1970: 98–99).

Priesaga ***-avatka***

Tai sudėtinė priesaga, priesagos *-atka* resp. *-ka* atmaina. Ji išskirtina greičiausiai tik vieno helonimo struktūroje:

1. ***Kems-avatkà*** b. Gaid < *kémsa, kémsas* „samanomis ar žole apžėlęs kelmas ar žemės kauburėlis, kęsas".

Priesaga ***-(i)avka***

1. ***Kul-iavka*** b. Dgč < *kulỹs (kùlis)* „įlanka, iškyšulys; užsisukimas, vingis; kampas; kraštas, gabalas".

Plg. brus. vv. *Цембравка* (MB 248) ir pan.

Priesaga ***-ka***

1. a) iš fiziografinių terminų: ***Akmén-ka*** b. Všn < *akmuõ, ãkmenas*; ***Pabal--ka*** plk. Bsg < *pabalẽ* „vieta pagal balą"; ***Šlìn-kos*** plk. Krk < *šlýnas* „pilkšvai melsvas arba balkšvas glitus molis su organinių medžiagų priemaišomis; tokio molio dirva; dumblas, purvynas";

b) iš gyvūnų pavadinimų: ***Blus-kà*** plk. Vdk < *blusà*; ***Kumél-ka*** rst. Lln < *kumelỹs, kumẽlė*; ***Paukštél-ka*** plk. Auk < *paukštẽlis* < *paũkštis*; ***Vover-kos*** b. Krn < *voverẽ*;

c) iš kitokių apeliatyvų: ***Cigon-kà*** b. Vrn; rst. Dtn < *cigõnas* „čigonas"; ***Karčem-ka*** rst. Stk < *karčemà*; ***Prancūz-kà*** rst. Vln < *prancū̃zas*; ***Pùl-ka*** *(|| Pul-iùtė)* rst. Žl < *pulìs* „banga, vilnis"; ***Ragán-ka*** plk. Rs < *rãgana (raganà)*; ***Tvorél-ka*** b. Pbs < *tvorẽlė* < *tvorà*;

2. a) iš upių bei ežerų vardų: ***Lydekìn-ka*** plk. Mrk < *Lydekìnis* ež.; ***Mūšél-ka*** plk. Tj < *Mūšẽlė* up.; ***Narant-ka*** b. Sv < *Naraãntis* up.; ***Palòn-ka*** b. Bsg < *Palõnas* up.; ***Suraž-kà*** rst. Sug – greičiausiai iškreipta iš **Suraiž-kà* < *Suraižà* up.; ***Viršup--kà*** rst. Švnč – greičiausiai iš neužfiksuoto upėvardžio **Viršupė* ar pan. – plg. *Viršupis* up. Vrn;

b) iš oikonimų: ***Antup-ka*** b. Dbk < *Aãntupiai* k.

Ši priesaga labai produktyvi slavų toponimijoje, plg. brus. vv. *Глушка, Мазурка* (Lemciugova 1970: 81–83), lenk. vv. *Pruska* (Halicka 1976: 140), rus. vv. *Ждимерка, Ляпка* (Smolickaja 1976: 27, 128) ir pan.

Darybos pamato leksinio statuso bei darybos reikšmės požiūriu *-ka* vediniai pasiskirstę šitaip: vediniai iš apeliatyvų (toponimizacija), t. y. tikrieji deminutyvai, – 66,7%, vediniai iš toponimų (transtoponimizacija), t. y. deminutyvai bei posesyvai, – 33,3%.

Deminutyviniai helonimai su priesaga *-ka* užfiksuoti įvairiose tam tikru laiku apslavintose Lietuvos dalyse – Rytų, Vidurio bei Pietryčių Lietuvoje.

Kitų helonimų priesaga *-ka* nelaikytina darybos formantu, kadangi yra ne helonimų darybos, o tiesiog jų, jau su kitokiom priemonėm padarytų, apslavinimo priemonė. Kai kuriais atvejais tai paliudija gretiminė, neapslavinta, lytis:

Amšarìn-ka b. Dgč : *Amšarìnė*; *Kemsin-ka* b. Grs : *Kemsynẽlė*; *Marciján-ka* rst. Sug : *Marcijãnas*; *Peklel-ka* b. Ars : *Peklelė*; *Pušel-kos* b. Ar : *Pušelės*; *Vėžel-ka* b. Rim : *Vėželė*; *Žąsėl-ka* plk. Zb : *Žąsėlė*. Likusiųjų pelkėtų vietų vardų tiesioginių neapslavintų atitikmenų neužfiksuota, tačiau manyti juos esant ar buvus leidžia tik ką pateikti helonimai bei apskritai heloniminis resp. toponiminis kontekstas: *Ajerìn-ka* b. Dbg : **Ajerìnė* – plg. *Ajerìnė* b. Dbg; plk. Mlt; *Beržìn-kos* b. Sr : **Beržìnės* – plg. *Beržìnė* b. Kč, Prn; *Brastel-ka* b. Imbr : **Brastelė* – plg. *Brastẽlė* b. Žsl; plk. Lel ir pan.

Priesaga ***-(i)onka***

1. ***Kvasč-iònka*** b. Skm – plg. lenk. *chwaszcz* „asiūklis" (SJP I 309), brus. *хвошч* „t. p." (Jaškin 1971: 199).

Plg. brus. vv. *Лужонка, Выгонка, Перагонка* (MB 272) ir pan.

Priesaga ***-ovka***

1. ***Cigon-ovkà*** b. Smal < *cigõnas* „čigonas"; ***Čert-ovkà*** b. Smal < *čeřtas* „velnias", dar plg. lenk. *czart* „t. p." (SJP I 375).

Plg. rus. vv. *Альховка, Березовка, Малиновка* (Smolickaja 1976: 76, 33, 30) ir pan.

Priesaga ***-(i)uvka***

1. ***Čert-uvkà*** rst. Dgč < *čeřtas* „velnias", dar plg. lenk. *czart* „t. p." (SJP I 375); ***Kems-uvka*** b. Smal < *kémsas*; ***Mendr-uvkà*** b. JnšM < *méndrė (mendrẽ)* „nendrė"; ***Žyd-uvka*** b. Vvs < *žỹdas*.

Tai iš lenkų kalbos atėjusi priesaga – plg. lenk. vv. *Bargłówka, Bobrówka* (Halicka 1978: 10, 13) ir pan.

4. Svarbiausios priesaginių deminutyvinių helonimų ypatybės

4.1. Iš viso užfiksuota 3 262 priesaginiai deminutyviniai helonimai. Remiantis turimais duomenimis apie visų priesaginės darybos helonimų kiekį (10 500), deminutyviniai priesagų vediniai sudaro 31% visų šiuo derivacijos būdu padarytų pelkėtų vietų vardų. Turint omenyje tai, kad yra nemažai helonimų, padarytų su deminutyvų darybai būdingomis priesagomis, bet negalimų patikimai kvalifikuoti kaip deminutyvų, nes neaiškus jų pamatinis žodis bei darybos reikšmė (žr. 2.3.), galima daryti prielaidą, jog potencialiai deminutyviniai helonimai gali sudaryti dar didesnę priesagų vedinių dalį.

4.2. Deminutyviniams priesaginiams helonimams sudaryti vartojamos 33 priesagos bei atitinkamai kur kas daugiau jų galūninių variantų. Pagal produktyvumą jos išdėstytinos taip: *-el-* – 1705, t. y. 52,3% visų deminutyvinių priesaginių helonimų; *-ėl-* – 720, t. y. 22,1%; *-(i)uk-* – 244, t. y. 7,5%; *-ait-* – 195, t. y. 6%; *-(i)ut-* – 110, t. y. 3,4%; *-al-* – 76, t. y. 2,3%; *-ik-* – 52, t. y. 1,6%; *-(i)ul-* – 26, t. y. 0,8%; *-el-* (iš daugiaskiemenių pamatinių žodžių padarytuose helonimuose) – 25, t. y. 0,8%; *-ka* – 21, t. y. 0,6%; *-(i)auk-* 20, t. y. 0,6%; *-(i)ok-* – 19, t. y. 0,6%; *-ėsn-* – 6, t. y. 0,2%; *-(i)ūt-* – 5, t. y. 0,15%; *-aika, -yt-, -(i)uvka* – po 4, t. y. po

0,1%; *-ėk-, -ykšt-* – po 3, t. y. po 0,09%; *-(i)anka, -(i)okšt-, -(i)ot-, -ovka, -(i)ukl-, -(i)ūkšt-* – po 2, t. y. po 0,06%; *-aič-, -atka, -avatka, -(i)avka, -(i)onka, -eik-, -ės-, -ėt-* – po 1, t. y. 0,03%.

Dėl priesagų inventoriaus bei produktyvumo dar žr. 1 lentelę.

4.2.1. Priesagų produktyvumas labai nevienodas: *-el-* vediniai sudaro daugiau kaip pusę visų derivatų, tik su 7 priesagomis *(-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-)* padarytų vedinių yra daugiau nei po 1% visų derivatų, t. y. likusiųjų priesagų vediniai sudaro tik nežymią deminutyvinių helonimų dalį. Produktyviausių priesagų santykis su kitomis priesagomis grafiškai (procentine išraiška) atrodytų taip:

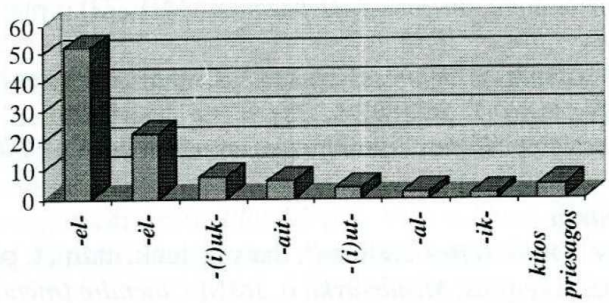

Pastebėtina, jog produktyviausios deminutyvinių helonimų priesagos *-el-, -ėl-, -(i)uk-* yra dažniausios ir deminutyvinių upių bei ežerų vardų daryboje (dėl pastarųjų plg. Vanagas 1981: 94).

4.2.2. Deminutyviniai helonimai padaryti su 23 lietuviškos (baltiškos) kilmės priesagomis ir 10 slaviškos kilmės priesagų. Tai sudaro atitinkamai 69,7% ir 30,3% visų priesagų. Grafinė išraiška (procentais):

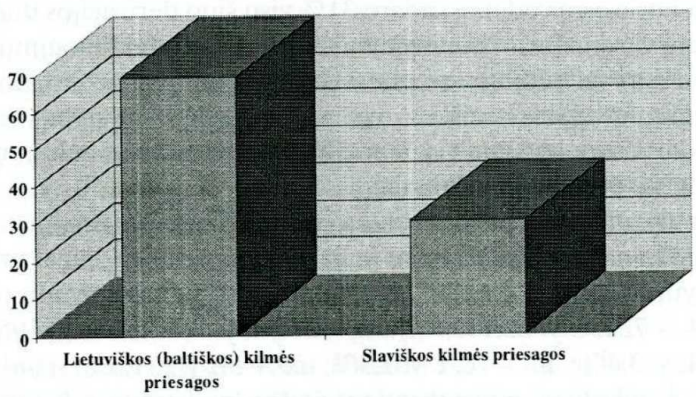

4.2.3. Su 23 savos kilmės priesagomis išvesti 3 205 helonimai, t. y. 98,25% visų deminutyvinių helonimų; su svetimos (slaviškos) kilmės priesagomis – 57 helonimai, t. y. 1,75%. Grafinė išraiška (procentais):

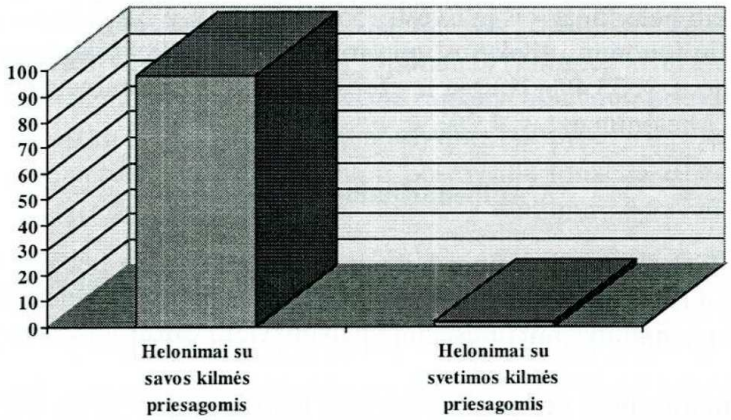

4.3. Iš apeliatyvų padarytų helonimų, t. y. tikrųjų deminutyvų, užfiksuota 2660, t. y. 81,7% visų deminutyvinių helonimų; iš kitų toponimų (helonimų, upių ir ežerų vardų, oikonimų ir kt.) padarytų helonimų, t. y. deminutyvų bei posesyvų, – 597, t. y. 18,3%.

Deminutyvinių helonimų procentinis santykis jų darybos reikšmės (kategorijos) požiūriu grafiškai atrodo taip:

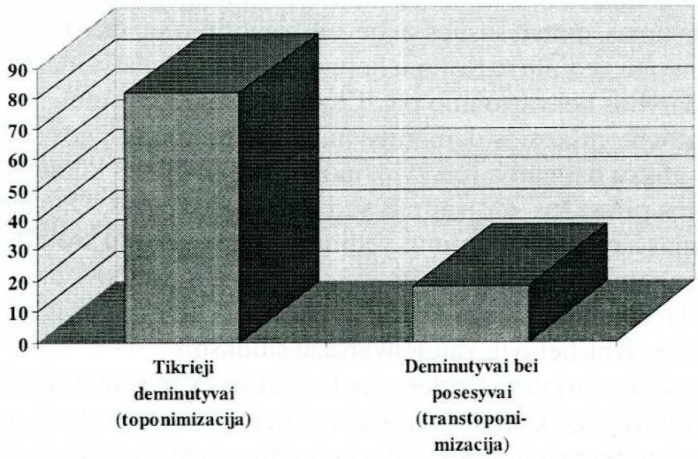

4.3.1. Gausiausios apeliatyvinių pamatinių žodžių semantinės grupės yra šios: 1) fiziografiniai terminai – iš jų padaryti 2 279 helonimai, t. y. 85,7% visų deapeliatyvų; 2) objektų kuopą reiškiantys vietų pavadinimai – 149, t. y. 5,6%;

3) augalų pavadinimai – 98, t. y. 3,7%; 4) gyvūnų pavadinimai – 53, t. y. 2%. Iš kitokioms semantinėms grupėms priklausančių apeliatyvų padaryti helonimai sudaro tik 3% visų deapeliatyvų.

4.3.2. Transtoponimizacijos būdu padarytų helonimų dažniausi pamatiniai žodžiai yra kiti helonimai – iš jų išvesti 355 derivatai, t. y. 59,2% visų detoponimų. Iš kitokių toponimų (išskyrus upių ir ežerų vardus bei oikonimus) išvesta 200 helonimų, t. y. 33,4%; iš upių ir ežerų vardų – 37 helonimai, t. y. 6,2%; iš oikonimų – 7 helonimai, t. y. 1,2%.

5. Apibendrinamosios pastabos

Pateikta kiekybinė priesaginių helonimų charakteristika bei kiti darybinės analizės metu išryškėję dėsningumai bei ypatumai suponuoja keletą išvadų, atskleidžiančių deminutyvinių priesaginių pelkėtų vietų vardų sufiksacijos specifiką.

5.1. Deminutyviniai priesaginės darybos helonimai yra viena iš gausiausių priesaginių helonimų darybos kategorijų – sudaro 31% visų priesagų vedinių. Šie darybos tipai labai produktyvūs tiek kvalitatyviniu, tiek kvantitatyviniu požiūriu – pasižymi ir pačių priesagų gausa (33), ir dideliu darybos tipus reprezentuojančių vietovardžių kiekiu.

5.1.1. Deminutyvinių helonimų priesagų produktyvumas labai nevienodas. Šios darybos kategorijos pagrindą sudaro priesagų *-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-* vediniai; kitų priesagų derivatų yra mažiau nei po 1%.

5.1.2. Dariausios helonimų priesagos *-el-, -ėl-, -(i)uk-* yra produktyviausios ir deminutyvinių upių bei ežerų vardų daryboje. Kalbamųjų vandenvardžių priesagų produktyvumas, matyt, susijęs su beveik visuotiniu šių darybos afiksų paplitimu bei intensyviu vedinių vartojimu lietuvių tarmių apeliatyvinėje leksikoje (dėl apeliatyvų darybos bei vartojimo plg. LKA III 130–132; žemėl. Nr. 116, 117).

5.1.3. Autochtoniškosios deminutyvinių helonimų priesagos sudaro absoliučią darybos afiksų daugumą (69,7%), juolab kad slaviškos kilmės priesagos laikytinos vienõs priesagos *-ka* įvairiais sudėtiniais variantais. Dar didesnis kiekybinis skirtumas išryškėja sugretinus vedinius su savos bei su svetimos (slaviškos) kilmės priesagomis (atitinkamai 98,25% ir 1,75%). Šios dvi priežastys leidžia teigti, kad darybos priemonių požiūriu deminutyviniai priesaginiai helonimai yra beveik vienalytis lietuvių vandenvardžių sluoksnis.

5.2. Nustačius dariausias priesagas bei leksines ir semantines grupes, kurioms priklausantys žodžiai dažniausiai esti helonimų derivantai, paaiškėja produktyviausi deminutyvinių priesaginių helonimų darybos modeliai: 1) fiziografinis terminas + deminutyvinę funkciją atliekanti priesaga (*-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*) → (tikrasis) deminutyvinis helonimas; 2) objektų kuopą reiškiantis vietos pavadinimas + deminutyvinę funkciją atliekanti priesaga (*-el-, -ėl- -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*) → (tikrasis) deminutyvinis helonimas; 3) augalo pavadini-

mas + deminutyvinę funkciją atliekanti priesaga (*-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*) → (tikrasis) deminutyvinis helonimas; 4) gyvūno pavadinimas + deminutyvinę funkciją atliekanti priesaga (*-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*) → (tikrasis) deminutyvinis helonimas; 5) helonimas + deminutyvinę ir posesyvinę funkciją atliekanti priesaga (*-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*) → deminutyvinis bei posesyvinis helonimas; 6) toponimas (ne upės ar ežero vardas, ne oikonimas) + deminutyvinę ir posesyvinę funkciją atliekanti priesaga (*-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*) → deminutyvinis bei posesyvinis helonimas; 7) upės ar ežero vardas + deminutyvinę ir posesyvinę funkciją atliekanti priesaga (*-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*) → deminutyvinis bei posesyvinis helonimas.

5.3. Išskirtini daugiau ar mažiau apibrėžti kai kurių priesagų vedinių paplitimo plotai. Arealai yra trejopo pobūdžio: 1) būdingi (arba daugiausia būdingi) tik kuriam nors vienam Lietuvos regionui – tokiu atveju helonimai su tam tikra priesaga laikytini ekskliuzyvine to regiono ypatybe; 2) būdingi keliems Lietuvos regionams, iš kurių viename išsidėsčiusi absoliuti dauguma tų priesagų vedinių; 3) būdingi keliems Lietuvos regionams ir daugmaž vienodai juose paplitę.

5.3.1. Deminutyviniai helonimai su priesaga *-al-* paplitę tik Žemaitijoje, ypač jos vakarinėje bei šiaurės vakarinėje dalyje; helonimai su priesaga *-ik-* – tik rytinėje Žemaitijoje; su priesaga *-yt-* – tik Vidurio Lietuvoje; helonimai su priesaga *-(i)ok-* – tik Rytų bei Šiaurės rytų Lietuvoje.

5.3.2. Didžiausia deminutyvinių helonimų su priesaga *-ait-* koncentracija – pietinis bei pietvakarinis Lietuvos pakraštys; kiek mažiau šių vedinių užfiksuota rytinėje Žemaitijoje ir rytinėje Aukštaitijoje.

5.3.3. Iš daugiaskiemenių pamatinių žodžių padaryti helonimai su priesaga *-el-* daugiausia paplitę rytiniame Lietuvos pakraštyje ir Žemaičių teritorijoje; su priesaga *-(i)ūt-* – tik rytiniame pakraštyje bei kiek toliau į rytus už Lietuvos ribų ir Pietų Lietuvoje, pietiniame dzūkų pakraštyje.

5.3.4. Išskirtini ir tie Lietuvos regionai, kuriuose deminutyvinių helonimų su viena ar kita priesaga nėra užfiksuota: vedinių su priesaga *-el-* iš dviskiemenių pamatinių žodžių nėra Žemaičiuose, išskyrus jų šiaurinę ir rytinę dalį; helonimų su priesaga *-ėl-* neužfiksuota Vakarų Žemaičiuose; su priesaga *-(i)uk-* – Vakarų ir Šiaurės Žemaičiuose; su priesaga *-(i)ut-* – Lietuvos teritorijoje į šiaurę nuo linijos Varniai – Šiauliai – Panevėžys – Želva.

Gauta 1999 03 01

1 lentelė

Deminutyvinių helonimų priesagų produktyvumas

Priesaga (abėcėlės tvarka)	Vedinių kiekis	Procentinė išraiška
-aič-	1	0,03 %
-aika	4	0,1 %
-ait-	195	6 %
-al-	76	2,3 %
-(i)anka	2	0,06 %
-atka	1	0,03 %
-(i)auk-	20	0,6 %
-avatka	1	0,03 %
-(i)avka	1	0,03 %
-eik-	1	0,03 %
-ėk-	3	0,09 %
-el-	1705	52,3 %
-el-(daugiaskiemeniuose helonimuose)	25	0,8 %
-ėl-	720	22,1 %
-ės-	1	0,03 %
-ėsn-	6	0,2 %
-ėt-	1	0,03 %
-ik-	52	1,6 %
-ykšt-	3	0,09 %
-yt-	4	0,1 %
-ka	21	0,6 %
-(i)ok-	19	0,6 %
-(i)okšt-	2	0,06 %
-(i)onka	1	0,03 %
-(i)ot-	2	0,06 %
-ovka	2	0,06 %
-(i)uvka	4	0,1 %
-(i)uk-	244	7,5 %
-(i)ukl-	2	0,06 %
-(i)ūkšt-	2	0,06 %
-(i)ul-	26	0,8 %
-(i)ut-	110	3,4 %
-(i)ūt-	5	0,15 %
33	3262	100 %

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

Ambrazas S. 1994: Lietuvių kalbos deminutyvų darybos raida. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 34, 130–157.

Balode L. 1985: Latvijas PSR ezeru nosaukumu sufiksālā derivācija. – *Latvijas PSR zinātņu akadēmijas vēstis* 2(451), 46–64.

Bilkis L. 1997: Lietuvių helonimai: termino teikimas, sąvoka, vieta toponiminėje sistemoje. – *Lituanistica* 1(29), 35–57.

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993.

Halicka I. 1976: *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny. Dzierżawcze, patronimiczne i rodzinne*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Halicka I. 1978: *Nazwy miejscowe środkowej i zachodniej Białostocczyzny. Topograficzne i kulturowe*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Jaškin 1971: Яшкін І. Я. *Беларускія геаграфічныя назвы*, Мінск: Навука і тэхніка.

Lemciugova 1970: Лемцюгова В. П. *Беларуская айканімія*, Мінск: Навука і тэхніка.

LKA – *Lietuvių kalbos atlasas* 3. *Morfologija*, Vilnius: Mokslas, 1991.

LKG I – *Lietuvių kalbos gramatika* 1, Vilnius: Mintis, 1965.

LKŽ – *Lietuvių kalbos žodynas* 1–2, Vilnius: Mintis, 1968–1969; 3–6, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1956–1962; 7–9, Vilnius: Mintis, 1966–1973; 10–15, Vilnius: Mokslas, 1976–1991; 16–17, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1995–1996; 18, Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1997.

LLKŽ – Balkevičius J., Kabelka J. *Latvių–lietuvių kalbų žodynas*, Vilnius: Mokslas, 1977.

LPŽ – *Lietuvių pavardžių žodynas* 1, Vilnius: Mokslas, 1985; 2, Vilnius: Mokslas, 1989.

MB – *Мікратапанімія Беларусі*, Мінск: Навука і тэхніка, 1974.

ME – K. Mülenbacha *Latviešu valodas vārdnīca*. Rediģējis, papildinājis, turpinājis J. Endzelīns 1–4, Rīgā: Kultūras fonda izdevums, 1923–1932.

Naktinienė G., Paulauskienė A., Vitkauskas V. *Druskininkų tarmės žodynas*, Vilnius: Mokslas, 1988.

Nitsche P. 1964: *Geographische Terminologie des Polnischen*, Köln–Graz: Böhlau Verlag.

Petrauskas J., Vidugiris A. *Lazūnų tarmės žodynas*, Vilnius: Mokslas, 1985.

Podolskaja 1983: П о д о л ь с к а я Н. В. *Типовые восточнославянские топоосновы. Словообразовательный анализ*, Москва: Наука.

Razmukaitė M. 1981: Priesaginės darybos Lietuvos TSR gyvenamųjų vietų vardai iš hidronimų. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 21, 199–206.

Razmukaitė M. 1983: Asmenvardiniai priesaginės darybos Lietuvos TSR oikonimai. – *Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. A serija* 2(83), 146–153.

Razmukaitė M. 1988: Apeliatyviniai priesaginės darybos Lietuvos TSR oikonimai. – *Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. A serija* 3(104), 88–104.

Razmukaitė M. 1989: Būdingesnės Lietuvos TSR oikonimų darybos priesagos. – *Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. A serija* 3(108), 138–147.

Razmukaitė M. 1991: Lietuvos oikonimai, išvesti iš kitų oikonimų. – *Lituanistica* 2(6), 53–60.

Savukynas B. 1971: Kaip padaryti vandenų vardai. – *Pergalė* 12, 166–169.

SBG – *Слоўнік беларускіх гаворак паўночна-заходняй Беларусі і яе пагранічча* 1–5, Мінск: Навука і тэхніка, 1979–1986.

Senkus J. 1963: Lietuvių kalbos mažybiniai hidronimai. – *Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. Serija A* 2(15), 249–260.

SJP – *Słownik języka polskiego* 1, Warszawa: Nakładem prenumeratorów, 1900; 2–6, Warszawa: Nakładem prenumeratorów i Kasy im. Mianowskiego, 1902–1915; 7, Warszawa: Przez K. Króla i W. Niedźwiedzkiego, z zapomogami Kasy im. Mianowskiego, 1919; 8, Warszawa: Wydawnictwo Kasy im. Mianowskiego, 1927.

Skardžius P. 1996: *Rinktiniai raštai* 1, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.

Smolickaja 1976: Смолицкая Г. П. *Гидронимия бассейна Оки*, Москва: Наука.

Toporov 1963: Топоров В. Н. К проблеме классификации в топонимии. – *Исследования по структурной типологии,* Москва: Изд-во Акад. наук СССР, 226–331.
Urbutis V. 1978: *Žodžių darybos teorija,* Vilnius: Mokslas.
Vanagas A. 1966: Dėl Lietuvos upių vardų *Dunojus* ir *Dniepras* kilmės. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 8, 173–182.
Vanagas A. 1970: *Lietuvos TSR hidronimų daryba,* Vilnius: Mintis.
Vanagas 1973: Ванагас А. П. Структурно-словообразовательный анализ названий гор Литвы // *Lietuvos TSR mokslų akademijos darbai. A serija* 3(44), 209–219.
Vanagas A. 1981: Lietuvių hidronimų semantika. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 21, 4–153.
Vanagas A. 1981 a: *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius: Mokslas, 1981.
Vitkauskas V. *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas,* Vilnius: Mokslas, 1976.

SUTRUMPINIMAI

ar.	–	arimas, ariama žemė	liūn.	–	liūnas
avd.	–	asmenvardis	lk.	–	lieknas
b.	–	bala	ln.	–	lanka
brus.	–	baltarusių	mš.	–	miškas
d.	–	duobė	plk.	–	pelkė, pelkėta vieta
db.	–	dauba	pss.	–	pusiasalis
dial.	–	dialekto, dialektizmas	pv.	–	pievak
dr.	–	dirva	pvd.	–	pavardė
drb. ž.	–	dirbama žemė	rst.	–	raistas
drp.	–	durpynas	rus.	–	rusų
ež.	–	ežeras	rž.	–	rėžis
gn.	–	ganykla	sln.	–	slėnis
grv.	–	griovys	šlt.	–	šaltinis
k.	–	kaimas	t.	–	taria
kdr.	–	kūdra	tr.	–	tyras
kl.	–	kelias	tv.	–	tvenkinys
kln.	–	kalnas	up.	–	upė
krm.	–	krūmai	upl.	–	upelis
l.	–	laukas	vs.	–	viensėdis
lat.	–	latvių	vt.	–	vieta
lenk.	–	lenkų	vv.	–	vietovardis
lg.	–	lyguma			

SUFFIXBILDUNGEN ALS DIMINUTIVE HELONYME IM LITAUISCHEN

Zusammenfassung

Durch die Suffigierung gebildete diminutive Helonyme sind ihrer Bedeutung nach in zwei Gruppen einzuteilen: 1) diminutive echte Helonyme und 2) diminutive bzw. possessive Helonyme. Als diminutive echte Helonyme sind nur solche zu betrachten, deren Grundwort ein Appellativum ist, vgl.: *Šak-ėlės* < *šakà*; *Ąžuolyn-ėlė* < *ąžuolýnas*; *Uodeg-ìkė* < *uodegà* „schmaler werdender Erd-, Wiesen-, Boden-, Waldstreifen"; *Ežer-iùkas* < *ẽžeras* u. ä. Helonyme, von anderen Toponymen abgeleitet mit den die Diminutiva kennzeichnenden Suffixen, können nicht nur die diminutive Bedeutung vermitteln, sondern auch die possessive. Die Beziehungen der Herkunft, der Zugehörigkeit zwischen Derivans und Derivat treten in diesem Falle klar zu Tage, weil sie nicht allein von der Beziehung der zu bezeichnenden Objekte selber bestimmt werden, sondern auch von den Eigenheiten der Bildungsformanten.

Die diminutiven Helonyme mit einem Ableitungssuffix sind – wie die Resultate der Wortbildungsanalyse zeigen – eine der zahlreichsten Wortbildungskategorien unter den mit einem Suffix abgeleiteten Helonymen: sie besteht aus 31% aller Suffixbildungen. Diese Wortbildungstypen sind sehr produktiv sowohl aus qualitativer als auch quantitativer Sicht: sie zeichnen sich durch eine Vielzahl von Suffixen (33) und von Ortsnamen aus, die diesen Wortbildungstyp repräsentiert. Die Produktivität der Suffixe der diminutiven Helonyme ist unterschiedlich. Die Grundlage dieser Wortbildungskategorie bilden die Ableitungen mit den Suffixen *-el-, -ėl-, -(i)uk-, -ait-, -(i)ut-, -al-, -ik-*; Ableitungen mit anderen Suffixen bilden weniger als zu 1% der Gesamtzahl. Die für die Helonyme geeignetesten Suffixe *-el-, -ėl-, -(i)uk-* sind auch am gebräuchlichsten bei der Bildung von diminutiven Fluß- und Seenamen. Die Produktivität der erwähnten Ableitungssuffixe der Gewässernamen ist verbunden mit der weiten Verbreitung dieser Wortbildungsaffixe und dem intensiven Gebrauch solcher Ableitungen unter den Appellativa in den litauischen Mundarten.

Die autochthonen Suffixe der diminutiven Helonyme bilden die absolute Mehrheit der Wortbildungsaffixe (69,7%). Das wird noch dadurch bedingt, daß die Suffixe slawischer Herkunft als unterschiedliche Varianten des einen Suffixes *-ka* zu betrachten sind. Ein noch größerer Unterschied ist zu beobachten beim Vergleich der mit eigenen bzw. mit fremden (slawischen) Suffixen abgeleiteten Helonyme (entsprechend 98,25% und 1,75%). Auf solche Weise bilden die mit Suffixen abgeleiteten Helonyme eine beinahe einheitliche Schicht der litauischen Gewässernamen.

Von Appellativa abgeleitete Helonyme, d. h. echte Diminutiva bilden 81,7% aller diminutiven Helonyme; von anderen Toponymen (Helonymen, Fluß- und Seenamen, Oikonymen u. a.) abgeleitete Helonyme – diminutive und possessive – bilden 18,3%.

Nachdem die gebräuchlichsten Suffixe bzw. die lexikalischen und semantischen Gruppen festgestellt worden waren – wobei die zu ihnen gehörenden Wörter am häufigsten Derivanten der Helonyme sind – wurden die produktivsten Wortbildungsmodelle der diminutiven suffigierten Helonyme erkannt: 1) physiographischer Terminus + Suffix mit diminutiver Funktion → (echtes) diminutives Helonym; 2) Lokalbezeichnung, die eine Menge von Objekten ausdrückt + Suffix mit diminutiver Funktion → (echtes) diminutives Helonym; 3) Pflanzenbezeichnung + Suffix mit diminutiver Funktion → (echtes) diminutives Helonym; 4) Lebewesenbezeichnung + Suffix mit diminutiver Funktion → (echtes) diminutives Helonym; 5) Helonym + Suffix mit diminutiver und possessiver Funktion → diminutives und possessives Helonym; 6) Toponym (weder als Name eines Flusses oder Sees noch ein Oikonym) + Suffix mit diminutiver und possessiver Funktion → diminutives und possessives Helonym; 7) Fluß- bzw. Seenamen + Suffix mit diminutiver und possessiver Funktion → diminutives und possessives Helonym.

Die Verbreitungsgebiete von Ableitungen mit gewissen Suffixen sind mehr oder weniger genau festgestellt. Es gibt dreierlei Arten von Arealen: 1) Areale, die nur für eine bestimmte Region in Litauen charakteristisch (oder am charakteristischsten) sind – in diesen Fällen gelten die Helonyme mit einem bestimmten Suffix für eine exklusive Eigenheit dieser Region; 2) Areale, die für einige Regionen in Litauen charakteristisch sind, wobei in einem von ihnen die absolute Mehrzahl der Ableitungen mit den betreffenden Suffixen vorliegt; 3) Areale, die für einige Regionen Litauens charakteristisch sind und ungefähr gleich in ihnen verbreitet sind.